

מַעֲשֵׂה יֵא מִבְּן מֶלֶךְ וּבֶן שִׁפְחָה שְׁנַת־חֲלָפוֹ

מַעֲשֵׂה בְּמֶלֶךְ אַחַד, שֶׁהִיְתָה שִׁפְחָה אַחַת בְּבֵיתוֹ,

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

מַעֲשֵׂה י"א

מִבְּן מֶלֶךְ וּבֶן שִׁפְחָה שְׁנַת־חֲלָפוֹ

בְּסִפּוּר זֶה יִגְלֶה רַבְּנוּ ז"ל אֵת סוּד הַחֲלוּף בְּכָל־לִיּוֹת, שְׁנַת־חֲלָפוֹ נִשְׁמָוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בֶּן הַמֶּלֶךְ, עִם אַמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵם בֶּן הַשִּׁפְחָה, וּבִפְרָטִיּוֹת — שְׁנַת־חֲלָפוֹ הַצַּדִּיקִים הַדְּבָקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכַטּוּל כָּל הַרְגָּשׁוֹתֵיהֶם, עִם הַמוֹן־עַם, אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים שְׂאִין בִּינֵיהֶם — לֹא תוֹרָה וְלֹא חֻקָּה. וְרוֹאִים בְּחוּשׁ, אִיךָ בְּנֵי־אָדָם מְזַלְזְלִים בְּצַדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים, וּמְנַקְרִים וּמְכַבְּדִים אֵת פְּשׁוּטֵי עַם הַמִּתְחַזֵּים לַמְּפָרְסָמִים, וּבְאֵמֶת אֵינָם כְּלוּם, שֶׁזֶה סוּד הַחֲלוּף בֵּין בֶּן הַמֶּלֶךְ — שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים, לְבֶן הַשִּׁפְחָה — שֶׁהֵם פְּשׁוּטֵי עַם, שְׂקֵרָנִים, רְמָאִים, צְבוּעִים, שְׂרִיץ הַשׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ. וְכֵן בְּפָרְטֵי פְּרִטִיּוֹת אֲצֵל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, נִשְׁמָתוֹ הִיא חֵלֶק אֶלּוֹק מִמַּעַל, שְׁנַחֲצָבָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, עִם גּוֹפּוֹ הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי, שֶׁהֵם הַדְּמִיוֹנוֹת הַבָּאִים מִכַּח חֵלֶק הַבְּהֵמִיּוֹת שֵׁשׁ בּוֹ, וְנַחֲלָף כַּח הָאֱלֹקִי שָׁבוּ עִם כַּח הַבְּהֵמִיּוֹת שָׁבוּ, שֶׁזֶה סוּד (מְשָׁלִי ל, כג): "וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבֻרָתָהּ", וּמִזֶּה הַחֲלוּף סוֹכְלִים נִשְׁמָוֹת יִשְׂרָאֵל עַד עַתָּה בְּאֵדְוֹתָם, שֶׁיִּשְׁלַח לָנוּ אֵת מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ, וְיִתְגַּלֶּה מִי בְּאֵמֶת הֵבֶן מֶלֶךְ הָאֲמִתִּי, וּמִי הֵבֶן שִׁפְחָה הָאֲמִתִּי.

מַעֲשֵׂה בְּמֶלֶךְ אַחַד, שֶׁזֶה הָיָה אַבְרָהָם אַבְיָנוּ, אֲשֶׁר הוּא הַכִּיר אֵת בּוֹרְאוֹ, וְגִלָּה וּפְרָסָם אוֹתוֹ לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה שְׁתָּף לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְלָכֵן נִקְרָא מֶלֶךְ, וּכְמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּמִדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה יד, סִימָן ב'): אַבְרָהָם שֶׁהִפִּיר מֵעֲצָמוֹ לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְלֹא הָיָה אָדָם שֶׁלָּמַד אוֹתוֹ הֵיאָךְ לְהַכִּיר אֵת הַמְּקוֹם, אֲלָא הוּא מֵעֲצָמוֹ וְכוּ', אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא: אַבְרָהָם, הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים שְׁלִי הֵם, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (אִיּוֹב מא, ג): "תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא". וְאָמַר (תְּהִלִּים כד, א): "לְהַנְיָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ", וְאֵתָהּ הוֹדַעַת שְׁמִי בְּעוֹלָם, חֲיִיד שְׁאֵנִי מִקְנֶה אוֹתָךְ אֵת הָעֲלִיּוֹנִים וְאֵת הַתַּחְתּוֹנִים, שְׁנֹאֲמַר (בְּרַאשִׁית יד, יט): "וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קִנְיָה שְׁמַיִם וְאָרֶץ", שֶׁהִיְתָה שִׁפְחָה אַחַת בְּבֵיתוֹ, שֶׁהִיא הִיְתָה הַגֵּר, שֶׁהִיְתָה מְשֻׁמֶשֶׁת אֵת

שְׁהִיְתָה מִשְׁמֹשֶׁת אֶת הַמְּלָכָה. (ומסתמא מבשלת אינה רשאה לכנס אל המלך אך היתה איזה שפחה משרתת קטנה במעלה), והגיע זמן לדתה של המלכה. וגם השפחה הנ"ל הגיע זמן לדתה באותו העת. והלכה המילדת והחליפה הולדות, למען תראה מה יצמח מזה ואיך יפל דבר. והחליפה הולדות, והניחה בן המלך אצל השפחה וכן השפחה אצל המלכה.

נחרי אפרסמון

המלכה שהיא שרה (ומסתמא מבשלת אינה רשאה לכנס אל המלך, אך היתה איזו שפחה משרתת קטנה במעלה), ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית ובה, פרשה מה, סימן א'): אמר רבי שמעון בן יוחאי, הגר בת פרעה היתה, כיון שראה פרעה מעשים שנעשו לשרה בביתו, נטל בתו ונתן לה, אמר: מוטב תהא בתי שפחה בבית זה, ולא מטרונה בבית אחר; והגיע זמן לדתה של המלכה, שהולידה את יצחק, וגם השפחה הנ"ל שהיא הגר, הגיע זמן לדתה שהולידה את ישמעאל באותה העת, הינו כוננתו שנולדו ביחד, ואף שישמעאל היה יותר מבגור, אלא ששניהם נולדו אצל אברהם, והלכה המילדת שהם הסמ"ך-מ"ם והסטרטא אחרא, והחליפה הולדות, למען תראה מה יצמח מזה ואיך יפל דבר, והחליפה הולדות בין יצחק לישמעאל, [עד כאן מדבר בכלליות ישראל, איך שנעשה החלוף בין בן המלך שהוא יצחק לבין בן השפחה שהוא ישמעאל. ועכשו יתחיל לדבר בפרטיות מה שקורה בין עם ישראל, ובפרטי פרטיות מה שקורה אצל כל אחד ואחד, שנעשה החלוף ביניהם]. והניחה בן המלך אצל השפחה, שזה מה שאנו רואים, שבכלליות ישראל אין להם חן, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן א'), שכל החן הוא אצלם, הינו אצל אמות העולם, וכן השפחה אצל המלכה; וכן רואים, שהצדיקים אין להם שום שם ופרסום בעולם, כי אדרבה, הסמ"ך-מ"ם מעלים ומסתיר את שמם וחיבותם מן העולם, ומגדל

וְאַחֲרֵי־כֵן הִתְחִילוּ אֱלֹהֵי הַבְּנִים לְהִתְגַּדֵּל. וּבֶן הַמֶּלֶךְ (הַיְנוּ זֶה שְׁנַתְגַּדֵּל אֶצֶל הַמֶּלֶךְ כִּי הָיוּ סוֹכְרִים שֶׁהוּא בֶן הַמֶּלֶךְ) הָיוּ מְגַדְּלִים אוֹתוֹ מִמַּעַלָּה לְמַעַלָּה, עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וְגָדוֹל, וְהָיָה "בְּרִיָּה" (מִצְלָח) גְּדוֹלָה. וְגַם אוֹתוֹ בֶּן הַשִּׁפְחָה (הַיְנוּ בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּאֵמֶת אֵךְ נִתְגַּדֵּל אֶצֶל הַשִּׁפְחָה כַּנ"ל) נִתְגַּדֵּל

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

וּמְפָרְסֵם מְפָרְסָמִים שֶׁל שֶׁקֶר, כַּמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן טו), שֶׁהַצְדִּיק הָאֵמֶת, שֶׁהוּא הַחֵן וְהִיפֵי וְהַפֶּאֶר שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, נַעֲלָם וְנִסְתָּר מֵעֵינֵי הָעוֹלָם. וְלִהְיוֹת — אֱלֹהֵי הַשִּׁקְרָנִים, הַרְמָאִים וְהַצְבוּעִים מִתְפָּרְסָמִים בְּעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אֶת אֱלֹהֵי הַגְּנָבִים שְׁגוֹנְבִים וּמְלַסְטָמִים אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּכָל מִינֵי נִכְלֵי עֲרֻמוּמִיּוֹת, אוֹתָם מְכַבְּדִים וּמְיַקְרִים, וְאֶת אֱלֹהֵי הַצְדִּיקִים, שְׂאִינָם רוֹצִים לְהַנּוֹת מִהַבְּרִיּוֹת, וְאֵף פֶּעַם לֹא יִלְכוּ לְבַקֵּשׁ מְזוּלָתָם שׁוֹם דָּבָר, אֲפֹלוּ כְּשֶׁהֵם נִמְצָאִים בְּעֲנִיּוֹת וּבְדַחְקוֹת, אוֹתָם מְחַרְפִּים וּמְבַזִּים, וְדוֹכְרִים עֲלֵיהֶם כָּל דָּבָר אֲסוּר. וְכֵן זֶה מִצַּד הַחֲלוּף שְׁנַתְחַלְפוּ בֶּן הַשִּׁפְחָה לְבֶן הַמֶּלֶךְ וּבֶן הַמֶּלֶךְ לְבֶן הַשִּׁפְחָה.

וְאַחֲרֵי־כֵן הִתְחִילוּ אֱלֹהֵי הַבְּנִים לְהִתְגַּדֵּל יַחַד; כִּי בְּאֵמֶת אֵי אֲפֹשֶׁר לְהַפִּיר בִּינֵיהֶם בְּהִתְחַלָּה כָּלֵל, מֵהַ בֵּין זֶה לְזֶה, וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר רַבְנּוּ ז"ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן קטו), אֲשֶׁר אֶת הַצְדִּיק אֵי אֲפֹשֶׁר לְהַפִּיר בְּשׁוֹם פְּנִים וְאִפֹּן מִבְּחוּץ, כִּי הוּא נִרְאֶה כְּמוֹ כָּל אָדָם, רַק הַפְּנִימִיּוֹת שְׁלוֹ הוּא עֲנִין אַחַר לְגַמְרֵי. וּבֶן הַמֶּלֶךְ (הַיְנוּ זֶה שְׁנַתְגַּדֵּל אֶצֶל הַמֶּלֶךְ, כִּי הָיוּ סוֹכְרִים שֶׁהוּא בֶּן הַמֶּלֶךְ) הָיוּ מְגַדְּלִים אוֹתוֹ מִמַּעַלָּה לְמַעַלָּה, עַד שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וְגָדוֹל, וְהָיָה 'בְּרִיָּה' (מִצְלָח) גְּדוֹלָה; כִּי רוֹאִים בְּחוּשׁ, אֲשֶׁר אֱלֹהֵי הַרְשָׁעִים גְּדָלוּ וְהִצְלִיחוּ וְגַם עָשׂוּ פְרוֹת, וְנִתְגַּדְּלוּ וְנִתְפָּרְסְמוּ בְּעוֹלָם בְּפָרְסוּם גְּדוֹל מְאֹד, אֵף שֶׁהֵם כְּלוּם, סִתָּם בֶּן הַשִּׁפְחָה, וְכִמּוֹ שְׂרוּאִים הַיּוֹם, אֵיךְ שֶׁבְנֵי יִשְׁמַעֵאל, שְׁנֵאָמַר עָלָיו (בְּרֵאשִׁית טו, יב): "וְהָיָה יְהִיָּה פָּרָא אָדָם, יָדוּ בְּכָל וַיֵּד כָּל בּוֹ, וְעַל פְּנֵי כָל אֲחָיו יִשְׁכֵּן", כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם כְּלוּ רוֹעֲדִים וּפּוֹחֲדִים מֵהֶם. וְגַם אוֹתוֹ בֶּן הַשִּׁפְחָה (הַיְנוּ בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּאֵמֶת, אֵךְ נִתְגַּדֵּל

בביתו. ושניהם היו לומדים יחד בחדר אחד. וזה הבן מלך האמתי, שנקרא בן השפחה, היה טבעו נמשך לנימוס המלכות, אך שהיה נתגדל בבית העבד. ולהפך, בן השפחה, שנקרא בן המלך, היה טבעו נמשך לנימוס אחר, שלא בנימוס המלך, אך שהיה נתגדל בבית המלך, והיה מכרח להתנהג בנימוס המלכות, שהיו מגדלים אותו בנימוס זה:

נחרי אפרסמון

אצל השפחה פנ"ל) נתגדל בביתו; כי הבן מלך האמתי צריך להתגדל בעניות ובודקנות, ולסבל חרופין וגדופין, צער ועמל אצל בית השפחה, מקום בזוי ומבזה. ושניהם היו לומדים יחד בחדר אחד, הינו בזה העולם, אמר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קצא), יכולים לשבת שני בני-אדם, זה נמצא בגן-עדן וזה נמצא בגיהנום, אף ששניהם יושבים יחד זה ליד זה, כמו-כן הבן מלך והבן שפחה היו לומדים ויושבים יחד בחדר אחד, אבל יש הפרש גדול ביניהם, כי וזה הבן מלך האמתי, שנקרא בן השפחה, היה טבעו נמשך לנימוס המלכות, אך שהיה נתגדל בבית העבד, כי נשמות ישראל אף שהם עכשו בשפלות, אבל נמשכים תמיד לנימוס המלכות, כי נשמתם גאצלה מעולם האצילות, ולהפך בן השפחה, שנקרא בן המלך, היה טבעו נמשך לנימוס אחר, שלא בנימוס המלך, שזה כלל אמות העולם, שנמשכים בטבעם אל מדות רעות ואכזריות, ורוצחים בדם קר את הזולת, אך שהיה נתגדל בבית המלך, והיה מכרח להתנהג בנימוס המלכות, שהיו מגדלים אותו בנימוס זה, כי מבחין הם מראים שהם מנמסים בנימוסים של מלך, ומראים כלפי חוץ שהם נאורים ובעלי מדות וכו', אבל באמת כלם יודעים, שאמות העולם רוצחים ואכזרים ארורים, שהם מסגלים להרג אחד את השני על לא דבר בדם קר, ברציחה כזו שלא נתן לשער ולתאר כלל.

והמילדת הנ"ל, מחמת שנשים דעתן קלות, הלכה וגלתה הסוד לאחד, איך שהחליפה הבנים כנ"ל, וחברא חברא אית לה, עד שנתגלה הסוד מאחד לחברו, כדרך העולם, עד שהיו העולם מרננים בזה, איך שנחלה הבן מלך. אבל אין רשאים לדבר מזה, שלא יתגלה למלך, כי בודאי אין רשאים שידע המלך מזה, כי מה יעשה המלך בזה כי אין תקנה לזה, כי אי אפשר

נחרי אפרסמון

והמילדת הנ"ל, מחמת שנשים דעתן קלות, הלכה וגלתה הסוד לאחד, איך שהחליפה הבנים כנ"ל; כי באמת אדם צריך לשמר סוד במקדמא מאד מפל אדם שבעולם, ואפלו מאשתו, כמו שכתוב (מיכה ז, ה): "משכבת חיקך שמר פתחי פיך"; ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין ק:): "בנים יהיו דורשי שלומך, גלה סודך לאחד מאלף; כי אסור להאמין לאף אחד בזה העולם, ואסור לחשב לרגע, שיש לאדם איזה ידיד ורע וחבר, כי היום תגלה לו את סודך, ולמחר יכעס עליך ויריב עמך, ויצא ויפרסם את סודך, וחברא חברא אית ליה, כי כף דרכם של בני אדם, שמספרים סודם לחברם הטוב, ומזהירים לבל יגלו את זאת להזולת. ובין כף לחברו יש גם-כן חבר קרוב, והוא מספר את סודו רק לחברו הטוב, והחבר הזה יש לו גם-כן חבר ורע טוב, והוא מספר את זה לו, והפל בסודי סודות, ומזהיר אותו שלא יגלה את זה לזולת, אבל לבסוף מה קורה, על-ידי-זה שגלית לחברך הטוב את סודך, עד שנתגלה הסוד מאחד לחברו כדרך העולם, שאחד מספר רק לחבר אחד, והשני מספר רק לחברו וכך הלאה, עד שנתפרסם הדבר שרצית שיהיה נעלם ונסתר, עד שהיו העולם מרננים בזה, איך שנחלה הבן מלך, כי ברגע שרק מגלים לאחד את סודו, לבסוף כלם יודעים, אבל אין רשאים לדבר מזה שלא יתגלה למלך, כי בודאי אין רשאים שידע המלך מזה, כי מה יעשה המלך בזה, כי אין תקנה לזה, כי אי אפשר להאמין, אולי הוא שקר,

לְהֶאֱמִין, אֹיֵלֵי הוּא שֶׁקֶר. וְאִיךָ אֶפְשָׁר לְחַזֵּר וּלְהַחֲלִיף?
וְעַל־כֵּן בּוֹדָאֵי אָסוּר לָהֶם לְגַלּוֹת זֹאת לְמַלְךָ. רַק הָעַם הָיוּ
מְרַנְּנִים בֵּינֵיהֶם עַל זֶה:

וַיְהִי הַיּוֹם, וְהִלְךְ אַחַד וּגְלָה הַסּוּד בְּאָזְנֵי הַבֶּן מְלֶךְ, אִיךָ
שְׂאוּמְרִים עָלָיו שֶׁנִּחְלַף כַּנַּ"ל, אִךְ אֵי אֶפְשָׁר

גַּחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

וְאִיךָ אֶפְשָׁר לְחַזֵּר וּלְהַחֲלִיף?! וְעַל־כֵּן בּוֹדָאֵי אָסוּר לָהֶם לְגַלּוֹת זֹאת לְמַלְךָ.
וְכִךְ הִיא דַּרְךְ הָעוֹלָם, שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר וּלְגַלּוֹת אֶת הַשֶּׁקֶר, כִּי לֹא יִרְצוּ
לְהֶאֱמִין בְּזֶה, וּבִכְפָּרֵט לְגַלּוֹת דְּבַר זֶה לְרֹאשֵׁי הָעַם שֶׁהֵם בְּחִינַת מְלֶךְ, מִפְּחָדִים
לְגַלּוֹת אֶת הָאֱמֶת, כִּי לֹא יִרְצוּ לְהֶאֱמִין, וְכֵן כָּבֵר לֹא יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת שׁוּם
דְּבַר, כִּי אֵלֹו הַשֶּׁקֶרְנִים, הַרְמָאִים וְהַצְּבוּעִים כָּבֵר נִתְפָּרְסְמוּ בְּעוֹלָם, וְקָשָׁה
לְגַלּוֹת אֶת פְּרָצוּפֶם הָאֱמֶתִי, אִיךָ שֶׁהֵם טְמָאִים וּמְטֻמָּאִים, בְּנֵי שְׂפָחוֹת, כְּאֶשֶׁר
רוֹאִים הַיּוֹם בְּחוּשׁ, שְׂאֵלוֹ הַהֲדִיוּטִים הַקּוֹפְצִים בְּרֹאשׁ, הֵם סֵתֶם בְּנֵי שְׂפָחוֹת,
וְאִךָ שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ וְנִתְפָּרְסְמוּ כְּבְנֵי מְלָכִים, רַק הָעַם הָיוּ מְרַנְּנִים בֵּינֵיהֶם עַל זֶה,
כִּי סוּף כָּל סוּף אֵי אֶפְשָׁר לְהִטְעוֹת אֶת בְּנֵי־אָדָם זְמַן רַב, כִּי לְבִסוּף מִתְגַּלֶּה
הַשֶּׁקֶר.

וַיְהִי הַיּוֹם, וְהִלְךְ אַחַד וּגְלָה הַסּוּד בְּאָזְנֵי הַבֶּן מְלֶךְ, אִיךָ שְׂאוּמְרִים עָלָיו,
שֶׁנִּחְלַף כַּנַּ"ל; אָדָם צָרִיךְ לְדַעַת, שְׂאִין דְּבַר כְּזֶה סוּד, בְּרַגַע שְׂיוּצָא מִפִּיו,
אֶפְלוֹ הוּא מְזַהֵר אֶת הַזּוֹלָת לְבַל יֵאמֵר — לֹא יוֹעִיל שׁוּם דְּבַר, כִּי סוּד
אֱמֶתִי אָסוּר לְצִאת מִפִּיו, וְזֶה צָרִיךְ לְהַשְׂאֵר רַק אֶצְלוֹ, כְּמֵאֲמָרֶם ז"ל (קִהְלַת
רַבָּה, פְּרָשָׁה יב, סִימָן ט') עַל הַפְּסוּק (דְּבָרִים לד, ו): "וְלֹא יִדַע אִישׁ אֶת קִבְרָתוֹ",
לְבֹא לְפּוֹמָא לֹא גָלִי, פּוֹמָא לְמָאן גָּלִי [אִם הֵלֵב לֹא מְגַלֶּה לְהִפָּה, אִיךָ הִפָּה
יְכוּל לְגַלּוֹת לְמִישֶׁהוּן]; וְזֶה נִקְרָא סוּד אֱמֶתִי, שְׂאֶפְלוֹ בֵּינוֹ לְבִין עֲצָמוֹ אֵינוֹ
מְגַלֶּה, הֵינוֹ הֵלֵב אֵינוֹ מְגַלֶּה לְפָה. וְכֵן הוּא (מְדַרְשׁ תְּהִלִּים, פָּרָק ט') עַל הַפְּסוּק
(יִשְׁעִיָּה סג, ד): "כִּי יוֹם נִקְּם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלֵי בָאָה"; רַבִּי שְׂמוּאֵל מִתְּנִי בְּשֵׁם

לְךָ לַחֲקֹר עַל זֶה, כִּי אֵין זֶה כְּבוֹדְךָ, וְאֵי אֶפְשָׁר לְךָ לַחֲקֹר
זֹאת כָּלֵל. אַךְ הוֹדַעְתִּי לְךָ זֹאת, כִּי אוֹלֵי יִהְיֶה קֶשֶׁר בְּנֶגֶד
הַמְּלוּכָה, וְיִוָּכַל הַקֶּשֶׁר לְהִתְחַזֵּק עַל־יְדֵי זֶה, כִּי יֹאמְרוּ
שֶׁהֵם לוֹקְחִים לְעַצְמָם הַבֶּן־מֶלֶךְ לְמֶלֶךְ, חִינוּ אוֹתוֹ
שְׂאוּמְרִים עָלָיו שֶׁהוּא הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֲמֹתִי בְּנִ"ל, עַל־כֵּן

נְחָרִי אֶפְרַסְמוֹן

רַבִּי יְהוּדָה: אִם יֹאמֵר לְךָ אָדָם, מְתֵי קֶץ הִגְאָלָה בָּא, אַל תִּאֱמִין בּוֹ, לְפִי
שְׁכַתוֹב: "כִּי יוֹם נָקָם בְּלַבִּי", לְבֹא לְפּוֹמָא לָא גְלִי, פּוֹמָא לְמָאן גְּלִי, עֵינֵי
שָׁם. וְזֶה נִקְרָא סוּד אֲמֹתִי, שְׂאֶפְלוּ בֵּינוּ לְבֵין עַצְמוֹ אֵינוּ מְדַבֵּר, אֲבָל
תַּכְף־וּמְיָד כְּשִׁמוּצִיא מִפִּיו, יִהְיֶה בְּטוֹחַ שְׁלֵב־סוּף יִתְגַּלֶּה וְיִתְפָּרַס. וְדָבָר זֶה
כְּדָאי לְאָדָם לְדַעַת, שְׂאֵין דְּבָר כְּזֶה סוּד, וְכִמוֹ שְׁכַתוֹב (קֹהֶלֶת י, כ): "כִּי עוֹף
הַשָּׁמַיִם יוֹלִיד אֶת הַקּוֹל, וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר"; וְדַרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פְּרָשָׁה י', סִימָן כ'): וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר, מִשׁוּם אֲזַנִּים
לְכַתֵּל, אַךְ אֵי אֶפְשָׁר לְךָ לַחֲקֹר עַל זֶה, כִּי אֵין זֶה כְּבוֹדְךָ, כִּי כְּשֶׁאָדָם מְבַזֶּה
אוֹתְךָ, אַל תִּכְנַס עִמּוֹ בְּטוֹעֵן וְנִטְעֵן, וְכֵן אִם אֶחָד מְדַבֵּר עָלֶיךָ, אַל תִּכְנַס עִמּוֹ
בּוֹפוּחִים, כִּי אַז תִּסְבַּל יוֹתֵר. וְלִכֵּן לֹא כְּדָאי לְהַכְנִיס בּוֹכּוּחִים עִם אֱלוֹ
שְׁמִדְבָרִים עָלֶיךָ וּמְבַזִּים אוֹתְךָ, וְכִמְאֹר הַחֲכָם: "סָבַל דְּבָר אֶחָד, וְתִנְצֵל
מִדְּבָרִים הַרְבֵּה"; וְאֵין זֶה כְּבוֹד לְאָדָם לַחֲקֹר מֶה שְׁמִדְבָרִים עָלָיו, וְאֵי אֶפְשָׁר
לְךָ לַחֲקֹר זֹאת כָּלֵל, וְאֶפְלוּ שְׁמִדְבָרִים עָלֶיךָ מֶה שְׁמִדְבָרִים, אַךְ פַּעַם לֹא תִדַּע
אֶת הָאֲמֹת, כִּי דְבָרִים שְׁמִדְבָרִים עַל הָאָדָם, מְאֹד קֶשֶׁה לְהוֹרִיד אֶת הַמְּדַבְּרִים
מֵעַלְיוֹ. אַךְ הוֹדַעְתִּי לְךָ זֹאת, כִּי אוֹלֵי יִהְיֶה קֶשֶׁר בְּנֶגֶד הַמְּלוּכָה, וְיִוָּכַל הַקֶּשֶׁר
לְהִתְחַזֵּק עַל־יְדֵי־זֶה, כִּי יֹאמְרוּ, שֶׁהֵם לוֹקְחִים לְעַצְמָם הַבֶּן מֶלֶךְ לְמֶלֶךְ, חִינוּ
אוֹתוֹ שְׂאוּמְרִים עָלָיו שֶׁהוּא הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֲמֹתִי בְּנִ"ל, עִם כָּל זֹאת כְּשֶׁבָא
לְאֲזַנֵּיךְ דְּבוּרִים מְבַגֵּי־אָדָם שְׂרוּצִים לְהִתְקוּמָם נִגְדָה, אַךְ שְׂאֵתָה לֹא מְכַרַח
לְהִאֲמִין בָּזֶה, אֲבָל לְמִיחַשׁ מְבַעֵיא. וְזֶה כָּלֵל גְּדוֹל בְּחַיֵּי הָאָדָם, שְׂאֲסוּר
לְשִׁמְעַ לְשׁוֹן־הַרְעַ מֵאֶף אֶחָד, כִּי עַל־פִּי־רַב זֶה שֶׁקָר, כְּשֶׁאֲמֹרִים שְׁפִלוּנֵי
רוּצָה לְהִזִּיק לְךָ, עִם כָּל זֹאת תְּמִיד צְרִיכִים לְחַשֵּׁשׁ מֶה שְׁיִכּוֹל לְהִיּוֹת, עַל־כֵּן

אתה צריך לחשב מחשבות על הבן הנ"ל להעבירו. (כל זה הוא דברי אותו האיש שגלה הסוד לבן השפחה הנקרא בן המלך):

והלך זה הבן מלך (הינו זה שנקרא בן מלך. והכלל: בכל מקום שזוכר פאן בן המלך סתם הכונה על הנחלה, הינו שהוא באמת בן השפחה, רק שנקרא בן המלך, כי נתגדל אצל המלך כנ"ל. וכן בבן השפחה במקום שזוכר בן השפחה. רק במקום שזוכר בן המלך האמת או בן השפחה האמת, אז הכונה נחרי אפרסמון

אתה צריך לחשב מחשבות על הבן הנ"ל להעבירו (כל זה הוא דברי אותו האיש, שגלה הסוד לבן השפחה, הנקרא בן המלך); מפל זה רואים רשעת בני אדם, שמתחילים עם שנאה להסית נגד הזולת, ולבסוף מתירים את דמו להרגו ולהעבירו מן העולם. ודבר זה רואים בחוש, שקדם מתחיל עם קנאה לקנא בזולת, כאלו הוא יקח ממנו את המלוכה, ואת-כך מסיתים אותו אל שנאה לשנא אותו, עד שמתחילים לעשות לו רשעות, עד שמתירים את דמו לבוא אל רציחה, שזה אותיות שק"ר. ודבר זה נמצא אצל כל אדם, שנתחלה אצלו הבן מלך לבן שפחה; כי אם בני-אדם היו יודעים, שכל בני ישראל הם בני מלכים, כמאמרם ז"ל (שבת קיא.): כל ישראל בני מלכים הם; היו מכבדים ומקרים את כל בר ישראל, אף מאז שנעשה החלוקה, שמשם באה הקנאה והשנאה עד שמתיר לעצמו לעשות לזולת רשעות, עד שמתירים את דמו לרצח אותו, שאין עוד שק"ר יותר גדול מהחלוקה הזו.

והלך זה הבן מלך (הינו זה שנקרא בן מלך, והכלל: בכל מקום שזוכר פאן בן המלך סתם, הכונה על הנחלה, הינו שהוא באמת בן השפחה, רק שנקרא בן המלך, כי נתגדל אצל המלך כנ"ל; וכן בבן השפחה, במקום שזוכר בן השפחה. רק במקום שזוכר בן המלך

על האמת לאמתו), והתחיל לגרם רעות לאבי הבן הנ"ל (אשר באמת הוא אביו כנ"ל) ושם עינו להיות רובה בו רעות תמיד. והיה תמיד גורם לו רעות, רעה אחר רעה, כדי שיכרח לעקר עם בנו. וכל זמן שהיה המלך חי עדין, לא היה לו ממשלה כלל, אף-על-פי-כן היה גורם לו רעות. ואחר-כך נזקן המלך ומת, ולקח הוא את המלוכה

נהרי אפרסמון

האמת, או בן השפחה האמת, אז הפונה על האמת לאמתו) [כי סתם בן מלך וסתם בן שפחה, זה בא מחמת החלופ שנתחלפו, עד שלא יודעים היכן האמת, אלא כשכתוב בן המלך האמת או בן השפחה האמת, אז הפונה על האמת לאמתה, פי יש הפרש גדול כשכתוב אמת או כשאין כתוב אמת, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נא), אשר אמת הוא רק אחד, פי אם רוצים להגיד אמת, אי אפשר לשנות את האמת, מה שאין כן שקר יכולים להגיד הרבה, פי יכולים להחליף שקר כמה שקר רוצים, אבל אמת זה רק אחד שהוא הקדוש-ברוך-הוא, כמו שכתוב (ירמיה י':) "והנני"ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם". והתחיל (בן המלך שהוא באמת בן השפחה) לגרם רעות לאבי הבן הנ"ל (אשר באמת הוא אביו כנ"ל), ושם עינו להיות רובה בו רעות תמיד, והיה תמיד גורם לו רעות רעה אחר רעה, כדי שיכרח לעקר עם בנו; מזה רואים, איך שאדם המרגיל את עצמו לעשות רעות לזולתו על לא דבר, אלא מחמת קנאה ושאנאה, מוכן לעשות רעות גם לאביו, אשר אין עוד רשעות ורציחה כזו, שכן יעשה צרות ורעות ורשעות לאביו. ולא בחנם שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין עב:): בדין הבא במחירת, האב מרחם על בנו, אבל הבן אינו מרחם על האב, עין שם. רואים מזה, אם אדם רשע מרשע, על אביו לא ירחם, ויעשה לו צרות ורעות רבות, רעה אחר רעה. וכל זמן שהיה המלך חי עדין, לא הייתה לו ממשלה כלל, פי סוף כל סוף הוא רק בן מלך, אף-על-פי-כן היה גורם לו רעות, ואחר-כך נזקן המלך ומת, ולקח הוא את המלוכה (הינו הבן השפחה שנתחלף

(הִינּוּ הַבֶּן הַשֹּׁפְחָה שֶׁנִּחְלַף וּנְקָרָא עִתָּה בֶּן מֶלֶךְ כִּנ"ל). וְאִז עָשָׂה רְעוּת יוֹתֵר לְאָבִי הַבֶּן הַנ"ל, רָעָה אַחֵר רָעָה. וְהָיָה עוֹשֶׂה בְּדֶרֶךְ עֲרָמָה, בְּאִפְּן שֶׁלֹּא יִבְיִנוּ הָעוֹלָם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לוֹ רְעוּת, כִּי אֵין זֶה נָאֵה בְּפָנֵי הַהֶמוֹן, רַק הָיָה מֵעֲלִים הַדְּבָר וְגֵרָם לוֹ רְעוּת תָּמִיד.

וְהַבֵּין אָבִי הַבֶּן הַנ"ל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לוֹ רְעוּת בְּשָׂבִיל

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

וּנְקָרָא עִתָּה בֶּן מֶלֶךְ כִּנ"ל). וְלִקַּח אֶת הַמְּלוּכָה בְּיָדוֹ, וְאִז עָשָׂה רְעוּת יוֹתֵר לְאָבִי הַבֶּן הַנ"ל, רָעָה אַחֵר רָעָה, וּבִמְקוֹם שֶׁיִּלְמַד לְעֲצֻמוֹ מוֹסֵר שְׂיִכּוּלִים לְמוֹת, וְאִם כֵּן מָה וְלָמָּה לְרַדֵּף אֶת הַשְּׂנִי? לֹא לִקַּח מוֹסֵר מִזֶּה, אֲלֵא הַתְּחִיל לְעֲשׂוֹת יוֹתֵר רְעוּת לְאָבִי הַבֶּן, רָעָה אַחֵר רָעָה, אֲשֶׁר בְּאִמַּת זֶה הִיָּה אָבִיו. וְהָיָה עוֹשֶׂה בְּדֶרֶךְ עֲרָמָה, בְּאִפְּן שֶׁלֹּא יִבְיִנוּ הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לוֹ רְעוּת, כִּי אֵין זֶה נָאֵה בְּפָנֵי הַהֶמוֹן, רַק הִיָּה מֵעֲלִים הַדְּבָר, כִּי כֵן הוּא כָּל אֵלוֹ הַשְּׂקָרָנִים, ר'מָאִים, צ'בוּעִים, ש'רִיץ' הַשׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ, מְפָרְסָמִים שֶׁל שְׁקָר, כְּשׂרוּצִים לְהַזִּיק לְזוּלָת, עוֹשִׂים אֶת זֶה בְּעֲרָמָה, כִּי אֵין זֶה מִתְאִים לָהֶם לְעִינֵי כָּל לְעֲשׂוֹת רְעוּת, וְלָכֵן הֵם עוֹשִׂים רְעוּת בְּעֲרָמָה שֶׁלֹּא יִבְיִנוּ, כְּמוֹכָא בְּדִבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּשִׁי-מוֹהֲרָן, חֶלֶק ב', סִימָן ה'): יֵשׁ מְנַהֲיָגִים שֶׁמְתַנְּהָגִים בְּרַבְּנוּת וּמוֹשְׁלִים עַל עַם דָּל, וְהֵם מִתְנַגְּאִים עַל הַדּוֹר בְּחֻנָּם, כִּי לֹא נִתֵּן לָהֶם גְּדֻלָּה מִן הַשָּׁמַיִם כָּלֵל, רַק הֵם מִתְנַגְּאִים מֵעֲצָמָם עַל הַדּוֹר בְּחֻנָּם, וְיֵשׁ לָהֶם כַּח אֶפְלוֹ לְהַעֲנִישׁ אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ עֲצֻמוֹ תַּחַת מְמִשְׁלָתָם; וּבְאִמַּת אֵין זֶה נְקָרָא מְעַנֵּשׁ אֲלֵא מְזִיק, כִּי הֵם מְזִיקֵי עֲלָמָא. וְדָבָר זֶה רוֹאִים בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים אֲצֵל הַמְּפָרְסָמִים שֶׁל שְׁקָר, שְׂמֵי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ אֶת עֲצֻמוֹ אֲלֵיהֶם, הֵם שׁוֹלְחִים שְׁלִיחֵיהֶם בְּעֲרָמָה לְעֲשׂוֹת רְעוּת וְצָרוֹת רַבּוֹת לְזֶה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכְנִיעַ אֶת עֲצֻמוֹ אֲלֵיהֶם, כִּי אֵין זֶה נָאֵה לָהֶם לְעֲשׂוֹת זֹאת בְּפוּמְבִי, כִּי הָרִי מְכַרְיָזִים עַל עֲצָמָם כְּצַדִּיקִים גְּדוּלִים, וּבְאִמַּת אֵינָם אֲלֵא מְזִיקֵי עֲלָמָא, כְּמוֹ הַבֶּן שֶׁפָּחָה, שֶׁעֲכָשׁוּ נְקָרָא בֶּן מֶלֶךְ, עָשָׂה רְעוּת רַבּוֹת לְאָבִיו, שֶׁחָשַׁב שֶׁהוּא אָבִי הַבֶּן שֶׁנִּחְלַף, וְגֵרָם לוֹ רְעוּת תָּמִיד. וְהַבֵּין אָבִי הַבֶּן

הַעֲנִין הַנַּ"ל, וְעָנָה וְאָמַר לְבָנוּ (הֵינּוּ בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּאֵמַת אֶף
עַל־יְדֵי הַחֲלוּף נִדְמָה שֶׁהוּא בָּנוּ), וְסִפֵּר לוֹ כָּל הַעֲנִין. וְאָמַר
לוֹ שִׁישׁ לוֹ רַחֲמָנוּת גְּדוֹל עָלָיו. כִּי מִמָּה־נִּפְשָׁךְ: אִם אַתָּה
בְּנִי, בּוֹדָאֵי יֵשׁ לִי רַחֲמָנוּת עָלֶיךָ. וְאִם אַתָּה בֶּן הַמֶּלֶךְ
בְּאֵמַת, בּוֹדָאֵי הַרַחֲמָנוּת גְּדוֹל בְּיֹתֵר עָלֶיךָ, כִּי הוּא
רוֹצֵה לְהַעֲבִיר אוֹתְךָ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, עַל־כֵּן אַתָּה
מִכְרַח לְעַקֵּר מִכָּאן. וְהוֹרַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר מְאֹד.

אֶף הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל (הֵינּוּ זֶה שֶׁנַּעֲשָׂה מֶלֶךְ תַּחַת אָבִיו כִּי נִדְמָה
שֶׁהוּא הֶבֶן מֶלֶךְ, מִחֲמַת הַחֲלוּף) הָיָה רוֹבֵה לוֹ בְּכָל פַּעַם
חֲצִי רַעְתּוֹ, זֶה אַחֵר זֶה. וְנִתְיָשֵׁב הֶבֶן הַנַּ"ל לְעַקֵּר מִשָּׁם.

נְהַרֵי אֶפְרַסְמוֹן

הַנַּ"ל, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לוֹ רַעוּת בְּשִׁבִיל הַעֲנִין הַנַּ"ל, שֶׁמְרַנְנִים שְׁנַחֲלָף. וְעָנָה
וְאָמַר לְבָנוּ (הֵינּוּ בֶּן הַמֶּלֶךְ בְּאֵמַת, אֶף עַל־יְדֵי הַחֲלוּף נִדְמָה שֶׁהוּא בָּנוּ), וְסִפֵּר לוֹ כָּל
הַעֲנִין, וְאָמַר לוֹ, שִׁישׁ לוֹ רַחֲמָנוּת גְּדוֹל עָלָיו, כִּי מִמָּה נִפְשָׁךְ: אִם אַתָּה בְּנִי,
בּוֹדָאֵי יֵשׁ לִי רַחֲמָנוּת עָלֶיךָ, כִּי סֵתָם אָבָא מְרַחֵם עַל בְּרָא, וְאִם אַתָּה בֶּן
הַמֶּלֶךְ בְּאֵמַת, בּוֹדָאֵי הַרַחֲמָנוּת גְּדוֹל בְּיֹתֵר עָלֶיךָ, כִּי הוּא רוֹצֵה לְהַעֲבִיר
אוֹתְךָ לְגַמְרֵי, חַס וְשָׁלוֹם, עַל לֹא דָבָר, עַל־כֵּן אַתָּה מִכְרַח לְעַקֵּר מִכָּאן,
וּכְוֹנֵתוֹ הֵיטָה עִם אֵמַת, לְהַצִּיל אֶת הֶבֶן מֶלֶךְ הָאֵמַתִּי, אֶף שְׁלֹא הֵיטָה אָבִיו,
כִּי רַבְּנוּ ז"ל גָּלָה לָנוּ (שיחות־הַר"ן, סִימָן עח), אֲשֶׁר בְּכָל מְקוֹם יֵשׁ יִשְׂרָאֵל, עֵינֵי
שָׁם. וְהוֹרַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר מְאֹד, לָמָּה רוֹדְפִים אוֹתוֹ בְּחַנּוּם. וּכְמוֹ־כֵן הוּא אֲצֵל
כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל הַדְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, שְׁרוּדְפִים אוֹתוֹ בְּחַנּוּם עַל לֹא דָבָר, אֲלֵא
מִחֲמַת קִנְאָה וְשִׁנְאָה, וְכוּאֵב לוֹ מְאֹד מְאֹד עַל מָה וְלָמָּה רוֹדְפִים אוֹתוֹ כָּל־כַּף
בְּחַנּוּם. אֶף הַמֶּלֶךְ הַנַּ"ל (דִּהֵינּוּ זֶה שֶׁנַּעֲשָׂה מֶלֶךְ תַּחַת אָבִיו, כִּי נִדְמָה שֶׁהוּא הֶבֶן מֶלֶךְ
מִחֲמַת הַחֲלוּף) הָיָה רוֹבֵה לוֹ בְּכָל פַּעַם חֲצִי רַעְתּוֹ זֶה אַחֵר זֶה. וְנִתְיָשֵׁב הֶבֶן

וְנָתַן לוֹ אָבִיו מִמּוֹן הַרְבֵּה וְהֵלֵךְ לוֹ. וְחָרָה לוֹ הַדְּבָר מְאֹד,
 לְבֵן הַנֵּ"ל (אֲשֶׁר הוּא בְּאֵמֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ) עַל אֲשֶׁר נִתְגַּרֵּשׁ
 מִמְּדִינָתוֹ בְּחֶנֶם, כִּי הִסְתַּכֵּל בְּעֵצְמוֹ: לָמָּה וְעַל מָה מִגִּיעַ
 לִי זֹאת לְהִתְגַּרֵּשׁ? אִם אָנִי בֶּן הַמֶּלֶךְ, בּוֹדָאִי אֵינּוּ מִגִּיעַ
 לִי זֹאת! וְאִם אֵין אָנִי בֶּן הַמֶּלֶךְ, גַּם־כֵּן אֵינּוּ מִגִּיעַ לִי זֹאת
 לְהִיּוֹת בּוֹרַח בְּחֶנֶם, כִּי מָה חָטָאִי? וְהוֹרַע לוֹ מְאֹד.
 וּמִחֲמַת זֶה לָקַח אֶת עֵצְמוֹ אֶל הַשְּׂתִיָּה, וְהֵלֵךְ לְבֵית
 הַזּוֹנוֹת, וְרָצָה לְבַלּוֹת בָּזֶה אֶת יָמָיו, לְהַשְׁתַּכֵּר וְלִילֵךְ
 בְּשָׂרִירוֹת לְבוֹ, מִחֲמַת שְׁנַתְּגַרֵּשׁ בְּחֶנֶם:

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

הַנֵּ"ל לְעֵקֶר מִשָּׁם; כִּי אִם אָדָם רוֹאֶה שְׂרוּדָפִים אוֹתוֹ בְּמָקוֹם אֶחָד כָּל־כָּף
 הַרְבֵּה, הַעֲצָה לְעֵקֶר וּלְכַרֵּחַ מִשָּׁם. וְנָתַן לוֹ אָבִיו מִמּוֹן הַרְבֵּה, וְרוֹאִים אִיךָ
 שֶׁבְּכָל מָקוֹם יֵשׁ יִשְׂרָאֵל, כִּי בְּאֵמֶת זֶה לֹא הִיָּה בְּנוֹ, אֶף־עַל־פִּי־כֵן הוּא רַחֵם
 עָלָיו, וְנָתַן לוֹ מִמּוֹן הַרְבֵּה, וְהֵלֵךְ לוֹ, וְחָרָה לוֹ הַדְּבָר מְאֹד לְבֵן הַנֵּ"ל (אֲשֶׁר
 הוּא בְּאֵמֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ) עַל אֲשֶׁר נִתְגַּרֵּשׁ מִמְּדִינָתוֹ בְּחֶנֶם, כִּי הִסְתַּכֵּל בְּעֵצְמוֹ: לָמָּה
 וְעַל מָה מִגִּיעַ לִי זֹאת לְהִתְגַּרֵּשׁ? אִם אָנִי בֶּן הַמֶּלֶךְ, בּוֹדָאִי אֵינּוּ מִגִּיעַ לִי
 זֹאת, וְאִם אֵין אָנִי בֶּן הַמֶּלֶךְ, גַּם־כֵּן אֵינּוּ מִגִּיעַ לִי זֹאת לְהִיּוֹת בּוֹרַח בְּחֶנֶם,
 כִּי מָה חָטָאִי?! וְהוֹרַע לוֹ מְאֹד. כִּי אֵין עוֹד צֶעַר לְאָדָם כְּמוֹ שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ עָלָיו
 וְרוּדָפִים אוֹתוֹ בְּחֶנֶם, עַד שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִיּוֹת מְגֻרָשׁ. וּמִחֲמַת זֶה לָקַח אֶת
 עֵצְמוֹ אֶל הַשְּׂתִיָּה, וְהֵלֵךְ לְבֵית הַזּוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן,
 חֶלֶק א', סִימָן קפ"א): כְּשֶׁמִּתְקַשְּׂרִים בְּקֶשֶׁר אֵיזָה אֲנָשִׁים עַל אִישׁ אֶחָד — יְכוּלִים
 לְהַפִּילוֹ, וּכְשֶׁמִּפְּיִלִים אֵיזָה אָדָם, עָקַר הַנְּפִילָה שְׁנוּפֵל לְתַאֲוֹת נְאוּף; וְרָצָה
 לְבַלּוֹת בָּזֶה אֶת יָמָיו, לְהַשְׁתַּכֵּר וְלִילֵךְ בְּשָׂרִירוֹת לְבוֹ, מִחֲמַת שְׁנַתְּגַרֵּשׁ בְּחֶנֶם;
 כִּי כְּשֶׁרוּדָפִים אֶת בֶּרֶשׁ יִשְׂרָאֵל, הוּא נִמְצָא בְּסִפְנֵה גְדוּלָה מְאֹד, שֶׁלֹּא יֵאָבֵד
 אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת בְּפַעַם אַחַת, כִּי זֶה הַנְּסִיּוֹן הַכִּי קָשָׁה לְאָדָם, שֶׁהוּא רוֹאֶה
 אֲשֶׁר אֵלוֹ הַרְשָׁעִים עוֹשִׂים חֵיל, וְאוֹתוֹ רוּדָפִים עַל שׁוֹם דְּבָר, וְהוּא צָרִיךְ

וְהַמֶּלֶךְ הַנִּלְתָּם אֶת הַמְּלוּכָה בְּחֻזְקָה. וּבִשְׂהִיָּה שׁוֹמֵעַ
שֵׁישׁ אֵיזָה אֲנָשִׁים שְׁמֵרְנָנִים וּמַדְבְּרִים מֵהַחֲלוּף הַנִּלְתָּם
הַנִּלְתָּם מֵעֲנִישָׁם וְנוֹקָם בָּם מְאֹד, וּמֶלֶךְ בְּתַקְוָה וְעֹז:

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

להיות מגרש, ואף אחד אינו רוצה לדבר אתו, ולא להתעסק עמו, ולכן הוא נמצא תמיד בסכנה גדולה, שלא יפול בנוקבא דתהומא רבא, ויקח את עצמו אל השתיה, ולעשות שטות ולפול בנאוף, וללכת לבית הזונות, כְּאִשֶּׁר רוֹאִים בחוש, שְׁכָל אֵלוֹ שְׁנֹשְׁבָרִים מְרַב הַלַּחֲץ שְׁמַלְחִיצִים אוֹתָם, וְהַרְחוֹק שְׁמַרְחִיקִים אוֹתָם, הֵם לוֹקְחִים אֶת עֲצָמָם אֶל הַשְּׂתִיָּה. (ובכלל זה גם סמים שְׁמַסְמָמִים אֶת עֲצָמָם), ומתעסקים בנאוף וזנות, והכל מְרַב יְאוּשׁ שְׁמַתִּיאֲשִׁים מִמַּצְבָּם שְׁנִמְצָאִים בוֹ. וּבְכַמֶּת זוֹ טְעוֹת גְּדוּלָּה מְאֹד, שְׁאֲדָם צָרִיף לְהִיּוֹת חֻזַּק בְּאַמוּנָה בוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלִידַע שְׁאֲפִלוּ כָּלֶם יַעֲזֹבוּ אוֹתוֹ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא נִשְׁאָר עִם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכִמוֹ שְׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן נו'): כְּשֵׁישׁ לְאָדָם לֵב, אֵין שִׁיף אֲצִלוּ מְקוֹם כָּלֶל, כִּי הוּא יִתְבַּרֵּךְ מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ. וְלִכֵּן כְּשֶׁבֶר יִשְׂרָאֵל רוֹאֶה שְׁרוּדָפִים אוֹתוֹ וְכָלֶם כְּנִגְדּוֹ, אֵין לוֹ עֲצָה אַחֲרָת, אֲלֵא לְבָרַח אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֵא לְבָרַח אֶל הַחֲשֵׁף, שְׂזָה הַשְּׂתִיָּה וְהַסְּמִים וְהַזְּנוּת. וְלִכֵּן הָעֶקֶר בְּזָה הָעוֹלָם לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלֵא לְהַשְׁבֵּר מִשׁוּם דְּבַר, וְאֵז יִצְלִיחַ דְּרַכּוֹ תְּמִיד. וְהַמֶּלֶךְ הַנִּלְתָּם אֶת הַמְּלוּכָה בְּחֻזְקָה, כִּי כָּל אֵלוֹ שְׁאוּחֲזִים בְּיַד תְּקִיפָה, בְּזָה מְגִלִים שְׁהֵם נוֹלְדוּ בְּפִסּוּל, שְׁאֵינָם כְּשָׂרִים, (כְּמוֹ זֶה שְׁהֵיהָ בְּאַמֶּת בֶּן הַשְּׂפָחָה, אֲלֵא נִחְתַּלֵּף וְנִדְמָה שֶׁהוּא עֲכָשׁוּ הַמֶּלֶךְ). וּבִשְׂהִיָּה שׁוֹמֵעַ, שֵׁישׁ אֵיזָה אֲנָשִׁים, שְׁמֵרְנָנִים וּמַדְבְּרִים מֵהַחֲלוּף הַנִּלְתָּם, הֵיהָ מֵעֲנִישָׁם וְנוֹקָם בָּם מְאֹד, וּמֶלֶךְ בְּתַקְוָה וְעֹז; כִּי מֶלֶךְ אֲמַתִּי שֶׁהוּא בֶּן מֶלֶךְ, יֵשׁ לוֹ תְּכֻנַּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל רַחֲמָנוּת, מֵה שְׁאֵין בֶּן מִי שֶׁהוּא אֲכֹר, וּמִתְאַכְזֵר עַל הַזּוּלָּת, בְּיָדוּעַ שְׁאֵין הוּא וְלֵד כְּשֶׁר, אֲלֵא שֶׁהוּא בֶּן הַשְּׂפָחָה. [וְזֶה כָּלֶל, בְּכָל מְקוֹם כְּשֶׁרוֹאִים שְׁאֲחַד הוּא אֲכֹר הַמִּתְאַכְזֵר עַל הַזּוּלָּת, אֵין זֶה אֲלֵא שֶׁהוּא פְּגוּם, כִּי כֵּף אָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בִּיצָה לֵב): כָּל הַמְּרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא מִזְרַעוֹ שֶׁל אֲבֵרָהּ אֲבִינוּ, וְכָל מִי שְׁאֵינוֹ מְרַחֵם עַל

ויהי היום, ונסע המלך עם שריו לתפס חיות (שקורין "נאולאוייע") ובאו למקום נאה, ונהר מים לפני המקום ההוא. ועמדו שם לנוח ולטייל. והניח עצמו המלך לשכב, ובא על דעתו המעשה הנ"ל שעשה, שגרש את הבן הנ"ל בחנם. כי ממה נפשך: אם הוא בן המלך, לא די שנתחלף, מדוע יהיה נתגרש מכאן? ואם אינו בן המלך, גם-כן אין מגיע לו לגרשו, כי מה חטא? והיה המלך חושב בזה ומתחרט על החטא והעולה הגדולה הזאת שעשה, ולא ידע לתת עצה לנפשו, מה לעשות

גחרי אפרסמון

הבריות, בדוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו; ולכן בכל מריבה צריכים לראות מי שותק וסובל, הוא האיש כשר, והוא הבן מלך האמתי, כמאמרם ז"ל (קדושין עא:): כי מינצו בי תרי בהרי הדדי, חזו הי מנייהו דקדים ושתיק, אמרי האי מיחס טפי; כי אחרת הוא בן שפחה, שנולד בפסול].

ויהי היום, ונסע המלך עם שריו לתפס חיות (שקורין "נאולאוייע"). ובאו למקום נאה, ונהר מים לפני המקום ההוא, ועמדו שם לנוח ולטייל, והניח עצמו המלך לשכב, ובא על דעתו המעשה הנ"ל שעשה, שגרש את הבן הנ"ל בחנם, כי ממה נפשך: אם הוא בן המלך לא די שנתחלף, מדוע יהיה נתגרש מכאן? ואם אינו בן המלך, גם-כן אין מגיע לו לגרשו, כי מה חטא? והיה המלך חושב בזה, ומתחרט על החטא והעולה הגדולה הזאת שעשה, ולא ידע לתת עצה לנפשו מה לעשות בזה? כי באמת אם היה לאדם ישוב הדעת, היה מתחרט על הרבה דברים שעשה. וכעין שאמר רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן עח): בכל מקום יש ישר, ואפלו מי שעושה כל העולות, אף-על-פי-כן בהכרח נמצא בו איזה ישר, רק שיש חלוק בין בני אדם, מתי מתחיל הישר, יש אדם שהישר מתחיל אצלו תכף, ויש שאין מתחיל אצלו

בָּזָה? וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מִדְּבַר כָּזֶה עִם שׁוֹם אָדָם לְהַתְיַעַץ עִמּוֹ. וְנִתְעַצֵּב בְּדַאגָּה מְאֹד. וְאָמַר לְהַשְׁרִים לְשׁוֹב, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּפְלָה עָלָיו דַּאגָּה, אֵין צְרִיכִין עוֹד לְטִיֵּל. וְחִזְרוּ לְבֵיתָם, וְכִשְׁחֹזַר הַמֶּלֶךְ לְבֵיתוֹ, בּוֹדָאֵי הָיוּ לוֹ כַּמָּה עֲנִינִים וְעַסְקִים, וְנִתְעַסַּק בְּעַסְקָיו, וְעָבַר מִדַּעְתּוֹ עֲנִין הַנִּ"ל:

וְהַבֵּן הַנִּ"ל שֶׁנִּתְגַּרַּשׁ (אֲשֶׁר הוּא בֶן הַמֶּלֶךְ בְּאַמַּת) וְעָשָׂה מַה שֶׁעָשָׂה וּבִזְבוּ מַעוֹתָיו. פַּעַם אַחַת יֵצֵא לְבַדּוֹ

וְחָרִי אֶפְרַסְמוֹן

הַיֵּשֶׁר רַק אַחַר שֶׁעוֹשָׂה עוֹלָה, וַיֵּשׁ שֶׁמִּתְאַחַר אֲצִלוֹ הַתְּחַלַּת הַיֵּשֶׁר יוֹתֵר, הֵינּוּ אַחַר שֶׁעוֹשָׂה כַּמָּה עוֹלוֹת, וּלְבַסּוֹף מִתְחִיל הַיֵּשֶׁר, וְכַמוֹכֵן הַמֶּלֶךְ שֶׁעָשָׂה עוֹלָה כְּזוֹ, שֶׁגִּרַּשׁ אֶת זֶה שֶׁאֲמָרוּ עָלָיו שֶׁהוּא בֶן מֶלֶךְ, הַתְּחִיל לְהִתְחַרֵּט אַחַר יֵשׁוּב הַדַּעַת שֶׁהָיָה בּוֹ, לָמָּה עָשָׂה עוֹלָה כְּזוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר מִדְּבַר כָּזֶה עִם שׁוֹם אָדָם לְהַתְיַעַץ עִמּוֹ, כִּי יֵשׁ דְּבָרִים פְּרִטִּים שֶׁשִּׁיכִים לְאָדָם בְּעַצְמוֹ, וְאֵינוּ רוֹצֵה שִׁיתְגַּלֶּה בְּרַבִּים, אֵין לוֹ עִם מִי לְהַתְיַעַץ, כִּי יֵשׁ עֲנִינִים שֶׁקָּשָׁה לְדַבֵּר עִם בְּנֵי־אָדָם, כִּי לֹא רוֹצֵה שִׁיתְגַּלֶּה קְלוֹנוֹ בְּרַבִּים, וְעַל־כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְדַבֵּר בְּדְבָרִים אֵלוֹ עִם אַחֲרִים. וְנִתְעַצֵּב בְּדַאגָּה מְאֹד, וְאָמַר לְהַשְׁרִים לְשׁוֹב, כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּפְלָה עָלָיו דַּאגָּה, אֵין צְרִיכִין עוֹד לְטִיֵּל; כִּי עֲנִין הַטִּיּוֹל וְהַמְּנוּחָה צְרִיךְ לְהֵבִיא לְאָדָם שְׁלוֹת הַנֶּפֶשׁ וְשִׂמְחַת הַחַיִּים, וְכִינּוֹן שֶׁנוֹפְלַת עָלָיו עֲצָבוֹת וְדַאגוֹת, מַה מוֹעִיל לוֹ הַטִּיּוֹל וְהַנֶּפֶשׁ וְהַמְּנוּחָה?! וְחִזְרוּ לְבֵיתָם. וְכִשְׁחֹזַר הַמֶּלֶךְ לְבֵיתוֹ, בּוֹדָאֵי הָיוּ לוֹ כַּמָּה עֲנִינִים וְעַסְקִים, וְנִתְעַסַּק בְּעַסְקָיו, וְעָבַר מִדַּעְתּוֹ עֲנִין הַנִּ"ל; כִּי כִּשְׁאָדָם חוּץ לְיֵשׁוּב וְהוֹלֵךְ לְטִיֵּל, אֲזִי זוֹכָה לְיֵשׁוּב הַדַּעַת, אֲבָל כִּינּוֹן שֶׁחֹזֵר לְבֵיתוֹ וְעָסוּק בְּעַסְקָיו, מִיָּד הוּא שׁוֹכַח אֶת כָּל הַחֲרָטוֹת שֶׁהִתְחַרֵּט, וְכָל הַקְּבָלוֹת שֶׁקָּבַל עַל עַצְמוֹ. וְהַבֵּן הַנִּ"ל שֶׁנִּתְגַּרַּשׁ (אֲשֶׁר הוּא בֶן הַמֶּלֶךְ בְּאַמַּת), וְעָשָׂה מַה שֶׁעָשָׂה וּבִזְבוּ מַעוֹתָיו. פַּעַם אַחַת יֵצֵא

לְטִיֵּל וְהִנִּיחַ לְשֹׁכֵב. וּבָא לוֹ עַל דַּעְתּוֹ מִה שְׁעֵבֶר עָלָיו, וְחָשַׁב: מִה זֹאת עָשָׂה אֱלֹקִים לִי? אִם אֲנִי הֵבֶן מֶלֶךְ, בְּוֹדָי אֵינִי רְאוּי לִי זֹאת, וְאִם אֵינִי בֶן הַמֶּלֶךְ גַּם־כֵּן אֵינִי מֹגִיעַ לִי זֹאת, לְהִיזֹת בּוֹרַח וּמִגְרֵשׁ. וְנִתְיָשֵׁב בְּדַעְתּוֹ: אֲדַרְבָּה אִם־כֵּן, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת כְּזֹאת, לְהַחֲלִיף אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ, וְשִׁיעֵבֶר עָלָיו כַּנִּ"ל, אִם־כֵּן הִיתָכֵן מִה שְׁעֵשִׂיתִי? וְכִי כֶּךָ הָיָה רְאוּי לִי לְהִתְנַהֵג כְּמוֹ שְׁעֵשִׂיתִי? וְהִתְחִיל לְהַצְטַעַר וּלְהִתְחַרֵּט מְאֹד עַל הַמַּעֲשִׂים רָעִים שְׁעָשָׂה, וְאַחַר כֶּךָ חָזַר לְמִקוֹמוֹ, וְחָזַר אֶל הַשְּׂכָרוֹת,

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

לְבַדּוֹ לְטִיֵּל וְהִנִּיחַ לְשֹׁכֵב, וּבָא לוֹ עַל דַּעְתּוֹ מִה שְׁעֵבֶר עָלָיו, וְחָשַׁב מִה זֹאת עָשָׂה אֱלֹקִים לִי: אִם אֲנִי הֵבֶן מֶלֶךְ, בְּוֹדָי אֵינִי רְאוּי לִי זֹאת, וְאִם אֵינִי בֶן הַמֶּלֶךְ, גַּם־כֵּן אֵינִי מֹגִיעַ לִי זֹאת, לְהִיזֹת בּוֹרַח וּמִגְרֵשׁ, וְנִתְיָשֵׁב בְּדַעְתּוֹ: אֲדַרְבָּה, אִם כֵּן, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת כְּזֹאת, לְהַחֲלִיף אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ, וְשִׁיעֵבֶר עָלָיו כַּנִּ"ל, אִם־כֵּן הִיתָכֵן מִה שְׁעֵשִׂיתִי?! וְכִי כֶּךָ הָיָה רְאוּי לִי לְהִתְנַהֵג כְּמוֹ שְׁעֵשִׂיתִי?! וְהִתְחִיל לְהַצְטַעַר וּלְהִתְחַרֵּט מְאֹד עַל הַמַּעֲשִׂים רָעִים שְׁעָשָׂה; כִּי כָּל בֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל נִבְרָא עִם טוֹב, כִּי נִשְׁמְתוּ מִשְׁרַשֶׁת מַעֲוָלִים הָאֲצִילוֹת, וְלָכֵן נִכְנָסוֹת בְּכָל בֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם מִחֻשְׁבוֹת שֶׁל חַרְטוֹת — לָמָּה הוּא צָרִיף לְהִתְנַהֵג כֶּךָ, כִּי נִשְׁמְתוּ אֵינָה נוֹתֶנֶת לוֹ מְנוּחַ, כִּי הַנִּשְׁמָה הִיא חֶלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל, וְשָׂרְשׁוּ מֵעֵצִים עֲצָמִיּוֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְכִמוֹ שְׂאָמַר רַבֵּנוּ י"ל (לְקוּטֵי־מִוֵּהֲר"ן, חֶלֶק א', סִימָן רַעֲד), שְׂאָפְלוּ רָשָׁעִים שְׁעוֹבְדִים וַיִּגְעִים כָּל יְמֵיהֶם, כְּדִי לַעֲקֹר עֲצָמָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּמִתּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, עִם כָּל זֹאת תְּמִיד נִכְנָס בָּהֶם הַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, כִּי הִיְהִדוּת שְׂבָהֶם אֵינָה מִנַּחַת אוֹתָם לְפַל, וּמִכְנִיסָה בָּהֶם הַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה. וְאַחַר־כֵּךְ חָזַר לְמִקוֹמוֹ, וְחָזַר אֶל הַשְּׂכָרוֹת, כִּי כֵן דִּרְפוֹ שֶׁל הַיָּצָר הָרָע, שְׁלוּחָם עִם הָאָדָם, וְכִשְׂרוּאָה שֶׁהָאָדָם חוֹזֵר

אך מחמת שפבר התחיל להתחרט, הִיָּה מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ
הַמַּחְשְׁבוֹת שֶׁל חֲרָטָה וְתִשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם.

פַּעַם אַחַת הִנִּיחַ עֲצָמוֹ לְשֹׁכֵב, וְחָלַם לוֹ אִיךָ שֶׁבְּמִקּוֹם
פְּלוֹנִי יֵשׁ יָרִיד בְּיוֹם פְּלוֹנִי, שְׂיִלְךָ לְשָׁם, וּמָה
שְׂיִזְדְּמֵן לוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה אֵיזָה עֲבֹדוֹת לְהִשְׁתַּכֵּר יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ
הָעֲבֹדוֹת, אֵף אִם אֵינּוֹ לְפִי כְבוֹדוֹ. וְהַקִּיץ וְהַחֲלוֹם הָיָה
נִכְנָס לוֹ מְאֹד בְּמַחְשְׁבָתוֹ. כִּי לְפַעְמִים עוֹבֵר הַדָּבָר תַּכְּף
מִן הַמַּחְשְׁבָה, אֵךְ דָּבָר הַחֲלוֹם הָיָה נִכְנָס הַרְבֵּה
בְּמַחְשְׁבָתוֹ, אֵךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה קָשָׁה בְּעֵינָיו לַעֲשׂוֹת

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

בְּתִשׁוּבָה וּמִתְגַּבֵּר עָלָיו, אֲזִי הוּא חוֹזֵר וּמִתְגַּבֵּר עָלָיו, כְּדָרֶךְ שְׁנֵי בְנֵי-אָדָם
הַמִּתְאַבְּקִים זֶה עִם זֶה, כְּשֵׁרוֹאָה שֶׁחִבְרוּ הוֹלֵךְ לְהַפִּילוֹ, אֲזִי הוּא מִתְגַּבֵּר עָלָיו
בְּיֹתֵר, אֵךְ מִחֲמַת שֶׁכָּבַר הַתְּחִיל לְהִתְחַרֵּט, הִיָּה מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ הַמַּחְשְׁבוֹת שֶׁל
חֲרָטָה וְתִשׁוּבָה בְּכָל פַּעַם; כִּי תַכְּף-וּמִיד כְּשֹׁבֵר יִשְׂרָאֵל נִכְנָסִים בּוֹ הַרְהוּרֵי
תִשׁוּבָה, וְהוּא מְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ חֲרָטָה אֲמִתִּית, אֶפְלוּ שְׁאֲחַר-כֵּף יִתְגַּבֵּר עָלָיו
יָצָרוּ, וַיִּחְזֹר וַיִּפִּילוּ וַיִּכְשִׁילוּ בְּעֲבֹדוֹת חַמּוּרוֹת, עִם כָּל זֹאת כָּבַר לֹא יִהְיֶה לוֹ
מְנוּחַ, מִחֲמַת הַחֲרָטָה שֶׁהִתְחַרֵּט פַּעַם וְהִתְשׁוּבָה שָׁשֵׁב, וְזֶה תָּמִיד יַעוֹרֵר
אוֹתוֹ, כִּי מִצָּנָה גּוֹרֶרֶת מִצָּנָה; כִּי תַכְּף-וּמִיד כְּשֶׁנִּכְנָסִים בְּאָדָם הַרְהוּרֵי
תִשׁוּבָה, וּמִתְחַרֵּט עַל הָעֵבֶר שְׁלוֹ, אֵף שְׂכִיבָא אַחַר-כֵּף הֵיִצֵּר הִרְעֵ וַיִּרְצָה
לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו, תָּמִיד יִבְלְבְּלוּ אוֹתוֹ כָּבַר הַהַרְהוּרֵי תִשׁוּבָה שֶׁנִּכְנָסוּ בּוֹ. פַּעַם
אַחַת הִנִּיחַ עֲצָמוֹ לְשֹׁכֵב, וְחָלַם לוֹ, אִיךָ שֶׁבְּמִקּוֹם פְּלוֹנִי יֵשׁ יָרִיד בְּיוֹם פְּלוֹנִי,
שְׂיִלְךָ לְשָׁם, וּמָה שְׂיִזְדְּמֵן לוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה אֵיזָה עֲבֹדוֹת לְהִשְׁתַּכֵּר — יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ
הָעֲבֹדוֹת, אֵף אִם אֵינּוֹ לְפִי כְבוֹדוֹ, וְהַקִּיץ וְהַחֲלוֹם הָיָה נִכְנָס לוֹ מְאֹד
בְּמַחְשְׁבָתוֹ, כִּי לְפַעְמִים עוֹבֵר הַדָּבָר תַּכְּף מִן הַמַּחְשְׁבָה, אֵךְ דָּבָר הַחֲלוֹם הָיָה
נִכְנָס הַרְבֵּה בְּמַחְשְׁבָתוֹ, אֵךְ אֶף-עַל-פִּי-כֵן הִיָּה קָשָׁה בְּעֵינָיו לַעֲשׂוֹת זֹאת, כִּי

זאת, והלך יותר אל השתיה, וחלם לו יותר החלום הנ"ל
כמה פעמים, ובלבל אותו מאד.

פעם אחת היו אומרים לו בחלום: אם אתה רוצה לחוס

נחרי אפרסמון

זה עקר הצרה של האדם, שנכנס בחובות עצומים, ומסתבך עם כל מיני
אנשים אלימים, והכל מפני גאות שיש בו, שאינו רוצה לקחת פרנסה או
איזו אמנות שאינה מתאימה לו לפי דעתו. ודבר זה עובר על רב בני-אדם,
שסובלים עניות ודחקות גדולה מאד, מחמת שלא מתאים להם לפי דעתם
המשפשת פרנסה זו או אחרת, כי הגאות אינה נותנת להם לעסק באמניות
פשוטות, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (פסחים קיג): פשט גבלתא בשוקא
ושקיל אגרא, ולא תימא כהנא אנא, וגברא רבא אנא; וכן מצינו בתנאים
ואמוראים, שעשו כל אמנות פשוטה, ולא עשו מזה עסק, (עין יומא לה):
הלל הזקן היה חוטב עצים, (עין פסחים קיג): רבי חנינא היה תופר נעלים.
(עין בבא בתרא קסד): רבי יהודה היה נחתום. (עין שבת מט): רבי יוסי בן
חלפתא היה מעבד עורות. (עין ערובין יג): רבי מאיר היה לבלר. (עין גטין
סו): רב ששת היה נושא קורות. (עין פענית כא): אבא אומנא היה מקיז דם.
(עין שם כג): אבא חלקיה היה עובד בשדה. (עין אבות, פרק ד): רבי יוחנן
הסנדלר וכדומה, אלא האדם מחמת גאותו, אינו מתאים לו לקחת איזו
עבודה, ולכן מסתובב בטל. ואמרו חכמינו הקדושים (כתבות נט): הבטלה
מביאה לידי שעמום ולידי זמה. ולכן הבן מלך שנחלף עכשו לבן שפחה,
לא רצה לקחת את מה שאמרו לו בחלום, ולכן הלך יותר אל השתיה, כי
כן דרכם של אלו האנשים שמלאים גאות, שלוקחים את עצמם אל
השכרות, כדי לברח מן המציאות. ובאמת כבר אמרו חכמינו הקדושים
(נדרים מט): גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה, אך האדם מחמת גאותו,
אין מתאימה לו איזו אמנות, ועל-ידי-זה בורח מן המציאות ונכנס לשכרות.
וחלם לו יותר החלום הנ"ל כמה פעמים, ובלבל אותו מאד, כי הרבה
פעמים מגלים לאדם בחלום דברים נפלאים, כמו שכתוב (במדבר יב, ו):
"בחלום אנדר בו". פעם אחת היו אומרים לו בחלום, אם אתה רוצה לחוס

על עצמה, תעשה כנ"ל! והכרח לקיים את החלום. והלך ונתן מותר המעות שהיה לו עדין על האכסניא, גם המלבושים חשויים שהיה לו הניח גם-כן על האכסניא, והוא לקח לעצמו מלבוש פשוט של סוחרים, כגון "אפינטשע", ונסע על היריד ובא לשם.

והשבים והלך על היריד, ופגע בו סוחר אחד ואמר לו: רצונך להשתפר באיזה עבודות? השיב לו: הן.

גחרי אפרסמון

על עצמה תעשה כנ"ל, והכרח לקיים את החלום, כי אם חוזר אצל האדם כמה פעמים החלום, ידע שהלא דבר הוא. והלך ונתן מותר המעות שהיה לו עדין על האכסניה, גם המלבושים חשויים שהיה לו הניח גם-כן על האכסניה, והוא לקח לעצמו מלבוש פשוט של סוחרים, כגון ("אפינטשע") [מלבוש עליון], כי הדבר הראשון שאדם צריך לעשות כאשר נכנס בו הרהור תשובה, הוא להוריד ממנו את הבגדים צואים, כמו שכתוב (זכריה ג, ד): "הסירו הבגדים הצאים מעליו, ויאמר אליו, ראה העברתי מעליך עונך והלבש אתך מחלצות", כי הרי עד עכשו לקח את עצמו אל השכרות והלך אל בית הזונות, ועשה כל מיני תועבות רעות, ועכשו אמרו לו להוריד את הבגדים, שהם הלבושים שמכסים את נשמתו, ועליו ללכת בגלות, כדי לכפר עונותיו שעשה, כמאמרם ז"ל (סנהדרין לו:): גלות מכפרת על הכל; ונסע על היריד ובא לשם. והשבים והלך על היריד, ופגע בו סוחר אחד, ואמר לו: רצונך להשתפר באיזו עבודות? השיב לו: הן; כי באמת הקדוש-ברוך-הוא מזמין לכל אחד את פרנסתו, ומה שאדם צועק שאין לו פרנסה, זה רק מחמת גאות וישות, שהוא בורר איזו פרנסה טובה בשבילו, ואם אינו מקבל את מה שמתאים לו, אינו חפץ בו. ובאמת גלה לנו רבנו ז"ל, שאדם צריך לקחת מה שנותנים לו, ולהיות שמח בחלקו תמיד, כי מה שמזמינים לו — הכל מן השמים. ולכן תכף-ומיד כשהבן מלך נסע ביריד,

אמר לו: אני צריך להוליך בהמות. תשפיר עצמך אצלי? והוא לא היה לו פנאי לישב את עצמו בזה מחמת החלום הנ"ל, וענה ואמר תכף: הן! והסוחר שכרו תכף, ותכף התחיל לשמש עמו ולצוות עליו בדרך האדון על משרתיו, והוא התחיל להסתכל בעצמו מה עשה? כי בודאי אין ראוי לו עבדות כזה, כי הוא איש רב, ועתה יצטרך להוליך בהמות, ויכרח לילך רגלי אצל הבהמות, אך אי אפשר להתחרט. והסוחר מצוה עליו בדרך האדון, ושאל את הסוחר: איך אלך לבדי עם הבהמות? השיב לו: יש עוד רועים מוליכי בהמות שלי, ותלך עמם, ונתן לו לידו איזה בהמות שיוליכם,

נחרי אפרסמון

כשפגע בו הסוחר ושאלו: אם הוא רוצה להשתכר באיזה עבדות, תכף-ומיד השיב לו: הן. ואם בני-אדם היו הולכים בדרך זה, אף פעם לא היה חסר להם פרנסה, כי הקדוש-ברוך-הוא מזמין לכל אחד כדי פרנסתו. אמר לו: אני צריך להוליך בהמות, תשפיר עצמך אצלי? והוא לא היה לו פנאי לישב את עצמו בזה, מחמת החלום הנ"ל, כי הפחידו אותו — אם אתה לא תקח את מה שמציעים לך, מרה תהיה לך באחרונה. לזאת הסכים, וענה ואמר תכף: הן! והסוחר שכרו תכף, ותכף התחיל לשמש עמו ולצוות עליו, בדרך האדון על משרתיו. והוא התחיל להסתכל בעצמו מה עשה? כי בודאי אין ראוי לו עבדות כזה, כי הוא איש רב, ועתה יצטרך להוליך בהמות, ויכרח לילך רגלי אצל הבהמות. אך אי אפשר להתחרט, כי מאחר שהשפיר את עצמו כבר אל האדון והסוחר. והסוחר מצוה עליו בדרך האדון, ושאל את הסוחר: איך אלך לבדי עם הבהמות? השיב לו: יש עוד רועים מוליכי בהמות שלי, ותלך עמם, ונתן לו לידו איזה בהמות שיוליכם, והוליכם חוץ

וְהוֹלִיכֶם חוּץ לְעִיר, וְשֵׁם נִתְקַבְּצוּ יַחַד שְׁאֵר הָרוּעִים
הַמוֹלִיכִים הַבְּהֵמוֹת. וְהִלְכוּ יַחַד, וְהוֹלִיךְ אֶת הַבְּהֵמוֹת,
וְהַסּוֹחֵר הָיָה רוֹכֵב עַל סוּס וְהִלְךְ אֶצְלָם, וְהַסּוֹחֵר הָיָה
רוֹכֵב בְּאַכְזָרִיּוֹת, וּבִנְגֻדוֹ הָיָה בְּאַכְזָרִיּוֹת יוֹתֵר מְאֹד,
וְהוּא הָיָה מִתְפַּחַד מְאֹד מְאֹד מִן הַסּוֹחֵר, מִחֲמַת שְׂרָאָהוּ
בְּאַכְזָרִיּוֹת גְּדוֹל כִּנְגֻדוֹ, וְהָיָה מִתְיָרָא פֶּן יִכֶּה אוֹתוֹ הַכָּאָה
אֶחָת בְּמַקְלוֹ וְיִמּוֹת תִּכְבֵּה (הֵינּוּ כִּי מֵרַב דְּקוּתוֹ, כִּי הָיָה אִישׁ

 נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

לְעִיר, וְשֵׁם נִתְקַבְּצוּ יַחַד שְׁאֵר הָרוּעִים הַמוֹלִיכִים הַבְּהֵמוֹת, וְהִלְכוּ יַחַד,
וְהוֹלִיךְ אֶת הַבְּהֵמוֹת. וְהַסּוֹחֵר הָיָה רוֹכֵב עַל סוּס, וְהִלְךְ אֶצְלָם, וְהַסּוֹחֵר הָיָה
רוֹכֵב בְּאַכְזָרִיּוֹת; כִּי כֵן דָּרְכָם שֶׁל הַבְּעֲלֵי בָתִּים וְהַסּוֹחֲרִים, שְׂרוּדִים
בְּפוּעֲלֵיהֶם בְּגִסּוֹת וּבְאַכְזָרִיּוֹת נוֹרָאָה מְאֹד, כִּי הֵם חוֹשְׁבִים מֵאַחַר שֶׁהֵם
הַבְּעֲלֵי בָתִּים, אֲזַי פּוּעֲלֵיהֶם הֵם הַעֲבָדִים שְׁלֵהֶם, וּבְאֵמֶת זֹר רְשָׁעוֹת וְאַכְזָרִיּוֹת
גְּדוֹלָה מְאֹד, שְׂרוּאִים בַּחוּשׁ, שְׂמִי שֵׁישׁ לוֹ אֵיזָה עֶסֶק אוֹ מִסְתָּר, וַיֵּשׁ לוֹ
פוּעֲלִים, בְּמָקוֹם שִׁילְךְ אֲתָם בְּרַחֲמָנוּת וּבִהְבֵּנָה, הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כְּמוֹ
שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשִׁים בְּעֲבָדִים פְּחוּתִים, וּמְנַצֵּל אוֹתָם מְאֹד, וּמִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּאַכְזָרִיּוֹת
נוֹרָאָה מְאֹד, וְאוֹי לָהֶם לְבַעֲלֵי בָתִּים אוֹ לְבַעֲלֵי מַפְעָלִים שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשִׁים עִם
פוּעֲלֵיהֶם בְּאַכְזָרִיּוֹת, כִּי לְבִסּוֹף יֵאבְדוּ אֶת הוֹנֵם בְּאִפְּן מְבָהִיל, וְעוֹבְרִים בְּזָה
עַל לָאוּ (וַיִּקְרָא כה, ט): "וְכִי יִמוּךְ אַחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַר לָךְ לֹא תַעֲבֹד בוֹ עֲבַדְתָּ
עֲבָד" וְגו', "לֹא תִרְדֶּה בוֹ בְּפִרְךָ" וְגו' (עֵינֵי סֵפֶר הַחֲנוּךְ, מִצְוַת שֵׁד"מ, וְכֵן שֵׁמ"ו, עֵינֵי
ש"ס); וּכְנֻדוֹ הָיָה בְּאַכְזָרִיּוֹת יוֹתֵר מְאֹד, כִּי כָּל אֶחָד שְׁעוֹבֵר עֲבָרָה, רַחֲמָנָא
לִישְׁזָבֵן, אוֹ עוֹשֶׂה נֶגֶד רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ, לְבִסּוֹף הוּא נוֹטֵל אֶת שְׁלוֹ. וְלָכֵן מֵאַחַר
שֶׁהֵבֵן מֶלֶךְ נָפַל בְּדַעְתּוֹ, וְלָקַח אֶת עֲצָמוֹ אֶל הַשְּׂכָרוֹת, וְהִלְךְ אֶל בֵּית הַזּוֹנוֹת,
רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, לָכֵן הוּא מְקַבֵּל עֲכָשׁוֹ אֶת עֲנָשׁוֹ, שֶׁהַסּוֹחֵר הִלְךְ עִמּוֹ בְּאַכְזָרִיּוֹת
מְאֹד, כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא, לְבִסּוֹף הוּא מְקַבֵּל אֶת עֲנָשׁוֹ כִּי צָרִיךְ לְסַבֵּל סָבֵל
גְּדוֹל מְאֹד. וְהוּא הָיָה מִתְפַּחַד מְאֹד מְאֹד מִן הַסּוֹחֵר, מִחֲמַת שְׂרָאָהוּ בְּאַכְזָרִיּוֹת
גְּדוֹל כִּנְגֻדוֹ, וְהָיָה מִתְיָרָא פֶּן יִכֶּה אוֹתוֹ הַכָּאָה אֶחָת בְּמַקְלוֹ וְיִמּוֹת תִּכְבֵּה (הֵינּוּ

רף מאד, על־פן נדמה לו (בן) והיה הולך עם הבהמות, והסוחר אצלם. ובאו לאיזה מקום ולקחו השק שמנח בו הלחם של הרועים, ונתן להם (הסוחר) לאכל. ונתנו לו גם־כן מלחם זה ואכל.

אחר־כך היו הולכים אצל יער עב מאד (הינו שהאילנות הם רצופים ותכופים מאד זה אצל זה) והלכו ותעו שתי בהמות מהבהמות של זה הבן, שנעשה רועה אצל הסוחר בנ"ל, וצעק עליו הסוחר והלך אחריהם לתפסם, והם ברחו יותר, ורדף אחריהם, ומחמת שהיער היה רצוף ועב, תכף פשנכנס לתוך היער לא ראו זה את זה,

גחרי אפרסמון

פי מרב דקותו, פי הנה איש רף מאד, על־פן נדמה לו כל זה; כי כל אלו הפחדים נכנסו בו רק מחמת הדמיון, והדמיונות האלו באים מחמת החטאים והעבר ש'לו, ולכן הנה מתפחד. פי מי שעובר עברה, הוא תמיד שורה בפחד, כמאמרם ז"ל (ברכות ס): ההוא תלמיד דהנה קא אזיל בתריה דרבי ישמעאל ברבי יוסי בשוקא דציון. חזיה דקא מפחיד, אמר ליה: חטאה את, דכתיב (ישעיהו לג, יד): "פחדו בציון חטאים". והיה הולך עם הבהמות והסוחר אצלם, ובאו לאיזה מקום, ולקחו השק שמנח בו הלחם של הרועים, ונתן להם (הסוחר) לאכל, ונתנו לו גם־כן מלחם זה ואכל.

אחר־כך היו הולכים אצל יער עב מאד (הינו שהאילנות הם רצופים ותכופים מאד זה אצל זה), והלכו ותעו שתי בהמות מהבהמות של זה הבן שנעשה רועה אצל הסוחר בנ"ל, וצעק עליו הסוחר, והלך אחריהם לתפסם, והם ברחו יותר, ורדף אחריהם, ומחמת שהיער הנה רצוף ועב, תכף פשנכנס לתוך

ונתעלם מעיני החברים שלו מיד, והוא היה הולך ורודף אחרי הבהמות, והם בורחים; ורדף אחריהם הרבה, עד שבאו לתוך עבי היער, ונתישב: בין כך ובין כך אמות, כי אם אשוב בלי הבהמות, אמות עלידי הסוחר, כי היה נדמה לו מחמת פחד שהיה לו מן הסוחר, שימית אותו כשישוב בלי הבהמות, ואם אהיה כאן גם־כן אמות עלידי חיות שביער, ולמה לי לשוב אל הסוחר, כי איך אוכל לבוא אליו בלי הבהמות? כי היה לו פחד גדול ממנו, והלך ורדף יותר אחרי הבהמות, והם בורחים. בתוך

נחרי אפרסמון

היער לא ראו זה את זה, ונתעלם מעיני החברים שלו מיד, והוא היה הולך ורודף אחרי הבהמות והם בורחים, ורדף אחריהם הרבה, עד שבא לתוך עבי היער, ונתישב: בין כך ובין כך אמות, כי אם אשוב בלי הבהמות, אמות עלידי הסוחר, כי היה נדמה לו מחמת פחד, שהיה לו מן הסוחר, שימית אותו כשישוב בלי הבהמות, ואם אהיה כאן, גם־כן אמות עלידי חיות שביער, ולמה לי לשוב אל הסוחר, כי איך אוכל לבוא אליו בלי הבהמות? כי היה לו פחד גדול ממנו; כי כן דרכם של בני אדם, כשמכניסים בדעתם פחד מבני־אדם, אזי שורים תמיד בפחד, כי באמת אדם צריך לבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ולירא ולפחד רק ממנו יתברך, אבל תכף־ומיד כשאדם חוטא, על־ידי־זה נעלם ונסתר ממנו אורו יתברך, ועל־ידי־זה הוא שרוי בפחד. וכמו שאמר רבנו ז"ל (ספר־המדות, אות פחד, סימן לג): מי שיש לו פחד, זה סימן שהקדוש־ברוך־הוא הסתיר פניו ממנו, וסימן שדינין שורים עליו. ולכן הבן־מלך כיון שחטא, והשכיר את עצמו אל האדון האכזר הזה, לכן היה תמיד שורה בפחד, פן ואולי יבנו וימות, ובכפרט עכשו, שאבדו ממנו שתי הבהמות, והלך ורדף יותר אחרי הבהמות והם

כָּךְ נַעֲשֶׂה לַיְלָה, וְדַבֵּר כְּזֶה עֲדִין לֹא עָבַר עָלָיו, שְׂיִצְטָרֵף
 לְלוֹן יְחִידֵי בְּלִילָה בְּתוֹךְ עָבֵי הַיַּעַר כְּזֶה, וְשָׁמַע קוֹל נְהַמַּת
 הַחַיּוֹת, שְׁהוֹמִים כְּדַרְכָּם, וְנִתְיָשֵׁב בְּדַעְתּוֹ, וְעָלָה עַל אֵיזָה
 אֵילָן וְלֹן שָׁם, וְשָׁמַע קוֹל הַחַיּוֹת שְׂשׂוֹאֲגִים כְּדַרְכָּם.

נַחְרֵי אַפְרִסְמוֹן

בוֹרְחִים; כִּי שְׁתֵּי הַבְּהֵמוֹת מְרֻמְזוֹת עַל הַיּוֹם וְעַל הַלַּיְלָה, שְׁאֲדָם צָרִיף לְרֵאוֹת
 לְקִנּוֹת לַעֲצָמוֹ תוֹרָה וּמַצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְדַבּוּרֵי תַפְלָה וִירֵאת שָׁמַיִם,
 וְכֵךְ יִמְלֵא אֶת הַיּוֹם וְאֶת הַלַּיְלָה, אֲכַל אִם אֵינּוּ עוֹשֶׂה כֵן, הֵרִי שְׁתֵּי הַבְּהֵמוֹת
 שְׁבוֹרְחוֹת מִמֶּנּוּ, הֵם הַיָּמִים וְהַלַּיְלוֹת שְׁפוֹרְחִים מִמֶּנּוּ בְּהֶבֶל וְרִיק, וְהֵם
 הַעֲבֻרוֹת שְׁלוֹ. בְּתוֹךְ כָּךְ נַעֲשֶׂה לַיְלָה, וְדַבֵּר כְּזֶה עֲדִין לֹא עָבַר עָלָיו, שְׂיִצְטָרֵף
 לְלוֹן יְחִידֵי בְּלִילָה בְּתוֹךְ עָבֵי הַיַּעַר כְּזֶה; כִּי הִרְבֵּה פְעָמִים אָדָם חוֹשֵׁב, שְׁמַר
 לוֹ מְאֹד, וְסוֹבֵל צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמְרִירוֹת וּמְכַאוֹבִים, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלוֹ אֵין עוֹד
 אִמְלָל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, וְלוֹ כְּכֹר אֶף פַּעַם לֹא יִהְיֶה טוֹב, וְהִנֵּה פִתְאֹם בָּאָה עָלָיו
 צָרָה כְּזוֹ, שְׁלֹא שַׁעַר אוֹתָהּ, וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים מְאֹד מְאֹד, וְרוֹאֶה שְׂיִשׁ צָרָה
 עוֹד הִרְבֵּה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִמָּה שְׁחָשַׁב עַד עַכְשָׁו. וְלִכֵּן אֶסוּר לְאָדָם לְהַגִּיד
 שְׂיִשׁ לוֹ הַיִּסּוּרִים הַכִּי קָשִׁים אֲשֶׁר אֵין לְאַחֲרִים, כִּי אֶף פַּעַם לֹא תִדַּע מֵה יִשׁ
 עוֹד יוֹתֵר גְּרוּעַ, אֲשֶׁר דָּבַר כְּזֶה עֲדִין לֹא עָבַר עָלָיו בְּמִשְׁךְ חַיּוֹ. וְשָׁמַע קוֹל
 נְהַמַּת הַחַיּוֹת שְׁהוֹמִים כְּדַרְכָּם, וְנִתְיָשֵׁב בְּדַעְתּוֹ, וְעָלָה עַל אֵיזָה אֵילָן וְלֹן שָׁם;
 כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּמִקּוֹם סְכָנָה, וְשׁוֹמֵעַ קוֹל נְהַמַּת הַחַיּוֹת הַטּוֹרְפוֹת, שְׁהֵם
 הַמִּינִים וְהָאֶפִיקוֹרְסִים, כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ד'),
 שְׁאִלוֹ הַכּוֹפְרִים, שְׁהֵם בְּחִינַת מִצַּח הַנְּחָשׁ, הֵם כְּחַיּוֹת הַטּוֹרְפוֹת, וְכַדִּי לְהַנְצִיל
 מֵהֶם, צָרִיכִים לְבָרַח אֶל הַצְּדִיק, כְּמוֹבָא (תְּקוּנַת-זֶהר, תְּקוּן ס"א): עֵץ דָּא צְדִיק,
 שְׁשֵׁם הַתְּחַבָּא אָדָם הִרְאֵשׁוֹן בְּשַׁעַה שְׁחָטָא. וְלִכֵּן הִבֵּן מֶלֶךְ שְׁנַתְחַלֵּף לְבֵן
 שְׁפָחָה, שְׁהַגִּיעַ לְמִקּוֹם שְׁשֵׁם שָׁמַע קוֹל נְהַמַּת הַחַיּוֹת שְׁהוֹמִים כְּדַרְכָּן, נִתְיָשֵׁב
 בְּדַעְתּוֹ, שְׁהַכִּי טוֹב לַעֲלוֹת עַל אֵיזָה אֵילָן שֶׁהוּא צְדִיק, וְלַחֲסוֹת בְּצִלוֹ,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה יִנְצַל מִנְהַמַּת הַחַיּוֹת רַעוֹת, שְׁהֵם כָּלֵל הַכּוֹפְרִים וְהַמִּינִים, הַזֹּדִים
 וְהָאֶפִיקוֹרְסִים הַמִּתְפַּשְּׁטִים בְּעוֹלָם. וְשָׁמַע קוֹל הַחַיּוֹת שְׂשׂוֹאֲגִים כְּדַרְכָּם; כִּי

**בבקר הסתכל וראה והנה הבהמות עומדים סמוכים
אצלו וירד מן האילן והלך לתפסם וברחו להלן,
והלך אחריהם יותר וברחו יותר, והיו הבהמות מוצאים
שם איזה עשבים, ועמדו לרעות ולאכל, והיה הולך**

נהרי אפרסמון

בלילה בחשך, אז שולטות החיות רעות, כמו שכתוב (תהלים קד, כ): "תשח חשך ויהי לילה, בו תרמש כל חיתו יער"; כי אז כשחשך לאדם, ואינו רואה שום אור, אז דיקא יש שליטה להחיות הרעות, שהם המינים והאפיקורסים, הפוערים פיהם נגדו יתברך ונגד כל הקדוש לעם ישראל. בבקר הסתכל, וראה והנה הבהמות עומדים סמוכים אצלו. וירד מן האילן והלך לתפסם, וברחו להלן והלך אחריהם יותר, וברחו יותר, כי כן הוא טבע האדם, בשעה שמר וחשך לו מאד, והוא בורח אל הצדיק, ומסתיר את עצמו בסתר צל כנפיו כדי להנצל מהחיות רעות הטורפות, שהם כלל הזדים והמינים והאפיקורסים, אז מוצא שם נחמה, פי הצדיק מאיר לו את האור אין סוף ברוך הוא. אבל תכף-ומיד כשנתרחב לו, ונעשה לו אור, שהוא בחינת בקר, פתאם רואה את הבהמות שלו, שהם הדמיונות, התאוות והעברות שלו, הוא שוכח שנמצא אצל הצדיק, וירד מן האילן שהוא הצדיק, המחבר את העולם הזה לעולם הבא, שזה סוד איל"ן, שהוא עולה בגימטריה כמספר צ"א — הו"ה אדנ"י, ותכף-ומיד כשירד ומתרחק מן הצדיק, כבר רואה עוד פעם את הדמיונות שלו, שהם הבהמות, כח המדמה, ומתחיל לרוץ אחריהם, והם בורחים ממנו, והוא רץ אחריהם, ואינו שם לב שהם העוונות שלו. והיו הבהמות מוצאים שם איזה עשבים, ועמדו לרעות ולאכל, והיה הולך לתפסם; כי הבהמות הן כח המדמה, כח הבהמיות שיש באדם, אדם רץ אחר ההכל ביום ובלילה, ובין כך הגוף נעשה רעב, וצריך לאכל, ולכן אוכל כמו בהמה, כי נמשך אחר הגשמיות של האכילה ולכן וברחו הבהמות, שהם הימים והלילות, בהכל ובריק; כי באמת אם אדם היה דבוק בו יתברך, היה מוצא בתוך האכל שלו רוחניות חיות אלקות, כמו שכתוב

לְתַפְסֵם וּבְרָחוּ, וְכֵן הָיָה הוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם, וְהֵם בּוֹרְחִים;
 הוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם וְהֵם בּוֹרְחִים, עַד שָׁבָא בְּתוֹךְ עַבֵי הַיַּעַר
 מְאֹד, שֶׁהָיָה שָׁם חַיּוֹת שְׂאִינָם מִתִּירָאִים מְאֹדָם כָּלֵל, כִּי

נְהַרִי אֶפְרַסְמוֹן

(דברים ח, ג): "כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לִבְדוֹ יַחֲיֶה הָאָדָם, כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי הַיּוֹי"ה
 יַחֲיֶה הָאָדָם"; וְכַמוּכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן סב),
 שְׂדֵיָקָא בְּעַת הָאֲכִילָה, נַעֲשֶׂה יַחּוּד קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְשִׁכְנַתִּיהָ אַפִּין בְּאַפִּין,
 כִּי כְּשֶׁאָדָם מִתְּבוֹנֵן בְּאֵלְקוֹת שְׂיִישׁ בְּתוֹךְ הָאֲכָל, עַל־יְדִיָּה בְּעַת אֲכִילָתוֹ
 נַעֲשֶׂה יַחּוּד קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְשִׁכְנַתִּיהָ, כִּי יֵשׁ בְּתוֹךְ הָאֲכָל נְצוּצֵי חַיּוֹת
 אֵלְקוֹת הַמַּחֲיָה אֶת הַמֶּאֱכֵל הַזֶּה, וְכַמוֹ שֶׁפָּרַשׁ הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב הַקְּדוֹשׁ אֶת
 הַפְּסוּק (תהלים קז, ה): "רְעֵבִים גַּם צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטֵּף"; כְּשֶׁאָדָם
 נַעֲשֶׂה רָעֵב אוֹ צְמֵא, וְאוֹכֵל אוֹ שׁוֹתֵה, זֶה מִפְּנֵי שֶׁבְּתוֹךְ הַמֶּאֱכָל אוֹ הַמִּשְׁקָה,
 נִפְשׁ אֵלְקִית מִתְעַטֵּפֶת וּמִתְחַבֵּאת שָׁם, וְזֶה מֵה שְׁעוֹשֶׂה אוֹתוֹ רָעֵב אוֹ צְמֵא,
 כְּדִי שְׂיִמְצֵא אֶת נִקְדַּת חַיּוֹת אֵלְקוֹת שְׂיִישׁ בְּתוֹךְ הַמֶּאֱכָל וְהַמִּשְׁקָה הַזֶּה. וְלִכֵּן
 כְּשֶׁאָדָם מְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ הָאֵלְקוֹת שְׂיִישׁ בְּתוֹךְ הָאֲכָל, עַל־יְדִיָּה נַעֲשֶׂה
 יַחּוּד קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְשִׁכְנַתִּיהָ, אֲבָל אִם לֹא, אָזִי הוּא רָץ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה
 אַחֵר הַבְּהֵמוֹת, כַּח הַמְדַמָּה שְׂיִישׁ בּוֹ, כִּי בְּכָל פַּעַם הֵם עוֹצְרִים וְאוֹכְלִים
 עֲשׂוּבִים, וְהוּא רָץ אַחֲרֵיהֶם, כִּי מִי שְׂאִינוֹ דְּבוּק בְּהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, אָזִי כָּל
 אֲכִילָתוֹ כְּמוֹ שְׂאוּכֵל עֲשׂוּבִים. וְכֵן הָיָה הוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם וְהֵם בּוֹרְחִים, הוֹלֵךְ
 אַחֲרֵיהֶם וְהֵם בּוֹרְחִים; כִּי כָּף הוֹלְכִים חַיֵי הָאָדָם, הֵנָּה יוֹם וְהֵנָּה לַיְלָה, הֵנָּה
 שְׁבוּעַ וְהֵנָּה חֹדֶשׁ וְהֵנָּה שָׁנָה, וְהַיָּמִים פּוֹרְחִים, וְהָאָדָם רָץ אַחֵר הַהֶבֶל,
 וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ, וְאֶפְלוֹ אֵינוֹ תוֹפֵס, שְׂמַאֲבָד אֶת הַיָּמִים הַטּוֹבִים שְׁנוֹתָן לוֹ
 הַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא; כִּי כָּל יוֹם וְיוֹם הוּא אוֹצֵר שְׁלָם, וְאִם הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ
 מְזֵה, אָזִי הוּא מְאָבָד אֶת הָאוֹצֵר הַזֶּה בְּיָדָיו. וְכָל זֶה מִחַמַּת שֶׁהוּא רָץ אַחֵר
 הַבְּהֵמוֹת, שֶׁהוּא כַּח הַמְדַמָּה שְׂיִישׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שְׂמַתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם, עַד
 שָׁבָא בְּתוֹךְ עַבֵי הַיַּעַר מְאֹד, שֶׁהָיָה שָׁם חַיּוֹת שְׂאִינָם מִתִּירָאִים מְאֹדָם כָּלֵל,
 כִּי הֵם רְחוּקִים מִן הַיַּעַר; כִּי בֵּין כָּף נִסְתַּבֵּף הָאָדָם וְנִכְנַס בְּיַעַר עֵמֶק, שְׂיִישׁ
 שָׁם חַיּוֹת טוֹרְפוֹת, שְׂאִינָם מִתִּירָאִים וּמִפְתָּדִים מִבְּנֵי־אָדָם, כִּי כָּל זְמַן שְׂאָדָם

הם רחוקים מן הישוב, וישוב נעשה לילה, ושמע קול
 נהמת החיות, ונתירא מאד. וירא והנה עומד שם אילן
 גדול מאד מאד, ועלה על אותו האילן. בבואו על האילן,
 וירא והנה שוכב שם בן־אדם, ונתירא. אך אף־על־פי־כן

נחרי אפרסמון

נמצא בישוב, יש לו תקנה לחזר אליו יתברך, כי רואה עדין יהודים שומרי
 תורה ומצוות, וזה מעורר אצלו תשוקה גם־כן לחזר אליו יתברך, כי מזכיר
 את עצמו איך נטעה ועקר את עצמו ממנו יתברך, אבל כיון שנכנס בעבי
 היער, ששם יש חיות טורפות, שהם כלל המינים והזדים והאפיקורסים,
 שהם אינם מפחדים מבני־אדם שיחזרו בתשובה, כי הם נמצאים רחוק מן
 הישוב, ולכן מאד מאד מסכן לגור בין חיות טורפות כאלו, שבנדאי יטרפו
 אותו הכפירות והאפיקורסות. ושוב נעשה לילה, ושמע קול נהמת החיות
 ונתירא מאד, כי במקום חיות טורפות, מינים ואפיקורסים, שאין מוצאים
 שם אלקות, נמשכים יראה נפחד, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי־מורה"ן, חלק
 א', סימן טו): כשאין לאדם יראה ממנו יתברך, אז מדת היראה מתלבשת
 בבני־אדם שמפחדים אותו. וירא, והנה עומד שם אילן גדול מאד מאד,
 שזה מרמז על הצדיק הגדול והנורא שנקרא עץ, ונתישב ועלה על אותו
 האילן, כי אין עצה אחרת בזה העולם העובר, למי שרוצה להנצל מהחיות
 רעות, חיות טורפות, שהם כלל המינים והזדים והאפיקורסים, אלא רק
 שעליו להתחבא אצל הצדיק. בבואו על האילן, וירא והנה שוכב שם בן
 אדם, כי זו מעלת האדם ההולך אל הצדיק, שמוצא אצלו עוד מישהו, כי
 כשאדם בעצמו, הוא חושב שאין טוב ממנו, אבל כשבא אל הצדיק, הוא
 רואה שמה עוד אנשים, וזה מכניס בו תשוקה עצומה גם־כן לחזר אליו
 יתברך. ונתירא, כי רואה עוד אחד שנמצא אצל הצדיק, ועל־פי־רב יכול
 להיות שזה בעצמו יחלישו ויפחידו מקטנות דעתו, כי יחשב שעכשו איני
 כבר יחיד, כי כל אדם רוצה להיות רק יחיד, אבל כשרואה עוד אחד,
 נופלות עליו יראה וקנאה, פן ואולי הוא יהיה יותר גדול ממנו, כי זה הטבע

הִיָּה לוֹ לְנַחֲמָה, מֵאַחַר שִׁמְצָא פֶּאֶן בְּן־אָדָם. וְשָׂאֵלוּ זֶה אֶת זֶה: מִי אַתָּה, בְּן־אָדָם? מִי אַתָּה, בְּן־אָדָם? מֵאִין בָּאתָ לְכָאן? וְלֹא הָיָה רְצוֹנוֹ לְסַפֵּר לוֹ מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, וְהָשִׁיב לוֹ: עַל־יְדֵי הַבְּהֵמוֹת, שְׁהִיִּיתִי רוּעָה בְּהֵמוֹת, וְתָעוּ שְׂתִי בְּהֵמוֹת לְכָאן, וְעַל־יְדֵי זֶה בָּאתִי לְכָאן כִּנְ"ל. וְשָׂאֵל הוּא אֶת הָאָדָם שִׁמְצָא שֵׁם עַל הָאֵילָן: מֵאִין בָּאתָ אַתָּה לְכָאן? הָשִׁיב לוֹ: אֲנִי בָּאתִי לְכָאן עַל־יְדֵי הַסּוּס, שְׁהִיִּיתִי רוֹכֵב עַל הַסּוּס וְעַמְדָתִי לְפוּשׁ, וְהִלֵּךְ הַסּוּס וְתָעָה בְּתוֹךְ הַיַּעַר, וְהִיִּיתִי רוֹדֵף אַחֲרָיו לְתַפְסוֹ, וְהוּא בָּרַח יוֹתֵר, עַד שֶׁבָּאתִי

נְהָרֵי אֶפְרַסְמוֹן

הָרַע שֵׁישׁ אֶצֶל בְּנֵי־אָדָם, שְׂרוּצִים רַק הֵם בְּעֶצְמָם לִהְיוֹת מְצִיאוֹת, וּכְשֵׁרוּאִים עוֹד אֶחָד שֶׁהוֹלֵךְ עַל אוֹתוֹ דֶּרֶךְ וְכוּוֹן, אֲזִי נִכְנָסוֹת בָּהֶם יֵרָאֶה וְקִנְאָה, אִף אֶף־עַל־פִּי־כֵן הָיָה לוֹ לְנַחֲמָה, מֵאַחַר שִׁמְצָא פֶּאֶן בְּן־אָדָם, אִם יֵשׁ לְאָדָם שְׂכָל וְדַעַת, אֲזִי הוּא צָרִיף לְנַחֵם אֶת עֶצְמוֹ, שְׁעַל־כָּל־פְּנִים יֵשׁ לוֹ חֵבֵר טוֹב, שֶׁנִּמְצָא גַם־כֵּן אֶצֶל הַצַּדִּיק הַזֶּה, כִּי נִקְדַּת הַחֵבֵר הִיא דָּבָר גְּדוֹל מְאֹד, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ו"ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן לד), שְׁעַל־יְדֵי נִקְדַּת הַחֵבֵר יְכוּלִים לְקַבֵּל אֶת נִקְדַּת הַרֵב, וּמוֹכָא בְּדַבְרֵי מוֹהַר"ן ו"ל (לְקוּטֵי־הַלְכוֹת, בְּרַפְת־הַמְזוֹן, הַלְכָה ג'), שֶׁהַחֵבֵר יַעֲוֹרֵר אוֹתוֹ וַיִּחְזְקוּ כְּפִי נִקְדַּתוֹ; כִּי לְכָל אֶחָד יֵשׁ נִקְדַּת אַחֲרָת, הֵינּוּ שְׂכָל אֶחָד מְקַבֵּל מֵהַצַּדִּיק בְּאִפְסָן אַחַר נִקְדַּת אַחֲרָת, וַצְרִיכִים לְקַבֵּל אֶת נִקְדַּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְלָכֵן וְשָׂאֵלוּ זֶה אֶת זֶה: "מִי אַתָּה, בְּן־אָדָם?" "מִי אַתָּה, בְּן־אָדָם?" מֵאִין בָּאתָ לְכָאן? וְלֹא הָיָה רְצוֹנוֹ לְסַפֵּר לוֹ מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, וְהָשִׁיב לוֹ: עַל יְדֵי הַבְּהֵמוֹת, שְׁהִיִּיתִי רוּעָה בְּהֵמוֹת, וְתָעוּ שְׂתִי בְּהֵמוֹת לְכָאן, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאתִי לְכָאן כִּנְ"ל. וְשָׂאֵל הוּא אֶת הָאָדָם שִׁמְצָא שֵׁם עַל הָאֵילָן: מֵאִין בָּאתָ אַתָּה לְכָאן? הָשִׁיב לוֹ: אֲנִי בָּאתִי לְכָאן עַל־יְדֵי הַסּוּס, שְׁהִיִּיתִי רוֹכֵב עַל הַסּוּס, וְעַמְדָתִי לְפוּשׁ, וְהִלֵּךְ הַסּוּס וְתָעָה בְּתוֹךְ הַיַּעַר, וְהִיִּיתִי רוֹדֵף אַחֲרָיו לְתַפְסוֹ, וְהוּא בָּרַח יוֹתֵר, עַד שֶׁבָּאתִי לְכָאן;

לְכָאן. וְנִתְחַבְּרוּ שָׁם יַחַד, שְׁיִהְיֶה לָהֶם צוֹתָא חֲדָא, וְדַבְּרוּ
 בִּינֵיהֶם, שְׂאֵפְלוּ בְּשׂוֹבְאָו לְיִשׁוּב, יְהִיּוּ גַם-בְּן בִּיחַד
 בְּצוֹתָא חֲדָא, וְלָנוּ שָׁם שְׁנֵיהֶם, וְשָׁמְעוּ קוּל נְהֻמַּת הַחַיּוֹת,
 שְׁהוֹמִים וְשׂוֹאֲגִים מְאֹד.

לפנות בקר שמע קול חוכא (צחוק) גדולה מאוד מאוד על
 פני כל היער, שהיתה מתפשטת קול החוכא על

נהרי אפרסמון

הֵינּוּ הָאָדָם הַפְּקֻחַ אֵינּוּ צָרִיף לְסַפֵּר לְזוּלַת אֶת כָּל מַה שְּׁעֵבֵר עָלָיו, כִּי אָסוּר
 לְהֶאֱמִין לְאִף אֶחָד, כִּי מָחָר יִלְךְ וַיִּפְרָסֶם לְכֻלָּם מִי הוּא? וּמַה הוּא?! וְכִמוּ
 שְׂאֵמֵר הֶחֱכֵם מִכָּל הָאָדָם (מְשָׁלִי יֵא, יג): "הוֹלֵךְ רְכִיל מְגַלֵּה סוּד, וְנֶאֱמַן רוּחַ
 מְכַסֶּה דָבָר"; אֲלָא כָּל אֶחָד אָמַר בְּקִצּוֹר עֵינָיו. זֶה אָמַר שֶׁהוּא בָּא לְכָאן
 עַל-יְדֵי הַבְּהֻמוֹת שְׂרָץ אַחֲרֵיהֶן, וְזֶה אָמַר שֶׁהוּא בָּא לְכָאן עַל-יְדֵי הַסּוּס
 שְׂבָרַח מִמֶּנּוּ, וְנִתְחַבְּרוּ שָׁם יַחַד, שְׁיִהְיֶה לָהֶם צוֹתָא חֲדָא, כִּי בְּאַמַּת אָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (פְּעֻנֵיח כג): או חֲבָרוּתָא או מִיתוּתָא; כִּי אָדָם צָרִיף חֲבַר
 לְהִתְחַזֵּק עִמּוֹ בְּכָל הַמְּצָבִים שְׂרָק עוֹבְרִים עָלָיו. וְכִמוּ שְׂאֵמֵר הֶחֱכֵם מִכָּל
 הָאָדָם (קְהֵלַת ד, ט): "טוֹבִים הַשְּׂנִיִּים מִן הָאֶחָד, אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שְׂכָר טוֹב
 בְּעַמְלָם, כִּי אִם יִפְלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבָרוֹ וְאֵלּוּ הָאֶחָד שְׁיִפֹּל, וְאִין שְׁנֵי
 לְהֶקִּימוּ"; וְדַבְּרוּ בִּינֵיהֶם, שְׂאֵפְלוּ בְּשׂוֹבְאָו לְיִשׁוּב, יְהִיּוּ גַם-בְּן בִּיחַד בְּצוֹתָא
 חֲדָא; כִּי הַשְּׁלֻמוֹת שֶׁל חֲבָרִים הִיא לֹא רַק בְּשַׁעַת שְׂרָע וְמָר לָהֶם מִתְחַבְּרִים
 יַחַד, אֲלָא אֵפְלוּ בְּשִׁמְתָרְחַב לָהֶם, גַּם אִזּוּ נִשְׂאָרִים חֲבָרִים וַיְדִידִים. כִּי טָבַע
 שֶׁל בְּנֵי-אָדָם, שְׂבַעַת צָרָה הֵם מִתְחַבְּרִים זֶה לָזֶה, וּמִשְׁתַּדְּלִים לַעֲזוֹר אֶחָד
 לְזוּלָתוֹ, אֲבָל בִּיּוֹן שְׁמִתְרַחֵב לָהֶם, הֵם שׂוֹכְחִים אֶחָד מִהַשְּׁנַיִם. וְלָנוּ שָׁם
 שְׁנֵיהֶם, וְשָׁמְעוּ קוּל נְהֻמַּת הַחַיּוֹת שְׁהוֹמִים וְשׂוֹאֲגִים מְאֹד; כִּי בִּלְיָהּ וּבְחִשָּׁה,
 אִזּוּ מִסְתּוֹכְבוֹת הַחַיּוֹת הַטּוֹרְפוֹת, וְהוֹמוֹת וְשׂוֹאֲגוֹת. לְפָנוֹת בְּקָר שְׁמַע קוּל
 חוֹכָא [צְחוֹק] גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד עַל פְּנֵי כָּל הַיַּעַר, שְׁהִיְתָה מִתְפַּשְּׁטַת קוּל

כָּל הַיַּעַר, כִּי הִיְתָה חוֹכָא גְדוּלָה מְאֹד מְאֹד, עַד שְׁהִיָּה
הָאֵילָן מְזֻדְעָזַע וּמִתְנַעֲנַע מִן הַקּוֹל. וְהוּא נִתְבַּהֵל וְנִתְפַּחַד
מְאֹד מְאֹד מִזָּה. וְאָמַר לוֹ הַשָּׁנִי (הֵינּוּ זֶה הָאָדָם, שֶׁמֵּצֵא שָׁם
עַל הָאֵילָן, שֶׁשָּׁכַב שָׁם מִקֶּדֶם): שׁוּב אֵין אֲנִי מִתְפַּחַד כָּלֵל
מִזָּה, כִּי כָּבֵד אֲנִי לָן כָּאֵן זֶה כַּמָּה לַיְלוֹת, וּבְכָל לַיְלָה,
סְמוּךְ אֶל הַיּוֹם, נִשְׁמַע קוֹל הַחוֹכָא הַזֶּה, עַד שֶׁכָּל
הָאֵילָנוֹת רוֹעֲשִׁים וּמְזֻדְעָזָעִים. וְנִתְבַּהֵל מְאֹד, וְאָמַר
לְחֻבְרוֹ: הַדָּבָר נִרְאָה שְׁזָהוּ מְקוֹם הַיְדוּעִים (הַחִיצוֹנִים), כִּי
בִּישׁוּב לֹא נִשְׁמַע קוֹל חוֹכָא כְּזֶה, כִּי מִי שֶׁמֵּע קוֹל חוֹכָא
עַל כָּל הָעוֹלָם.

נַחְרֵי אֶפְרָסִמוֹן

הַחוֹכָא עַל כָּל הַיַּעַר, כִּי הִיְתָה חוֹכָא גְדוּלָה מְאֹד מְאֹד, עַד שְׁהִיָּה הָאֵילָן
מְזֻדְעָזַע וּמִתְנַעֲנַע מִן הַקּוֹל. וְהוּא נִתְבַּהֵל וְנִתְפַּחַד מְאֹד מְאֹד מִזָּה, וְאָמַר לוֹ
הַשָּׁנִי (הֵינּוּ זֶה הָאָדָם שֶׁמֵּצֵא שָׁם עַל הָאֵילָן, שֶׁשָּׁכַב שָׁם מִקֶּדֶם): שׁוּב אֵין אֲנִי מִתְפַּחַד
כָּלֵל מִזָּה, כִּי כָּבֵד אֲנִי לָן כָּאֵן זֶה כַּמָּה לַיְלוֹת, וּבְכָל לַיְלָה אֶל הַיּוֹם
נִשְׁמַע קוֹל הַחוֹכָא הַזֶּה, עַד שֶׁכָּל הָאֵילָנוֹת רוֹעֲשִׁים וּמְזֻדְעָזָעִים. וְנִתְבַּהֵל
מְאֹד, וְאָמַר לְחֻבְרוֹ: הַדָּבָר נִרְאָה שְׁזָהוּ מְקוֹם הַיְדוּעִים [שֶׁל הַשָּׂדִים], כִּי בִישׁוּב
לֹא נִשְׁמַע קוֹל חוֹכָא כְּזֶה, כִּי מִי שֶׁמֵּע קוֹל חוֹכָא עַל כָּל הָעוֹלָם; כִּי בְּאֶמֶת
כְּתִיב (תְּהִלִּים ל, ו): "בְּעָרֵב יֵלִין בְּכִי וּלְבַקֵּר רִנָּה", הֵינּוּ בְּעֵת הַגְּלוּת, אֲזַי כָּל
הַחַיּוֹת הַרְעוֹת, הַחַיּוֹת הַטּוֹרְפוֹת, שֶׁהֵם כָּלֵל הַמִּינִים וְהָאֶפְיֻקוֹרְסִים, הַזְּדִים
וְהַמְשֻׁמְדִים מְכַנְּסִים בְּכִי בְּעוֹלָם, כִּי מֵרְאִים כְּאֵלוֹ הַכֹּל טָבַע, מִקְרָה וּמִזֶּל,
אֲשֶׁר מִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַצֶּעַר וְהַיְסוּרִים שֶׁאָדָם סוֹבֵל, כִּי נִדְמָה לוֹ כְּאֵלוֹ הַכֹּל
תְּלוּי בִּידֵי בֶּשֶׁר וְדָם, אֲבָל בְּבִקֵּר בְּעֵת הַגְּאֻלָּה, אֲזַי מִתְחִיל רִנָּה, שִׁיר וְשִׁבְחָה,
כִּי מִתְחִלִּים לְרְאוֹת שֶׁהַכֹּל מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחַה פְּרִטִית מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, הַמְשֻׁגָּח
עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֶט מִהַבְּרִיאָה, כִּי אֵין שׁוּם טָבַע מִקְרָה וּמִזֶּל כָּלֵל, אֲלֹא בְּכָל

**וְאַחֲרֵי־כֵן נַעֲשֶׂה תַכְּף יוֹם, וְהִסְתַּכְּלוּ וַיִּרְאוּ וְהָנָה
הַבְּהֵמוֹת שֶׁל זֶה עוֹמְדִים, וְגַם הַסּוּס שֶׁל זֶה
עוֹמֵד, וַיִּרְדּוּ וְהִתְחִילוּ לְרֹדֵף, זֶה אַחַר הַבְּהֵמוֹת וְזֶה אַחַר
הַסּוּס, וְהַבְּהֵמוֹת הָיוּ בּוֹרְחִים לְהֵלֵן יוֹתֵר, וְהוּא רוֹדֵף וְכוּ'
נַחֲרֵי אַפְרָסְמוֹן**

תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ובדיעות אלו נתמלא כל העולם שחוק ושמחה ורנה, כמו שכתוב (תהלים ככו, ב): "אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה", וכתוב (תהלים צו, יב): "אז ירננו כל עצי יער", שזה מה שכל האילנות נזדעזעו ורעשו, כי בעת הגאלה תתגלה אמתת מציאותו יתברך לכל העולם כלו, ואפלו עצי היער ירננו, כי יתגלה אשר גם עצי היער מהם יקימו מצוות, כמאמרם ז"ל (שמות רבה, פרשה יז, סימן ב): אֵתָה מוֹצֵא, שצוה הקדוש-ברוך הוא מן האילנות לעשות מהן מצוות, בפרה אדמה צוה להשליך בשרפתה עץ ארו ואזוב, והזאת מי נדה צוה לעשות באזוב, וטהרת המצרע צוה לעשות בעץ ארו ואזוב, וכן במצרים צוה להגיע הדם אל המשקוף ואל שתי המזוזות באזוב, שנאמר (שמות יב, כב): "ולקחתם אגדת אזוב"; וכן תתגלה לכלם שיחת האילנות, אשר גם הם מגלים ומפרסמים את אמתת מציאותו יתברך, וקוראים לאדם להתקרב אליו יתברך, כמאמרם ז"ל (בראשית רבה, פרשה יג, סימן ב): כל האילנות כאלו משיחין אלו עם אלו, כל האילנות כאלו משיחין עם הבריות; כי דיקא באור היום שהוא בעת הגאלה, אז יתודע שהכל לכל אלקות גמור הוא, ואין בלעדיו יתברך כלל, וכל הבריאה כלה קוראת לאדם להתקרב אליו יתברך, וכמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן, סימן נב): מכל הדברים צועק כבוד השם יתברך, וקורא את האדם שיתקרב אליו יתברך; ואחר-כך נעשה תכף יום, והסתכלו ויראו והנה הבהמות של זה עומדים, וגם הסוס של זה עומד, וירדו והתחילו לרדף זה אחר הבהמות, וזה אחר הסוס, והבהמות היו בורחים להלן יותר, והוא רודף וכו' פי"ל; וכן השני רדף אחר הסוס, והסוס בורח; כי במקום שיתעוררו מהחוכא הגדולה, ששמעו איד שכל הבריאה שרה שירה אליו יתברך,

בנ"ל, וכן השני רדף אחר הסוס, והסוס בורח, עד שנתרחקו ונתעו זה מזה. בתוך כך מצא שק עם לחם, וזה חשוב בודאי מאד מאד במדבר, ולקח השק על כתפו, והלך אחרי הבהמות. בתוך כך פגע באדם אחר, ונתבהל מתחלה, אך אף-על-פי-כן היה לו לנחמה קצת, מאחר שמצא כאן אדם. ושאל אותו האדם: איך באת

נחרי אפרסמון

וצוחקת מבני-אדם שהולכים בחשך, וחושבים שהכל טבע, מקרה ומזל, וכאלו השדים והרוחות הם המנהיגים הכל, ומהם סובלים את הסבל הגדול, כל אחד כפי סבלו הקשה, ואין יודעים שהכל ממנו יתברך, כי הוא יתברך מחיה ומתיה ומקיים את כל הבריאה כלה, ואפלו מציאות השדים והרוחות והחיות רעות וטורפות, הכל ממנו יתברך, לנסות את האדם למי יפנה בעת צרה, אזי במקום להתעורר בתשובה שלמה, ולחזור אליו יתברך, פתאם הם רואים כל אחד את עוונותיו, זה רואה את הבהמות, שהוא כח הבהמיות שלו, וזה רץ אחר הסוס שלו, שהוא גשמיות גופו המגשם, עד שנתרחקו ונתעו זה מזה; כי כשכל אחד רץ אחר תאוותיו ומדותיו הרעות, אזי בין כך נפרדים זה מזה. בתוך כך מצא זה שרץ אחר הבהמות (הינו הבן מלך האמתי, שנקרא עכשו בן שפחה) שק עם לחם, וזה חשוב בודאי מאד מאד במדבר, ששם אין מה לאכל, ולקח השק על כתפו, והלך אחרי הבהמות; הינו אף שהלך אחר הדמיונות שלו, שהם עוונותיו הבהמיות, עם כל זאת חמל ורחם עליו הקדוש-ברוך-הוא, שעל-כל-פנים מצא שק עם לחם מה לאכל, כי בשרש נשמות ישראל, שהם בני מלכים, בני הקדוש-ברוך-הוא הם דבוקים בו יתברך, והוא יתברך זן ומפרנס אותם בדרך לא דרך, כי מצד נשמתם הם עצם עצמיות אלקותו יתברך, אך מרובי עוונותיהם נפלו ונסתבכו עם כח הבהמיות שמתגבר עליהם, ונעלם ונסתר מהם אלקותו יתברך, ולכן הם רצים יומם ולילה אחר ההבל. בתוך כך פגע באדם אחר ונתבהל מתחלה, אך אף-על-פי-כן היה לו לנחמה קצת, מאחר שמצא כאן

לְכָאן? חֲזַר הוּא וְשָׂאֵל אֶת הָאָדָם הַזֶּה: אֵיךְ בָּאתָ אֵתָּה לְכָאן? הַשֵּׁיב לוֹ: אֲנִי, אֲבוֹתִי וְאֲבוֹת אֲבוֹתִי נִתְגַּדְּלוּ בָּאֵן, אַךְ אַתָּה אֵיךְ בָּאתָ לְכָאן, כִּי לְכָאן לֹא יָבוֹא כָּלֵל שׁוֹם אָדָם מִן הַיְשׁוּב. וְנִתְבַּהֵל, כִּי הִבִּין שְׂאִין זֶה אָדָם כָּלֵל, מֵאַחַר שְׂאוֹמֵר שְׂאֲבוֹת אֲבוֹתָיו נִתְגַּדְּלוּ בָּאֵן, וְאָדָם מִן הַיְשׁוּב אֵינּוּ בָּא לְכָאן, עַל־כֵּן הִבִּין, שְׂבוֹדָאֵי אֵין זֶה אָדָם כָּלֵל, אַךְ אֶת־עַל־פִּי־כֵן לֹא עָשָׂה לוֹ כָּלֵל, וְקָרְבוּ, (הֵינּוּ שׁוֹהַ הָאָדָם־הַיְעָר לֹא עָשָׂה שׁוֹם רָעָה לְזֶה שֶׁהֵלֵךְ אַחֲרֵי הַבְּהֵמוֹת, שֶׁהוּא בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֵמֶת שֶׁנִּחְלַף בִּנְ"ל) וְאָמַר לוֹ (הֵינּוּ אָדָם־הַיְעָר

 נחרי אפרסמון

אָדָם, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ הָאָדָם: "אֵיךְ בָּאתָ לְכָאן?" חֲזַר הוּא וְשָׂאֵל אֶת הָאָדָם הַזֶּה: "אֵיךְ בָּאתָ אֵתָּה לְכָאן?" הַשֵּׁיב לוֹ: "אֲנִי, אֲבוֹתִי וְאֲבוֹת אֲבוֹתִי נִתְגַּדְּלוּ בָּאֵן; כִּי זֶה הִיָּה הַצְּדִיק הָאֵמֶת שֶׁנִּתְגַּדֵּל הוּא וְאֲבוֹתָיו וְאֲבוֹת אֲבוֹתָיו בְּמִדְבָּר רְחוֹק מֵהַיְשׁוּב, וְשֵׁם הָיוּ דְבוּקִים בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וּבְלוּ יִמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם בְּתוֹרָה וּבְחֻפְלָה, בְּדַבְּקוֹת וּבִיְחֻדִים בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, כִּי הַצְּדִיק הָאֵמֶת הוּא נִמְצָא תָּמִיד חוּץ לַיְשׁוּב, רְחוֹק מְאֹד מִבְּנֵי אָדָם, אֲכַל שָׂאֵל אֶת זֶה שֶׁרָץ אַחַר הַבְּהֵמוֹת: "אַךְ אַתָּה אֵיךְ בָּאתָ לְכָאן, כִּי לְכָאן לֹא יָבוֹא כָּלֵל שׁוֹם אָדָם מִן הַיְשׁוּב"; כִּי בְּמָקוֹם כְּזֶה שֶׁמְדַבְּקִים אֶת עַצְמָם בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, שֵׁם מְעַט מְזַעֵר מְגִיעִים. וְנִתְבַּהֵל, זֶה שֶׁרָץ אַחַר הַבְּהֵמוֹת, כִּי הִבִּין שְׂאִין זֶה אָדָם כָּלֵל, מֵאַחַר שְׂאוֹמֵר שְׂאֲבוֹת אֲבוֹתָיו נִתְגַּדְּלוּ בָּאֵן, וְאָדָם מִן הַיְשׁוּב אֵינּוּ בָּא לְכָאן, עַל־כֵּן הִבִּין שְׂבוֹדָאֵי אֵין זֶה אָדָם כָּלֵל; כִּי אֵף עַל גַּב דְּאִיהוּ לֹא חֲזִי מְזֻלְיָה חֲזִי, שְׁזָה צְדִיק גְּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, דְּבוּק בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, אַךְ אֶת־עַל־פִּי־כֵן לֹא עָשָׂה לוֹ כָּלֵל וְקָרְבוּ (הֵינּוּ שׁוֹהַ אָדָם הַיְעָר לֹא עָשָׂה שׁוֹם רָעָה לְזֶה שֶׁהֵלֵךְ אַחֲרֵי הַבְּהֵמוֹת, שֶׁהוּא בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֵמֶת שֶׁנִּחְלַף בִּנְ"ל); כִּי הַצְּדִיק הָאֵמֶת אֵינּוּ עוֹשֶׂה רָע לְאֵף אֶחָד, אֲדַרְבֵּה הוּא רוֹצֵה לְעֹזֵר לְכָל אֶחָד, כִּי זֶה מְגַמֵּת הַצְּדִיק הָאֵמֶת, שְׂמוֹסֵר אֶת נַפְשׁוֹ בְּעִבּוּר כָּלֵל נְשָׂמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַצִּיל אוֹתָם מִשְׂאוֹל

לְבֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת): מָה אַתָּה עוֹשֶׂה כָּאֵן? הַשִּׁיב לוֹ, שֶׁהוּא
רוֹדֵף אַחַר הַבְּהֵמוֹת בְּנִ"ל.

אָמַר לוֹ הָאָדָם הַנִּ"ל: חֲדַל לָךְ לְרֹדֵף אַחַר הָעוֹנוֹנוֹת, כִּי
אֵין זֶה בְּהֵמוֹת כָּלֵל, רַק הָעוֹנוֹנוֹת שְׁלֶךְ הֵם
מוֹלִיכִים אוֹתָךְ כָּךְ. הִי לָךְ! כָּכָר קִבַּלְתָּ אֶת שְׁלֶךְ, הִינּוּ
הָעֹנֵשׁ שְׁלֶךְ כָּכָר קִבַּלְתָּ, וְעַתָּה חֲדַל לָךְ מִלְרַדֵּפֶם עוֹד. בּוֹא
עִמִּי וְתִבּוֹא לָמָּה שִׁיֵּאוֹת לָךְ, וְחַלְּךְ עִמּוֹ, וְנִתְיָרָא לְדַבֵּר

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

תַּחֲתִית וּמִתַּחֲתִיו, וּלְקִשְׂרָם אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא. וְאָמַר לוֹ (הִינּוּ אָדָם הַיֵּעַר,
שֶׁהוּא הַצְדִּיק הָאֲמֵת שְׁנַחֲגַדֵּל בַּיֵּעַר בְּדַבְּקוֹת בְּעֵצִים עֲצָמִיּוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבַּרֵךְ, לְבֶן הַמֶּלֶךְ
הָאֲמֵת): "מָה אַתָּה עוֹשֶׂה כָּאֵן?" הַשִּׁיב לוֹ, שֶׁהוּא רוֹדֵף אַחַר הַבְּהֵמוֹת בְּנִ"ל,
אָמַר לוֹ הָאָדָם הַנִּ"ל שֶׁהוּא הַצְדִּיק הָאֲמֵת: "חֲדַל לָךְ לְרֹדֵף אַחַר הָעוֹנוֹנוֹת,
כִּי אֵין זֶה בְּהֵמוֹת כָּלֵל, רַק הָעוֹנוֹנוֹת שְׁלֶךְ הֵם מוֹלִיכִים אוֹתָךְ כָּךְ; כִּי הַטַּעַם
שֶׁאָדָם רֵץ יוֹמֵם וְלַיְלָה אַחַר הַהֶבֶל וְהַמְרָמָה, הַשֶּׁקֶר וְהַתְּאוּנוֹת וְהַדְּמִינוֹנוֹת,
הוּא מִחֲמַת עוֹנוֹנוֹתָיו, שְׁמוֹלִיכִים אוֹתוֹ שׁוֹלֵל. וְלָכֵן אָמַר לוֹ הַצְדִּיק הָאֲמֵת:
הִי הֵם עוֹנוֹנוֹתֶיךָ שְׂאֵתָה רֵץ אַחֲרֵיהֶם, הִי לָךְ! כָּכָר קִבַּלְתָּ אֶת שְׁלֶךְ, הִינּוּ
הָעֹנֵשׁ שְׁלֶךְ כָּכָר קִבַּלְתָּ, וְעַתָּה חֲדַל לָךְ מִלְרַדֵּפֶם עוֹד; כִּי הַצְדִּיק הָאֲמֵת
מִכְּנִיס דַּעַת הָאֲמֵת בְּאָדָם, וְאוֹמֵר לוֹ שִׁיִּפְסִיק לְרוּץ אַחַר עוֹנוֹנוֹתָיו, כִּי זֶה
בְּעֵצְמוֹ הָעֹנֵשׁ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא צְרִיף לְרוּץ יוֹמֵם וְלַיְלָה אַחַר הַהֶבֶל וְהָרִיק,
וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ, וְהוּא צְרִיף לְהַתְיַגֵּעַ בִּיגִיעוֹת וּבִטְרָדוֹת עֲצוּמוֹת בְּעֵבֹר
פְּרָנְסָה, וּבְאֲמֵת אֵין זֶה רַק עוֹנוֹנוֹתָיו הַמְרָבִים. וְלָכֵן אָמַר לוֹ הַצְדִּיק הָאֲמֵת,
שֶׁהוּא אִישׁ הַיֵּעַר, שְׁנַחֲגַדֵּל בַּיֵּעַר דְּבוּק בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא: בּוֹא עִמִּי וְתִבּוֹא
לָמָּה שִׁיֵּאוֹת לָךְ, הִינּוּ אִם תִּבּוֹא אִתִּי, אֲנִי אָבִיא אוֹתָךְ אֶל הַטוֹב הָאֲמֵתִי
וְהַנְּצָחִי; כִּי הַצְדִּיק הָאֲמֵת מַחְדִּיר בְּמִקְרָבָיו אֶת הָאֲמֵת, שְׁבִמְקוֹם לְרוּץ אַחַר
הַבְּהֵמוֹת שֶׁהֵם הָעוֹנוֹנוֹת, יוֹתֵר טוֹב לְרוּץ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ, וְלְהַרְגִיל אֶת עֲצָמוֹ
לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוֹ וְהִבֵּן אֶל אָבִיו, וַיִּזְכֶּה

עמו ולשאלו, כי אדם כזה, פן יפתח פיו ויבלענו (הינו שזה הבן המלך האמת הלך עם האדם היער הזה והיה מתירא לדבר עמו ולשאול אותו דבר פן יפתח פיו ויבלענו, כי הבין שאין זה אדם כלל) והלך אחריו.

בתוך כך פגע את חברו שרדף אחר הסוס כנ"ל, ותכף כשראהו רמז לו: תדע שאין זה אדם כלל, ולא

נחרי אפרסמון

לישוב הדעת אמתי, להיות דבוק בחי החיים בו יתברך, ואז כבר יעזוב את כל השטיות והדמיונות שלו, שהם הכח הבהמיות, שרץ אחריהם יומם ולילה. והלך עמו, ונתירא לדבר עמו ולשאלו, כי אדם כזה פן יפתח פיו ויבלענו (הינו שזה הבן המלך האמת הלך עם האדם היער הזה, והיה מתירא לדבר עמו, ולשאול אותו דבר, פן יפתח פיו ויבלענו, כי הבין שאין זה אדם כלל); וזה כבר היה תחלת תקונו, שיבוא אל תכליתו הנצחית, ויחזור אל השם הראשון להיות נקרא בן המלך האמתי, מאחר שפחד ונתירא מאדם היער. כי אי אפשר לקבל מהצדיק האמת, אלא על-ידי יראה, כל זמן שיש לאדם יראה מהצדיק, הוא יקבל ממנו מלא תפנים יראת שמים, אבל תכף-ומיד כשנעשה הצדיק זול בעיניו, אז לא יכולים לקבל ממנו שום דבר. כי עקר מה שמקבלים מהצדיק, זה רק על-ידי שיש לו יראה, שמתירא מרבו, והיראה היא כלי לקבל בו יראת שמים, כמאמרם ו"ל (שמות רבה, פרשה ג', סימן יז): "ואתה תהיה לו לאלהים", אף-על-פי שהוא אחיק הגדול ממך, יהיה מוראך עליו, מכאן אמרו: 'מורא רבך כמורא שמים', אמר לו: כשם שמוראי עליך, כך מוראך עליו; והלך אחריו, כי זה דבר גדול מאד, שהולכים אחר הצדיק ועל-ידי-זה בודאי לא יוכל לטעות, כי הצדיק מעורר מהשנה, כמובא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי-מזהב"ן, חלק א', סימן ס'): 'יש בני אדם שישנים את ימיהם, והצדיק מעורר מהשנה. בתוך כך פגע את חברו שרדף אחר הסוס כנ"ל, ותכף כשראהו, רמז לו: "תדע, שאין זה אדם כלל, ולא תשא ותתן עמו

תִּשָּׂא וְתִתֵּן עִמּוֹ כָּלֵל, כִּי אֵין זֶה אָדָם כָּלֵל, וְהִלֵּךְ מִיַּד
וְלָחַשׁ לוֹ בְּאָזְנוֹ כָּל זֶה, שְׂאִין זֶה אָדָם כָּלֵל וְכוּ' כַּנ"ל.
וְהִסְתַּכֵּל חֲבֵרוֹ (הֵינּוּ הָאָדָם שֶׁל הַסּוּס), וַיִּירָא וְהִנֵּה שֵׁק עִם
לֶחֶם עַל כֶּתֶפוֹ, וְהִתְחִיל לְהִתְחַנֵּן לוֹ: אַחִי, זֶה כַּמָּה יָמִים
שָׁלָא אֲכַלְתִּי, תַּן לִי לֶחֶם! הֵשִׁיב לוֹ: כָּאֵן בְּמִדְבָר אֵין
מוֹעִיל שׁוּם דְּבָר, כִּי חֵי קוֹדְמִין, וְאַנִּי צְרִיךְ הַלֶּחֶם

גַּהְרִי אַפְרָסְמוֹן

כָּלֵל, כִּי אֵין זֶה אָדָם כָּלֵל! "וְהִלֵּךְ מִיַּד וְלָחַשׁ לוֹ בְּאָזְנוֹ כָּל זֶה, שְׂאִין זֶה
אָדָם כָּלֵל וְכוּ' כַּנ"ל, הֵינּוּ שְׂגָלָה לוֹ, תַּדַּע, שְׁזֶה אֵינוֹ בֶּן-אָדָם סֶתֶם, אֶלָּא
צְדִיק גָּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד, וְצְרִיכִים לִירָא וּלְפַחַד מִמֶּנּוּ, וְלֹא לְהַקֵּל בְּכַבּוּדוֹ, כִּי
כָּף צְרִיךְ כָּל אָדָם שְׁזוֹכָה לְקַרֵּב אֶת אַחֲרִים לְהַצְדִּיק, לְהוֹדִיעַם, שְׂיִירָאוּ
וַיִּפְחָדוּ מִהַצְדִּיק, וַיִּכְבְּדוּ אוֹתוֹ מְאֹד, וְדִיקָא עַל-יְדֵי יִרְאָה וְכַבּוּד שְׂיִירָאִים
וּמְכַבְּדִים אֶת הַצְדִּיק, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה מְאֹד. וְהִסְתַּכֵּל
חֲבֵרוֹ (הֵינּוּ הָאָדָם שֶׁל הַסּוּס) וַיִּירָא וְהִנֵּה שֵׁק עִם לֶחֶם עַל כֶּתֶפוֹ, וְהִתְחִיל לְהִתְחַנֵּן
לוֹ: "אַחִי, זֶה כַּמָּה יָמִים שָׁלָא אֲכַלְתִּי, תַּן לִי לֶחֶם!" רואים מִזֶּה, כִּשְׂאֵחַד
כָּא אֶל הַצְדִּיק, וּמְגַלִּים לוֹ שְׁזֶה צְדִיק נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, וְצְרִיכִים לִירָא
וּלְפַחַד מִמֶּנּוּ, וּלְכַבְּדוֹ וּלְיַקְרוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹכְלוּ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה מְאֹד, עִם
כָּל זֹאת מִחֲמַת גְּשָׁמִיּוֹת הַגּוֹף כְּשֶׁרַק רוּאִים אֲכָל, כְּבָר שׁוֹכְחִים מְאוּרֹת
הַצְחָצְחוֹת שְׁמִקְבָּלִים מִהַצְדִּיק, וּמִתְחִילִים לְהִתְחַנֵּן: "תַּן לִי לְאֶכֶל". הֵשִׁיב
לוֹ: "כָּאֵן בְּמִדְבָר אֵין מוֹעִיל שׁוּם דְּבָר, כִּי חֵי קוֹדְמִין, וְאַנִּי צְרִיךְ הַלֶּחֶם
בְּשַׁבְּלִי", וְזֶה רְמֵז, שְׁגַם הוּא עֲדִין לֹא קִבֵּל בְּשִׁלְמוֹת אֶת דַּעַת הַצְדִּיק, כִּי
אִם הִיָּה בְּאֵמַת מְקַבֵּל אֶת דַּעַת הַצְדִּיק, הִיָּה מִתְחַלֵּק בְּלַחְמוֹ עִם הַזּוֹלָת, וְלֹא
הִיָּה אוֹמֵר לוֹ, כִּי חֵי קוֹדְמִין; כִּי הַצְדִּיק מְגַלֵּה לְאֲנָשָׁיו אֶת גְּדֻלַּת רַחֲמָנוּתוֹ
יְתֻבְּרוּ, וְאֵת מַעֲלַת הַזּוֹכָה לְתַת צְדָקָה לְהַשְׁנִי, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁיף הַשְּׂגָחָה
שְׁלֵמָה עַל עֲצָמוֹ, כַּמּוּבָא בְּדַבְּרֵי רַבֵּנוּ ו'ל (לְקוּשִׁי-מִוְהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן יג):
לְהַמְשִׁיף הַשְּׂגָחָה שְׁלֵמָה, הוּא עַל-יְדֵי צְדָקָה, כִּי מִי שְׁמַאֲמִין בּוֹ יְתֻבְּרוּ,
שְׁהוּא זֶן וּמְפָרְגִס לְכָל, אֲזִי אֵינוֹ עוֹשֶׂה חֲשָׁבוֹן מֵאֵין יְהִיָּה לִי מְחַר לְאֶכֶל,

בשבילי. והתחיל להתחנן לו ולבקשו מאד: אתן לך מה שאאתן. (אך בודאי אין מועיל שום מהר ומתן בעד לחם במדבר) השיב לו: מה תתן לי, כי מה תוכל לתת לי בעד לחם במדבר? השיב לו (הינו זה שבקש הלחם, שהוא האדם של הפוס, השיב לאדם של הבהמות, שהוא בן המלך האמת) אתן לך כל עצמי, שאמכר את עצמי לך בעד לחם. ונתישב

נחרי אפרסמון

אלא כשבא אחר, ומבקש ממנו גם כן אכל, הוא נותן לו, כי מי שהוא מקרב באמת אל הצדיק, חי עם בטחון, וממשיך על עצמו השגחת השם יתברך, ויודע ועד, אשר הוא יתברך ון ומפנים לכל, כי (תענית ח:): דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב; והתחיל להתחנן לו ולבקשו מאד, "אתן לך מה שאאתן" (אך בודאי אין מועיל שום מהר ומתן בעד לחם במדבר) השיב לו: "מה תתן לי, כי מה תוכל לתת לי בעד לחם במדבר", רואים אצלו פגם גדול במצות הצדקה, שרוצה שחר על זה שנותן לו לחם לאכל. השיב לו (הינו זה שבקש הלחם, שהוא האדם של הפוס, השיב לאדם של הבהמות, שהוא בן המלך האמת) אתן לך כל עצמי, שאמכר את עצמי לך בעד לחם; ובאמת לא בתנם שקורין אותו האדם של הפוס, כי אם אדם מוכן למכר את עצמו בשביל לחם, הוא נדמה פסוס, וכן זה שאינו רוצה לתת לו לחם לאכל, אלא אם יתן לו משהו בעבור זה, לא בתנם שקורין אותו האדם של הבהמות; כי באמת מי שדבוק בו יתברך, הוא רחמן ומרחם על הזולת, אבל על זה צריך להיות מזכר לגמרי, לזכר את הגוף, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר, חלק א, סימן כב), שעל ידי צדקה מזככין את גשמיות גופו, שהוא הבהמיות והפוס שלו; כי הגוף לפני שמזככין אותו, הוא פסוס הזה, שהרוכב רוכב עליו, כי הנשמה רוכבת על הגוף, וכן גופו מלא בהמיות, אך צריכים לזכר את הגוף, על ידי צדקה, שגם מבשר הגוף יזכה לשמע אלקות, כמו שכתוב (ישעיה נח, ז): "ומבשרך לא תתעלם", מבשר גופך אל תעלים אלקות, כי צריכים לרחם מאד על הגוף לראות לזככו, כדי שיוכל להודיע לו מפל הארות והשגות

(היננו האדם של הבהמות נתישב בעצמו) לקנות אדם בראי לתן לו לחם, וקנה אותו לעבד עולם. ונשבע לו בשבועות, שיהיה לו עבד עולם גם פשיבואו לשוב, והוא יתן לו לחם, דהינו שיאכלו יחד מן השק עד שיכלה הלחם.

נחרי אפרסמון

שהנשמה משגת, פי הנשמה של כל אחד רואה ומשגת תמיד דברים עליונים מאד, אבל הגוף אינו יודע מהם, פי הגוף הוא כמו הסוס, ומסבב עם בהמיות, על-כן צריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, לראות לזכרו, עד שיקים (איוב יט, כו): "ומבשרי אחזה אלוה", מבשר הגוף שיהיה כל-כף מזכר, יחזה השגות אלקות. ונתישב (הינו האדם של הבהמות נתישב בעצמו) לקנות אדם, בראי לתן לו לחם, וקנה אותו לעבד עולם, ונשבע לו בשבועות, שיהיה לו עבד עולם, גם פשיבואו לשוב, והוא יתן לו לחם, דהינו שיאכלו יחד מן השק עד שיכלה הלחם; רואים איה שבגיי-אדם יכולים לפל בקטנות כזו, בשביל לחם גשמי יכולים למכור את עצמם לעבד עולם. וההוא בשביל עבד שיהיה לו, הוא מוכן לתת לו לחם לאכל, וכל זה בא מקטנות המחין, שרואים בגיי-אדם מנחים בדמיונות והבלים, זה רוצה עבד, וזה מוכר את עצמו לעבד, העקר שיתנו לו לחם לאכל, ושוכחים שהלחם בא מן השמים, כמו שכתוב (שמות טז, ד): "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים"; ובאמת כל מי שזוכה להיות דבוק בו יתברך, ומבטל את עצמו לגמרי אל עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, יודע שהלחם בא רק ממנו יתברך, ומה גם שאדם צריך לדעת, אשר (דברים ח, א): "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, פי על כל מוצא פי הויה יחיה האדם"; ולכן למה צריכים לפל כל-כף בדעתו למכור את עצמו לעבד, או לקנות עבד בשביל לחם, פי על זה אמר החכם מכל האדם (משלי כח, כא): "ועל פת לחם יפשע גבר, נבהל להון איש רע עין, ולא ידע פי חסר יבאנו".

וְהִלְכוּ יַחַד אַחֲרֵי הָאָדָם הַיַּעַר הַנַּ"ל, וְזֶה הָעֶבֶד הַזֶּה הוֹלֵךְ אַחֲרָיו, (הֵינּוּ זֶה הָאָדָם שֶׁל הַסּוּם, שְׁנַמְכָר לְעֶבֶד לְהָאָדָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, הֵלֵךְ אַחֲרָיו, אַחֲרֵי הָאָדָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, וְשִׁנְיָהֶם הֵלְכוּ אַחֲרֵי אָדָם הַיַּעַר) וְעַל-יְדֵי זֶה הִקַּל עָלָיו קֶצֶת. כִּשְׁהָיָה צָרִיף לְהַגְבִּיחַ אֵיזָה דָּבָר אוֹ אֵיזָה עֲנִיָּן אַחֵר, הָיָה מְצוּחַ עַל עֶבְדּוֹ (הֵינּוּ עַל זֶה הָאָדָם שֶׁל הַסּוּם, שְׁנַמְכָר לוֹ לְעֶבֶד) שִׁיגְבִיחַ לוֹ וְשִׁיעֵשָׂה לוֹ חֶפְצוֹ. וְהִלְכוּ יַחַד אַחֲרֵי אָדָם הַיַּעַר הַנַּ"ל, וּבָאוּ לְמָקוֹם שֶׁהָיוּ שָׁם נְחָשִׁים וְעֶקְרָבִים וְנִתְפַחַד מְאֹד. וּמִחֲמַת הַפַּחַד שָׁאֵל אֶת הָאָדָם הַיַּעַר: אֵיךְ

גַּחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

וְהִלְכוּ יַחַד אַחֲרֵי אָדָם הַיַּעַר הַנַּ"ל, וְזֶה הָעֶבֶד הַזֶּה הוֹלֵךְ אַחֲרָיו (הֵינּוּ זֶה הָאָדָם שֶׁל הַסּוּם, שְׁנַמְכָר לְעֶבֶד לְהָאָדָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, הֵלֵךְ אַחֲרָיו, אַחֲרֵי הָאָדָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, וְשִׁנְיָהֶם הִלְכוּ אַחֲרֵי אָדָם הַיַּעַר), וְעַל-יְדֵי-זֶה הִקַּל עָלָיו קֶצֶת, כִּשְׁהָיָה צָרִיף לְהַגְבִּיחַ אֵיזָה דָּבָר אוֹ אֵיזָה עֲנִיָּן אַחֵר, הָיָה מְצוּחַ עַל עֶבְדּוֹ (הֵינּוּ עַל זֶה הָאָדָם שֶׁל הַסּוּם שְׁנַמְכָר לוֹ לְעֶבֶד), שִׁיגְבִיחַ לוֹ וְשִׁיעֵשָׂה לוֹ חֶפְצוֹ; רואים אֶת גְּנוֹת הָאָדָם שְׁמוּכָר אֶת עֲצָמוֹ לְעֶבֶד אֶל הַזּוּלָת, עַד שֶׁהִלָּה מְשַׁעֲבֵד אוֹתוֹ, וְהָיָה מְשַׁעֲבֵד אֵלָיו, וְהַכֹּל בָּא מִחֲמַת חֶסְרוֹן יָשׁוּב הַדַּעַת, אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל לֶחֶם לֶאֱכֹל, הוּא צָרִיף לְשַׁעֲבֵד אֶת עֲצָמוֹ לַזּוּלָת. וְהִלְכוּ יַחַד אַחֲרֵי אָדָם הַיַּעַר הַנַּ"ל, וּבָאוּ לְמָקוֹם שֶׁהָיוּ שָׁם נְחָשִׁים וְעֶקְרָבִים, וְנִתְפַחַד מְאֹד, וּמִחֲמַת הַפַּחַד שָׁאֵל אֶת הָאָדָם הַיַּעַר: "אֵיךְ נֵעֲבֹר בָּאֵן?!" כִּי רַבְּנוּ ו' אָמַר (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן פד), אֲשֶׁר אוֹר הָאֱלֹקִי, הָאוֹר הַגָּנוּז שְׁנִגְנָז מִשֵּׁשׁ יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְצַדִּיקִים, נִתְגַּלָּה לְאָדָם בְּכָל יוֹם, וְלָמָּה אֵין הָאָדָם זוֹכֵה לְרֹאוֹת אֶת הָאוֹר הַזֶּה? כִּי בָּאִים נְחָשִׁים וְעֶקְרָבִים, שֶׁהֵם הַמַּחְשָׁבוֹת זְרוֹת, וּמְבַלְבְּלִים מַחְשַׁבְתּוֹ, וְלָכֵן אֵינּוּ רוֹאֵה שׁוּם אוֹר. וְעַל-כֵּן הָאָדָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת כִּשְׁרָאָה מְשִׁשׁ שָׁם נְחָשִׁים וְעֶקְרָבִים — נִתְפַחַד מְאֹד, וּמִחֲמַת הַפַּחַד שָׁאֵל אֶת הָאָדָם הַיַּעַר שֶׁהוּא הַצַּדִּיק: אֵיךְ נוּכַל

נַעֲבֹר בָּאֵן? הַשִּׁיב לֹא: הֲלֹא גַם זֶה יִפְלֹא, (אֵלֹא מֵאִי) אִיךָ תִּכְנַס וְתִבּוֹא לְבֵיתִי? וְהִרְאֶהוּ אֶת בֵּיתוֹ שְׁעוֹמֵד בְּאֹוִיר. וְאִיךָ תִּכְנַס בְּבֵיתִי. וְהִלְכוּ עִם הָאָדָם הַיַּעַר הַזֶּה, וְהֶעֱבִיר אוֹתָם בְּשָׁלוֹם, וְהִכְנִיסָם לְבֵיתוֹ, וְהֶאֱכִילָם וְהִשְׁקָם, וְהִלְךָ לֹא. וְזֶה (הֵינּוּ בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת, שֶׁהוּא הָאָדָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת) הָיָה

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

לַעֲבֹר בָּאֵן? הַשִּׁיב לֹא: "הֲלֹא גַם זֶה יִפְלֹא בְּעֵינֶיךָ (אֵלֹא מֵאִי?) אִיךָ תִּכְנַס וְתִבּוֹא לְבֵיתִי? ! וְהִרְאֶהוּ אֶת בֵּיתוֹ שְׁעוֹמֵד בְּאֹוִיר. וְאִיךָ תִּכְנַס בְּבֵיתִי? !" הֵינּוּ כִּי הַצְּדִיק הוּא דְּבוּק בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְעָקֵר גְּדֹלַת הַצְּדִיק אָמַר רַבְּנּוּ וְ"ל (לְקוּטֵי-מוֹחֲרָן, חֶלֶק ב', סִימָן ד', וְסִימָן סח), שֶׁיִּכּוֹל לְהַחְזִיק שְׁנֵי עוֹלָמוֹת בְּיַחַד, הֵינּוּ לְהֵיוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּלְמַטָּה וּלְמַעְלָה, שְׁזֶה (דְּבַר־הַיְמִימִים-א' כט, יא): "כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ"; וּמוֹבָא (רַעֲיָא מֵהִימְנָא מִשְׁפָּטִים קטו): דְּאֲחִיד בְּשָׂמִיא וּבְאָרְעָא [כִּי הַצְּדִיק נִקְרָא כ"ל, שְׂאוּחַז בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, הֵינּוּ בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ, כִּי הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן וּלְמַעְלָה מֵהַמְּקוֹם], וְעַלִּיהָ אוּקְמוּהּ: עַל מַה הָעוֹלָם עוֹמֵד? עַל עֲמוּד אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ צְדִיק, שְׁנֶאֱמַר (מְשִׁלִּי י, כה): "וְצְדִיק יִסּוֹד עוֹלָם"; וְזֶה שֶׁשָּׂאֵל הַצְּדִיק, הוּא אָדָם הַיַּעַר אֶת הָאָדָם שֶׁהִלְךָ אַחַר הַבְּהֵמוֹת: אַתָּה מִפְּחַד מִנְּחָשִׁים וְעַקְרָבִים? ! אִיךָ תוּכַל לְהִכְנַס לְבֵיתִי שֶׁהוּא בְּאֹוִיר, הֵינּוּ בְּמָקוֹם שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמְּקוֹם וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן? ! וְהִלְכוּ עִם הָאָדָם הַיַּעַר הַזֶּה, וְהֶעֱבִיר אוֹתָם בְּשָׁלוֹם, וְהִכְנִיסָם לְבֵיתוֹ, וְהֶאֱכִילָם וְהִשְׁקָם; הֵינּוּ מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר הַצְּדִיק בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, וְאֵינּוּ חוֹקֵר שׁוֹם חֲקִירוֹת, הַצְּדִיק מוֹלִיכּוֹ אֶל בֵּיתוֹ, וְנוֹתֵן לוֹ לְאָכַל וּלְשָׂתוֹת, שְׁזֶה תוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי רַק זֶה מַה שְּׁנִשְׂאָר מֵהָאָדָם. וְלִכֵּן כְּשׁוֹזְכִים לְבוֹא לְבֵית הַצְּדִיק, שֶׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַמְּקוֹם וּלְמַעְלָה מֵהַזְּמַן, אֲזִי הוּא נוֹתֵן לוֹ לְאָכַל וּלְשָׂתוֹת מֵהַמְּאֻכָּלִים וְהַמְּשֻׁקָאוֹת שְׁלוֹ. וְהִלְךָ לוֹ, כִּי הַצְּדִיק אֵינּוּ עוֹמֵד בְּמָקוֹם אֶחָד, הוּא תָּמִיד בְּכַחֲנִיַת הוֹלֵךְ, וְאֶפְלוּ שְׂבָאִים אֵלָיו אֲנָשִׁים, וְהוּא נוֹתֵן לָהֶם לְאָכַל וּלְשָׂתוֹת מֵהַמְּאֻכָּלִים וְהַמְּשֻׁקָאוֹת שְׁלוֹ, הֵינּוּ מֵהַשְּׂגוּתֵיו, עִם כָּל זֹאת בֵּין כֶּף הוּא הוֹלֵךְ לוֹ, וּמִתְעַלָּה מְדַרְגָּה אַחַר מְדַרְגָּה. וְזֶה (הֵינּוּ בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת, שֶׁהוּא הָאָדָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת) הָיָה

מִשְׁמֵשׁ עִם עֲבָדוֹ הַנִּ"ל כָּכָל אֲשֶׁר הָיָה צָרִיף, וְחָרָה לְהַעֲבֹד מְאֹד עַל אֲשֶׁר נִמְכַּר לְעֶבֶד בְּשָׂבִיל שְׁעָה אַחַת שֶׁהָיָה צָרִיף לָחֶם לֶאֱכֹל. כִּי עֵתָה יֵשׁ לָהֶם מָה לֶאֱכֹל, וְרַק בְּשָׂבִיל שְׁעָה אַחַת יְהִיָּה עֶבֶד עוֹלָם. וְהָיָה מִתְאַנָּח וְגוֹנָח: אֵיךְ בָּאתִי לְמִדָּה כְּזוֹ לְהִיּוֹת עֶבֶד. שָׂאל לוֹ (הֵינִי בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת, שֶׁהוּא הָאֲדוֹן שְׁלוֹ, שָׂאל אוֹתוֹ) וּבְאִיזָה גְדֻלָּה הָיִיתָ, שְׂאֵתָה מִתְאַנָּח עַל שְׂבָאתָ לְמִדָּה זוֹ? הַשִּׁיב לוֹ וְסַפֵּר לוֹ, אֵיךְ שֶׁהוּא הָיָה מֶלֶךְ, וְהָיוּ מְרַנְּנִים עָלָיו שֶׁנִּחְלַף וְכוּ' כַּנִּ"ל (כִּי בְּאֲמֵת זֶה הָאָדָם שֶׁל הַסּוֹס הוּא הוּא הַמֶּלֶךְ הַנִּ"ל, אֲשֶׁר בְּאֲמֵת הוּא בֶן הַשְּׁפָחָה כַּנִּ"ל), וְגֵרַשׁ אֶת חֲבֵרוֹ כַּנִּ"ל. וּפְעַם אַחַת בָּא עַל דַּעְתּוֹ, שֶׁלֹּא טוֹב עָשָׂה, וְנִתְחַרַּט וְכוּ'. וְהָיוּ

נחרי אפרסמון

מִשְׁמֵשׁ עִם עֲבָדוֹ הַנִּ"ל כָּכָל אֲשֶׁר הָיָה צָרִיף, וְחָרָה לְהַעֲבֹד מְאֹד, עַל אֲשֶׁר נִמְכַּר לְעֶבֶד בְּשָׂבִיל שְׁעָה אַחַת, שֶׁהָיָה צָרִיף לָחֶם לֶאֱכֹל, כִּי עֵתָה יֵשׁ לָהֶם מָה לֶאֱכֹל, וְרַק בְּשָׂבִיל שְׁעָה אַחַת יְהִיָּה עֶבֶד עוֹלָם; כִּי אַחַר שֶׁגַּם הוּא זָכָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאֲמֵת, שֶׁהוּא אָדָם הַיָּעַר, בָּא אֶל יְשׁוּב הַדַּעַת אֲמֵתִי — לָמָּה הָיָה צָרִיף לְמַכּוֹר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד בְּשָׂבִיל שְׁעָה אַחַת, שֶׁהָיָה צָרִיף לָחֶם לֶאֱכֹל; כִּי הַצַּדִּיק מַחְדִּיר בְּאָדָם יְשׁוּב הַדַּעַת, שֶׁיִּסְתַּכַּל בְּזֶה הָעוֹלָם בְּאִפְּן אַחַר לְגַמְרִי. וְהָיָה מִתְאַנָּח וְגוֹנָח זֶה הָאָדָם שֶׁל הַסּוֹס, אֵיךְ בָּאתִי לְמִדָּה כְּזוֹ, לְהִיּוֹת עֶבֶד; כִּי הַצַּדִּיק הַחְדִּיר גַּם כּוֹ דַּעַת בִּיּוֹדֵעוֹת הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ, וְלִכֵּן הִתְאַנָּח — לָמָּה הִצַּרְךָ לְמַכּוֹר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד. שָׂאל לוֹ (הֵינִי בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת, שֶׁהוּא הָאֲדוֹן שְׁלוֹ שָׂאל אוֹתוֹ): "וּבְאִיזָה גְדֻלָּה הָיִיתָ, שְׂאֵתָה מִתְאַנָּח עַל שְׂבָאתָ לְמִדָּה זוֹ?" הַשִּׁיב וְסַפֵּר לוֹ, אֵיךְ שֶׁהוּא הָיָה מֶלֶךְ, וְהָיוּ מְרַנְּנִים עָלָיו שֶׁנִּחְלַף וְכוּ' כַּנִּ"ל (כִּי בְּאֲמֵת זֶה הָאָדָם שֶׁל הַסּוֹס הוּא הוּא הַמֶּלֶךְ הַנִּ"ל, אֲשֶׁר בְּאֲמֵת הוּא בֶן הַשְּׁפָחָה כַּנִּ"ל), וְגֵרַשׁ אֶת חֲבֵרוֹ כַּנִּ"ל, וּפְעַם אַחַת בָּא עַל דַּעְתּוֹ, שֶׁלֹּא טוֹב

באים עליו חרטות תמיד על המעשה הרעה והעולה
הגדולה שעשה נגד חברו.

פעם אחת חלם לו, שהתקון שלו הוא שישליך את
המלוכה, וילך למקום שעניו ישאו אותו, ובזה
יתקן חטאו. ולא רצה לעשות כזאת, אך היו מבבלין
אותו תמיד חלומות הללו שיעשה כנ"ל, עד שנגמר
בדעתו שיעשה כן, והשליך את המלוכה, והלך בפא
הלך, עד שבא לכאן, ועתה יהיה עבד. וזה שמע את כל

נהרי אפרסמן

עשה ונתחרט וכו', והיו באים עליו חרטות תמיד על המעשה הרעה והעולה
הגדולה שעשה נגד חברו, פעם אחת חלם לו, שהתקון שלו הוא, שישליך
את המלוכה, וילך למקום שעניו ישאו אותו, ובזה יתקן חטאו, ולא רצה
לעשות כזאת, אך היו מבבלין אותו תמיד חלומות הללו שיעשה כנ"ל, עד
שנגמר בדעתו שיעשה כן, והשליך את המלוכה, והלך בפא הלך, עד שבא
לכאן, ועתה יהיה עבד; וזה למוד עמק עמק מי ימצאנו מסודי ורזי הגלגול,
מה שקורה בזה העולם, ואדם אסור לו להשבר משום דבר, אפלו שקורה
עמו מה שקורה, שעושים נגדו עולות גדולות, ומרחיקים אותו בתכלית
הרחוק, ומגרשים אותו על לא דבר, כי כבר אמר התנא הקדוש (אבות ב):
על דאטפת אטפוף, וסוף מטיפף יטופון; כי הנה גרשו את הבן מלך האמת,
שהחליפו אותו, וקראו אותו בן השפחה, ועבר עליו מה שעבר — קטנות
וירידות ונפילות ויאוש וכו', רחמנא לישזבן, והצריך ללכת בגלות וכו', והיה
עמו מה שהיה, עד שיום אחד נתהפך זה שהיה הבן שפחה האמתי, שקראו
אותו בן המלך, וגרש את הבן המלך האמתי, וגם עליו עבר מה שעבר, כי
ראו בחלום מה שעשה, שזה סוד (במדבר יב, ו): "בחלום אדבר בו"; כי מה
שמתגלה לאדם בחלום, זה ממנו יתברך, והולך למקום שהולך, עד

זֶה וְשֵׁתֶק (הֵינּוּ זֶה הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֲמֹת, שֶׁהוּא הָאָדָם שֶׁל הַבְּהֵמוֹת,
שָׁמַע כָּל זֶה שֶׁסָּפַר לוֹ הָאָדָם שֶׁל הַסּוּם, שֶׁהוּא עִכְשׁוֹ עֹבֵדוֹ וְשֵׁתֶק)
וְאָמַר: אֲרָאָה וְאֶתִּישֵׁב אִיךָ לְנֶהֱג עִם זֶה.

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְסַבֵּב, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְמַכֵּר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד, וְנִתְהַפֵּךְ שָׂזָה
שֶׁקָּרָא אֶת עַצְמוֹ בֶּן הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא בְּאֲמֹת בֶּן הַשִּׁפְחָה, הַצָּרִיךְ לְמַכֵּר אֶת עַצְמוֹ
בְּשָׂבִיל לְחֵם לְזֶה שֶׁקָּרָאוּ אוֹתוֹ בֶּן הַשִּׁפְחָה, שֶׁהוּא בְּאֲמֹת בֶּן הַמֶּלֶךְ, כִּי
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְשַׁלֵּם מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, כִּי מֵה שֶׁמְעוֹלֵל הָאָדָם לְזוּלְתוֹ
הוּא מְקַבֵּל חֲזָרָה, וְלִכְּנֹן אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּק אֶת עַצְמוֹ רַק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְלִבְטֹל
אֶת עַצְמוֹ לְעֵצָם עֲצָמִיּוֹת אֱלֹקֵיתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְאִף שֶׁבֵּין כֶּף רוֹדְפִים וּמְגֻרָשִׁים
אוֹתוֹ עַל לֹא דָבָר, וְשׁוֹפְכִים אֶת דַּמּוֹ, וּמְדַבְּרִים עָלָיו כָּל דְּבַר אָסוּר, וְהוּא
נִרְדָּף מִכָּלֵם וְכוּ', עִם כָּל זֹאת אָסוּר לוֹ לְהִתְיַאֵשׁ כָּלֵל, אֲלֵא שִׁירְגִיל אֶת עַצְמוֹ
לִילֵךְ לְמִקּוּם פְּנוּי, שְׂאִין שְׂמָה בְּנֵי-אָדָם, וַיִּדְבַר וַיְשִׁיחַ וַיִּסְפַּר אֶת כָּל לְבוֹ
אֱלֹו יִתְבָּרֵךְ, כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו, וַיִּבְרַח תָּמִיד רַק אֱלֹו יִתְבָּרֵךְ, וְאֶפְלוֹ שֶׁבֵּין
כֶּף אֵינּוּ רֹאָה שׁוּם דְּבָר, כִּי עוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים, וְאֵלוֹ שְׂרוֹדְפִים אוֹתוֹ יָדָם
עַל הָעֲלִיּוֹנָה וּמְצַלִּיחִים, וְהוּא צָרִיךְ לְהִיּוֹת לְמִטָּה, וְלִסְבֹּל עַלְבוּנוֹת וּבְזִיוּנוֹת
וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים, עִם כָּל זֹאת אָסוּר לוֹ לְהִתְיַאֵשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וְאֶפֶן, אֲלֵא לְהִיּוֹת
דְּבוּק רַק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְסוּף הַכְּבוֹד לְבוֹא, שֶׁכָּל אֵלוֹ שֶׁחָרְפוּ וּבְזוּ וְרָדְפוּ אוֹתוֹ
עַד חֲרָמָה, הֵם יִפְלוּ תַּחְתָּיו לְגַמְרִי, וַיִּתְהַפֵּךְ הָרַע עַל רֵאשִׁים, כִּי מִי שְׂרוֹדֵךְ
אֶת חֲבֵרוֹ, לְבִסּוּף מְקַבֵּל אֶת זֶה בְּחֲזָרָה. וְאֶת הַלְמוּד הָעֵמֶק הַזֶּה צָרִיכִים
לְהַחֲדִיר הַיֵּטֵב בְּתוֹךְ לְבוֹ, כִּי הִנֵּה עַל הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֲמֹתִי עָבַר מֵה שֶׁעָבַר,
שֶׁרָדַף אוֹתוֹ הַבֶּן שִׁפְחָה הָאֲמֹתִי, וְרָצָה רַק לְהִרְג אוֹתוֹ, וְגַרְם לוֹ מֵה שֶׁגָּרַם,
שֶׁנֶּפֶל לְמִקּוּם שְׁנֶפֶל, וְלִבְסוּף נִתְהַפֵּךְ, שֶׁהוּא מְכַר אֶת עַצְמוֹ לְעֶבֶד אֱלֹו, וְזֶה
הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֲמֹתִי שָׁמַע אֶת כָּל זֶה וְשֵׁתֶק (הֵינּוּ זֶה הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֲמֹת, שֶׁהוּא הָאָדָם
שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, שָׁמַע כָּל זֶה שֶׁסָּפַר לוֹ הָאָדָם שֶׁל הַסּוּם, שֶׁהוּא עִכְשׁוֹ עֹבֵדוֹ וְשֵׁתֶק), וְאָמַר
לְעַצְמוֹ: אֲרָאָה וְאֶתִּישֵׁב אִיךָ לְנֶהֱג עִם זֶה; כִּי בְּאֲמֹת אֶפְלוֹ שֶׁנִּתְהַפֵּךְ כָּל
הַסְּפוּר, וְזֶה שֶׁרָדַף אוֹתָךְ יָמִים וְשָׁנִים, וְגַרְשׁ אוֹתָךְ, וְרָצָה לְהִרְג אוֹתָךְ,
כְּשֶׁנּוֹפֵל בְּיַדְךָ, אָסוּר לְנַקֵּם בּוֹ, אֲלֵא לְהִתְיַשֵּׁב מֵה עוֹשִׂים עִמוֹ. וְכִמּוֹ שֶׁקָּרָה

בְּלִילָה בָּא הָאָדָם הַיֵּעַר הַנַּ"ל וְנָתַן לָהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, וְלָנוּ שָׁם. לְפָנוֹת בִּקְרָ שָׁמְעוּ קוֹל הַחוּכָא הַגְּדוּלָּה מְאֹד כַּנַּ"ל, עַד שָׁכַל הָאֵילָנוֹת הָיוּ רוֹעֵשִׁים וּמְזַדְעָזְעִים כַּנַּ"ל. וְהָסִיתוּ (הֵינּוּ הָעֶבֶד הַסִּית אֶת בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת שֶׁהוּא

גַּהְרִי אַפְרָסְמוֹן

עם דוד המלך, שרדפו שאול על לא דבר, ולבסוף נפל פעמים בידי דוד, ודוד המלך לא עשה לו שום דבר, אדרבה, אמר לו דוד לשאול מוסר (שמואל-א' כד, טו): "והיה הוי"ה לדנין, ושפט ביני ובינך וירא וירב את ריבי וישפטי מידך".

בְּלִילָה בָּא הָאָדָם הַיֵּעַר הַנַּ"ל, וְנָתַן לָהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת; כִּי הַצַּדִּיק הָאֲמֵת שֶׁנִּקְרָא אָדָם הַיֵּעַר, שֶׁנִּתְגַּדֵּל הוּא וְאֲבוֹתָיו וְאֲבוֹת אֲבוֹתָיו בַּיֵּעַר, כְּשֶׁבָּא הַלִּילָה, אִז הוּא זְמַן שֶׁל חֲשֵׁבוֹן הַנֶּפֶשׁ, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֲשֻׁבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֵיךְ עָבַר עָלָיו הַיּוֹם, וְכַמָּה לָמַד הַיּוֹם; כִּי כָּל יוֹם הוּא אוֹצֵר שְׁלֵם, וְאִם אָדָם יוֹדֵעַ אֵיךְ לְנַצֵּל אֶת הַיּוֹם, הוּא זוֹכֵה לְחֻטֵּף טוֹב אֲמִתִּי וְנִצָּחִי. וְלִכֵּן בְּלִילָה הוּא הַזְּמַן שֶׁל חֲשֵׁבוֹן הַנֶּפֶשׁ, וְלִזְכוֹת לְבוֹא אֶל בְּטוֹל אֶל אֵין סוּף, כַּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ וְ"ל (לְקוּטִי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן נב); כִּי אִז כָּלֵם גַּחֲמִים וְהַכֵּל יִשְׁנִים, וְלִכֵּן אִז הוּא הַזְּמַן שֶׁל יְשׁוּב הַדַּעַת אֲמִתִּי. וְלִכֵּן דִּיקָא אִז בָּא אָדָם הַיֵּעַר, וְנָתַן לָהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, שֶׁזֶה תוֹרָה וְתַפְלָה, וְכַמוֹכָא בְּרַמְבַּ"ם (פָּרָק ג' מֵהַלְכוֹת תְּלִמּוּד תוֹרָה, הַלְכָה יג): אֵין אָדָם לָמַד רַב חֲכָמָתוֹ אֱלָא בְּלִילָה, לְפִיכָךְ מִי שְׂרוּצָה לְזָכוֹת בְּכַתֵּר הַתוֹרָה, יִזְהַר בְּכָל לִילוֹתָיו, וְלֹא יֵאבֵד אֶפְלוֹ אֶחָד מֵהֶן בְּשָׁנָה וְאֲכִילָה וְשִׁתְיָה וְשִׁיחָה, וְכִיּוֹצֵא בָהֶן, אֱלָא בְּתִלְמוּד תוֹרָה וְדַבְרֵי חֲכָמָה. אֲמָרוּ חֲכָמִים: אֵין רָנָה שֶׁל תוֹרָה אֱלָא בְּלִילָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "קוֹמִי רְנִי בְּלִילָה", וְכָל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּלִילָה, חוֹטֵשׁ שֶׁל חֶסֶד גִּמְשָׁף עָלָיו בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "יוֹמָם יִצְוָה ה' חֶסֶדּוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי תַפְלָה לְאֵל חַיִּי"; וְלָנוּ שָׁם, אַחֵר שֶׁשָּׁבְעִים בְּתִלְמוּד תוֹרָה וְשִׁפְכוֹת נֶפֶשׁ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּתַפְלָה, אִז יְכוּלִים לְלַכֵּת לִישָׁן. לְפָנוֹת בִּקְרָ שָׁמְעוּ קוֹל הַחוּכָא הַגְּדוּלָּה מְאֹד כַּנַּ"ל, עַד שָׁכַל הָאֵילָנוֹת הָיוּ רוֹעֵשִׁים וּמְזַדְעָזְעִים כַּנַּ"ל, וְהָסִיתוּ (הֵינּוּ הָעֶבֶד הַסִּית אֶת בֶּן

אָדוֹנוֹ) לְשׂאֵל אֶת אָדָם־הַיֵּעַר מֶה זֹאת, וּשְׂאֵלוֹ: מַה קּוֹל
הַחוֹכָא הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת סְמוּךְ לְבִקְרָ? הַשִּׁיב לוֹ: זֶהוּ חוֹכָא,
שְׁהֵיֹם שׁוֹחֵק מִן הַלֵּילָה, שְׁהַלֵּילָה שׁוֹאֶלֶת אֶת הַיּוֹם:
מַדּוּעַ כְּשֹׂאתָה בָּא אֵין לִי שֵׁם? וְאֲזִי הַיּוֹם שׁוֹחֵק וְעוֹשֶׂה

נַהֲרֵי אַפְרָסְמוֹן

הַמֶּלֶךְ הָאֵמֶת, שֶׁהוּא אָדוֹנוֹ), לְשׂאֵל אֶת אָדָם הַיֵּעַר מֶה זֹאת, כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ פָּחַד
לְשׂאֵל, כִּי מֵאַחַר שֶׁמָּכַר אֶת עַצְמוֹ לְעַבֵּד, הִיָּה קָשָׁה לוֹ בְּעַצְמוֹ לְשׂאֵל אֶת
הַצְּדִיק, שֶׁנִּכְלָל בְּעַצְם עַצְמֵיֹת אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַלֵּיו יִתְבָּרֵךְ נֶאֱמַר (ויקרא כה,
נה): "כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם", וְדַרְשׁוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
(קדושין כב:): מַה נִּשְׁתַּנָּה אֵזֶן מִכָּל אֵיבָרִים שְׁבִגוּף? אָמַר הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא:
אֵזֶן שֶׁשָּׁמְעָה קוֹלֵי עַל הַר סִינַי בְּשַׁעֲהָ שֶׁאִמְרָתִי "כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים"
וְלֹא עֲבָדִים לְעַבָּדִים, וְהֵלֶךְ זֶה וְקָנָה אָדוֹן לְעַצְמוֹ — יִרְצַע; נִמְצָא, מִי שֶׁמָּכַר
אֶת עַצְמוֹ לְעַבֵּד, קָשָׁה לוֹ מְאֹד לְהַשִּׁיג אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְקָשָׁה לוֹ לְקַבֵּל
מֵהַצְּדִיק הָאֵמֶת הַנִּכְלָל בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. וּשְׂאֵלוֹ הַבֶּן־מֶלֶךְ הָאֵמֶת אֶת
הָאָדָם הַיֵּעַר, שֶׁהוּא הַצְּדִיק: "מַה קּוֹל הַחוֹכָא הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת סְמוּךְ לְבִקְרָ?"
הַשִּׁיב לוֹ הָאָדָם הַיֵּעַר: "זֶהוּ חוֹכָא, שְׁהֵיֹם שׁוֹחֵק מִן הַלֵּילָה, שְׁהַלֵּילָה שׁוֹאֵל
אֶת הַיּוֹם: מַדּוּעַ כְּשֹׂאתָה בָּא, אֵין לִי שֵׁם?" כִּי הַשֵּׁם הַמְּאִירָה בְּאַרְץ, הִיא
שְׁמֵשׁוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, וְאַף אֶחָד אֵי אֶפְשָׁר לְהַסְתַּכֵּל בָּהּ מֵרַב אֹר
שְׁמֵאִירָה, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (ויקרא רבה, פְּרָשָׁה לֵא, סִימָן ח'): הַגִּלְגָּל הַזֶּה שֶׁל חֲמָה
אֶחָד מִשְׁמֵשֵׁי הוּא, וּבְשַׁעֲהָ שְׁיוּצָאָה לְעוֹלָם, אֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לְזוֹן עֵינָיו
מִמֶּנָּה; וְלִכֵּן לְלֵילָה אֵין שׁוֹם שֵׁם וְחֲשִׁיבוֹת, כִּי אֲזִי שׁוֹרָה הַחֲשָׁף וְהָאֶפְלָה,
לְעַמַּת הַשֵּׁם שְׁמֵאִירָה בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוֹ, וְאֲזִי הַיּוֹם שׁוֹחֵק וְעוֹשֶׂה חוֹכָא
גְּדוֹלָה, כִּי הַלֵּילָה מְרַמֵּז עַל הַגְּלוּת הָאַרְכָּה וְהַמְּרָה, וְהַשֵּׁם מְרַמֵּז עַל
הַנְּאֻלָּה, וְלִכֵּן כְּשֶׁהַלֵּילָה שׁוֹאֵל אֶת הַיּוֹם: לְמָה אֵין לִי שֵׁם, כִּי הַגְּלוּת כָּל־כָּף
אַרְכָּה וּמְרָה, אֲזִי הַשֵּׁם עוֹשֶׂה חוֹכָא גְּדוֹלָה, בְּסוּד (תהלים קכו, ב): "אֲזִי יִמְלֵא
שְׁחוֹק פִּינוֹ", וְאָמְרוּ (מדרש הַנֶּעֱלָם וַיֵּרָא קִיד.), שְׂאֲזִי עֲתִידִים בְּנֵי־אָדָם לֹאמַר
שִׁירָה, שֶׁהוּא עַת שְׁחוֹק. רַבִּי אַבָּא אָמַר: הַיּוֹם שֶׁשָּׁמַח הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא

חֹכֵא גְדוֹלָה, וְאַחֲרֵי־כֵן נַעֲשֶׂה יוֹם. וְזֶהוּ קוֹל הַחֹכֵא
הַנַּ"ל. וְנִפְלֵא בְעֵינָיו, כִּי זֶהוּ עֲנִין פֶּלֵא, שֶׁהַיּוֹם שׁוֹחֵק מִן
הַלְיָלָה.

בַּבֶּקֶר חֹזֵר הָאָדָם הַיַּעַר וְהַלֵּךְ לוֹ, וְהֵם הָיוּ אוֹכְלִים
וְשׁוֹתִים שָׁם. בַּלְיָלָה חֹזֵר וּבָא, וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ וְלָנוּ
בַּלְיָלָה. שָׁמְעוּ קוֹל הַחַיּוֹת, שֶׁכָּלֶם שׁוֹאֲגִים וְהוֹמִים
בְּקוֹלוֹת מְשֻׁנוֹת, שֶׁכָּל הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת, כָּלֶם נִתְּנוּ

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

עם בְּרִיּוֹתָיו, לֹא הֵיטָה שֶׁמָּחָה כְּמוֹתָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם; וְאַחֲרֵי־כֵן נַעֲשֶׂה
יוֹם, וְזֶהוּ קוֹל הַחֹכֵא הַנַּ"ל; כִּי בְּכֹל יוֹם וְיוֹם אָנוּ עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, וְכִשְׂיֵאִיר
הַיּוֹם בְּאוֹר הַגָּאֵלָה, אִזּוּ יִהְיֶה הַצָּחוּק, שֶׁנִּצְחַק אִיךָ עֶבֶר עֲלֵינוּ זְמַן הַגְּלוּת,
וְהֵינּוּ שְׂרוּיִים בְּעֲצָבוֹת וּבְמַרְהָ שְׁחוּרָה וּבְצַעַר גָּדוֹל עַד מְאֹד. וְנִפְלֵא בְעֵינָיו
שֶׁל הַבֵּן מֶלֶךְ כָּל הָעֲנִין, כִּי זֶהוּ עֲנִין פֶּלֵא, שֶׁהַיּוֹם שׁוֹחֵק מִן הַלְיָלָה, כִּי עֲכָשׁוּ
בַעַת אַרְיִכוֹת הַגְּלוּת קָשָׁה מְאֹד לְהִבִּין אִיךָ יִהְיֶה אוֹר הַגָּאֵלָה, וְזֶה פֶּלֵא
מִפְּלֵאֵי הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

בַּבֶּקֶר חֹזֵר הָאָדָם הַיַּעַר וְהַלֵּךְ לוֹ, כִּי כֵן דִּרְכּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל,
שֶׁמִּחְבִּיא אֶת עֲצָמוֹ כָּל הַיּוֹם מִעֵינֵי בְנֵי־אָדָם, וְעוֹבֵד אֶת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא
בְּתוֹרָה וּבְחַפְלָה וּבְשִׂיחָה בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, וּמִתְיַגַּע בְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאִף
אֶחָד אֵינוּ יוֹדֵעַ הִכֵּן הוּא. וְהֵם הָיוּ אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים שָׁם, כִּי הֵאָרְהָ שֶׁהַשְּׂאִיר
לָהֶם הַצַּדִּיק בַּלְיָלָה, הִנֵּה מִסְפִּיק לָהֶם עַל כָּל הַיּוֹם. בַּלְיָלָה חֹזֵר וּבָא הָאָדָם
הַיַּעַר, וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ תוֹרָה וְתַפְלָה, וְאַחֲרֵי־כֵן וְלָנוּ, וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲצֵל בַּעַז (רוֹת
ג, ז): "וַיֹּאכַל בַּעַז וַיִּשֶׁת וַיִּיטֵב לְבוֹ"; וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רוֹת רַבָּה, פְּרָשָׁה
ה', סִימָן טו): וַיִּיטֵב לְבוֹ — שֶׁעַסֵּק בְּדַבְּרֵי תוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קִיט, עב):
"טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ"; בַּלְיָלָה שָׁמְעוּ קוֹל הַחַיּוֹת, שֶׁכָּלֶם שׁוֹאֲגִים וְהוֹמִים
בְּקוֹלוֹת מְשֻׁנִּים, שֶׁכָּל הַחַיּוֹת וְהָעוֹפוֹת כָּלֶם נִתְּנוּ בְּקוֹלָם: הָאֲרִיָּה הִנֵּה שׁוֹאֵג,

בְּקוֹלָם: הָאֲרִיָּה הָיָה שׂוֹאֵג, וְהִלְבִּיא הוֹמָה בְּקוֹל אַחַר,
וְהָעוֹפּוֹת מְצַפְצָפִים וּמְקַשְׁשָׁיִם בְּקוֹלָם, וְכֵן כָּלֵם הוֹמִים
בְּקוֹלוֹת. וּבִתְחִלָּה נִזְדַּעְזְעוּ מְאֹד, וְלֹא הָטוּ אֲזָנָם אֶל הַקּוֹל
מִחֲמַת הַפֶּחַד. אַחֲר־כֵּן הָטוּ אֲזָנָם וְשָׁמְעוּ שֶׁהוּא קוֹל
נְגִינָה וְזָמְרָה נִפְלְאָה וְנוֹרָאָה מְאֹד, וְהָטוּ אֲזָנָם יוֹתֵר,
וְשָׁמְעוּ שֶׁהוּא קוֹל זָמְרָה וְנְגִינָה נִפְלְאָה מְאֹד מְאֹד, שֶׁהוּא
תַּעֲנוּג נִפְלְאָה וְעֵצוֹם מְאֹד לְשָׁמַע זֹאת, שֶׁכָּל הַתַּעֲנוּגִים
שֶׁל הָעוֹלָם, כָּלֵם כָּאִין וְאֵינָם נְחָשָׁבִים וּבִטְלִים לְגַמְרֵי נֶגֶד
הַתַּעֲנוּג הַנִּפְלְאָה הַזֶּה שֶׁל הַנְּגִינָה הַזֹּאת. וְדָבְרוּ בֵּינֵיהֶם

נְהָרֵי אֶפְרַסְמוֹן

וְהִלְבִּיא הוֹמָה בְּקוֹל אַחַר, וְהָעוֹפּוֹת מְצַפְצָפִים וּמְקַשְׁשָׁיִם בְּקוֹלָם, וְכֵן כָּלֵם
הוֹמִים בְּקוֹלוֹת. וּבִתְחִלָּה נִזְדַּעְזְעוּ מְאֹד, וְלֹא הָטוּ אֲזָנָם אֶל הַקּוֹל מִחֲמַת
הַפֶּחַד, אַחֲר־כֵּן הָטוּ אֲזָנָם וְשָׁמְעוּ, שֶׁהוּא קוֹל נְגִינָה וְזָמְרָה נִפְלְאָה וְנוֹרָאָה
מְאֹד, וְהָטוּ אֲזָנָם יוֹתֵר וְשָׁמְעוּ, שֶׁהוּא קוֹל נְגִינָה וְזָמְרָה נִפְלְאָה מְאֹד מְאֹד,
שֶׁהוּא תַּעֲנוּג נִפְלְאָה וְעֵצוֹם מְאֹד לְשָׁמַע זֹאת, שֶׁכָּל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם, כָּלֵם
כָּאִין וְאֵינָם נְחָשָׁבִים, וּבִטְלִים לְגַמְרֵי נֶגֶד הַתַּעֲנוּג הַנִּפְלְאָה הַזֶּה שֶׁל הַנְּגִינָה
הַזֹּאת; כִּי אַז בְּלִילָה שָׁרִי מַעְלָה שָׁרִים שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא,
וְלְכָל חַיָּה וְחַיָּה יֵשׁ שָׁר בְּשָׁמַיִם, וְלָכֵן בְּלִילָה הוּא זְמַן שִׁירָה שֶׁכָּלֵם שָׁרִים
לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמִי שָׁרַק מִטָּה אֲזַן אֶל שִׁירוֹת הַשָּׁרִי מַעְלָה וְהַמְּלֹאכִים, אֲזִי
מִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי, כִּי כָל הַתַּעֲנוּגִים שֶׁל הַבְּלִי עוֹלָם הַזֶּה, כָּלֵם כָּאִין נֶגֶד הַתַּעֲנוּג
הַנִּפְלְאָה הַזֶּה שֶׁל הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת, שֶׁשָּׁרִים הַשָּׁרִים וּמְלֹאכֵי מַעְלָה, שֶׁזֶה
סוּד (איוב לח, ז): "בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בִקְר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים"; כִּי אַז בְּלִילָה
לְפָנוֹת בִּקְר שׂוֹמְעִים זְכִי הַשְּׁמִיעָה אֶת הַשִּׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת, שְׁמוֹזְמִרִים
וּמִשְׁבְּחִים מְלֹאכֵי וְשָׁרִי מַעְלָה, הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹקִים. וְדָבְרוּ בֵּינֵיהֶם הַבֵּן מֶלֶךְ
וְהַבֵּן שִׁפְחָה, שִׁישְׂאָרוּ כָּאֵן, כִּי יֵשׁ לָהֶם לֶאֱכֹל וּלְשִׁתּוֹת, וּמִתַּעֲנוּגִים בְּתַעֲנוּג

שִׁישָׂאֲרוּ בָּאוּ, כִּי יֵשׁ לָהֶם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת, וּמִתְעַנְּגִים
בְּתַעֲנוּג נִפְלֵא כְּזֶה, שֶׁכָּל מִינֵי תַעֲנוּגִים בְּטָלִים כְּנֶגֶד זֶה.

וְהַסִּית הָעֶבֶד אֶת הָאֲדוֹן (הֵינּוּ בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת) לְשָׂאֵל
אוֹתוֹ (אֶת אָדָם־הַיְעָר) מֶה זֹאת, וּשְׂאֵלוֹ. הַשִּׁיב

גַּחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

נִפְלֵא כְּזֶה, שֶׁכָּל מִינֵי תַעֲנוּגִים בְּטָלִים כְּנֶגֶד זֶה; כִּי בְּאֲמַת מִי שְׂזוּכָה לִהְיוֹת
דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְהוּא בְּטָל וּמְבֹטָל לְגַמְרֵי לְגַבֵּי הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְכִבְר
נִלְקַח מִמֶּנּוּ כָּל חִיזוֹ דְּהַאי עֲלָמָא, וְעוֹסֵק רַק בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה, וּמֵיחַד שְׁמוֹת
וְיַחְוָדִים, וּמִדְּבִיק אֶת עֲצָמוֹ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹמֵעַ אֶת הַשִּׁירוֹת
וְתִשְׁבָּחוֹת, אֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה שָׂרָה לְפָנָיו יִתְבַּרֵּךְ, מִמֶּנּוּ כִּבְר נִתְבְּטָלִים כָּל
הַתְּאוּוֹת וְתַעֲנוּגֵי הַבְּלִי עוֹלָם הַזֶּה, וְכִבְר אֵינּוּ רוֹצֵה שׁוּם דְּבָר רַק לְהַתְּעַנֵּג
בְּתַעֲנוּג רִיחָנִי, שֶׁהוּא תַעֲנוּג נִפְלֵא מְאֹד.

וְהַסִּית הָעֶבֶד אֶת הָאֲדוֹן (הֵינּוּ בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת) לְשָׂאֵל אוֹתוֹ (אֶת אָדָם הַיְעָר)
מֶה זֹאת; כִּי בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵתִי אֵין לוֹ שׁוּם קְשִׁיּוֹת כְּלָל, וְלִכֵּן אֵינּוּ שׁוֹאֵל
אֶת הַצְּדִיק, שֶׁהוּא אָדָם הַיְעָר שׁוּם דְּבָר, כִּי מִי שֶׁהוּא בְּאֲמַת דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ,
לוֹ אֵין שׁוּם קְשִׁיּוֹת — לֹא עָלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וְלֹא עַל הַצְּדִיק, מֶה שְׂאֵין בֶּן הָעֶבֶד,
שֶׁהוּא חָם שְׁנִקְרָא אַרְוֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ט, כה): "אַרְוֵר כְּנֻעַן עֶבֶד
עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחִיו", לוֹ יֵשׁ קְשִׁיּוֹת עַל הַצְּדִיק וְעַל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא,
כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבְנּוּ ו'ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן נב): כְּמוֹ שִׁישׁ קְשִׁיּוֹת עַל
הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, בֶּן יֵשׁ קְשִׁיּוֹת עַל הַצְּדִיק, כִּי מִי שֶׁעֲדִין בְּכַחֲנֵת עֶבֶד, לוֹ
קָשָׁה לְהַבִּין הַנְּהַגַת הַצְּדִיק, וְלִכֵּן הָעֶבֶד דִּיקָא הַסִּית אֶת הַבֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵתִי
לְשָׂאֵל אֶת אָדָם הַיְעָר: מֶה זֹאת, שְׂרוּאִים שְׂדוּד הַטָּבַע; וּשְׂאֵלוֹ, אֲזִי הַבֶּן מֶלֶךְ
שְׂאֵל אֶת הַצְּדִיק: מֶה זֶה שְׂנוּי הַטָּבַע שִׁישׁ חוּכָא גְדוּלָה? [מִכָּאן רוּאִים אֵיךְ
חִבְר יֵשׁ לוֹ כַּח לְהַשְׁפִּיעַ עַל הַזּוּלָת, אֵף שֶׁהוּא בֶּן מֶלֶךְ וְהַחֲבֵר הוּא בֶּן
שִׁפְחָה, עִם כָּל זֹאת יֵשׁ לְחִבְר כַּח גְּדוּל לְהַסִּיתוֹ. וְלִכֵּן צְרִיכִים מְאֹד לְהַשְׁמֵר

לו, שָׁזָהוּ אִיךְ שֶׁהַחֲמָה עָשָׂה מִלְבוּשׁ לְהִלְבְּנָה, וְאָמְרוּ כָּל
 הַחַיִּוֹת שֶׁל הַיַּעַר: הַיּוֹת שֶׁהִלְבְּנָה עוֹשֶׂה לָּהֶם טוֹבוֹת
 גְּדוּלוֹת, כִּי עָקַר מִמְּשַׁלְתָּם הוּא בְּלִילָה, כִּי לַפְעָמִים הֵם
 צָרִיכִין לִפְנֵים בִּישׁוּב, וּבַיּוֹם אֵין יְכוּלִים, וְעָקַר מִמְּשַׁלְתָּם
 בְּלִילָה, וְהִלְבְּנָה עוֹשֶׂה לָּהֶם טוֹבָה כְּזוֹ שִׁמְאִירָה לָּהֶם,
 עַל־כֵּן הִסְבִּימוּ שִׁיעֵשׂוּ נִגּוֹן חֲדָשׁ לְכָבוֹד הִלְבְּנָה, וְזָהוּ
 קוֹל הַנְּגִינָה שְׁאֲתָם שׁוֹמְעִים (דְּהֵינּוּ שְׁכַל הַחַיִּוֹת וְהַעוֹפוֹת
 מִנְּגִינִים נִגּוֹן חֲדָשׁ לְכָבוֹד הִלְבְּנָה, שֶׁקִּבְּלָה מִלְבוּשׁ מִן הַחֲמָה)

גַּהְרִי אַפְרָסְמוֹן

מחברים רעים]. השיב לו האדם היער, שזהו איך שהחמה עשה מלבוש
 להלבנה; כי באמת אמרו חכמינו הקדושים (חלין ס:) על הפסוק (בראשית א,
 טז): "ויעש אלהים את שני המארת הגדלים", וכתיב "את המאור הגדל ואת
 המאור הקטן", אמרה ירח לפני הקדוש-ברוך-הוא: רבוננו של עולם, אפשר
 לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? ! אמר לה: לכי ומעטי את עצמך.
 אמרה לפניו: רבוננו של עולם, הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון, אמעיט את
 עצמי? אמר לה: לכי ומשלי ביום ובלילה; כי בתחלה היתה הלבנה גדולה
 כמו החמה, אלא מחמת שקטרה על החמה, ואמרה: אי אפשר לשני
 מלכים להשתמש בכתר אחד, לכן מעטו אותה, וחלשה דעתה של הלבנה
 על שמעטו אותה. ואמרו כל החיות של היער: היות שהלבנה עושה להם
 טובות גדולות, כי עקר ממשלתם היא בלילה, כמו שכתוב (תהלים קד, ב):
 "תשת חשך ויהי לילה, בו תרמש כל חיתו יער"; כי לפעמים הם צריכין
 לפנס בישוב, וביום אין יכולים, ועקר ממשלתם בלילה, והלבנה עושה להם
 טובה כזו, שמאירה להם, על-כן הסבימו, שיעשו נגון חדש לכבוד הלבנה,
 וזהו קול הנגינה שאתם שומעים (דְּהֵינּוּ שְׁכַל הַחַיִּוֹת וְהַעוֹפוֹת מִנְּגִינִים נִגּוֹן חֲדָשׁ לְכָבוֹד
 הִלְבְּנָה, שֶׁקִּבְּלָה מִלְבוּשׁ מִן הַחֲמָה); כי באמת החמה היא החכמה העליונה,
 התפארת, גלוי אמתת מציאותו יתברך בגלוי רב ונפלא מאד, לידע ולהודיע

וּבְשִׁשְׁמֵעוּ שְׂזִיחוּ נְגוּן, הַטּוֹ אָזְנִים יוֹתֵר, וְשִׁמְעוּ שֶׁהוּא
נְגוּן נִפְלֵא וְנָעִים מְאֹד מְאֹד. וְאָמַר לָהֶם הָאָדָם־הַיֵּעַר
הַנַּ"ל: מַה זֶה חֲדוּשׁ אֲצִלְכֶם. הֲלֹא יֵשׁ אֲצִלִּי כָּלִי שֶׁקִּבְּלֹתִי
מֵאֲבוֹתַי, שֶׁהֵם יָרְשׁוּ מֵאֲבוֹת אֲבוֹתֵיהֶם, שֶׁהִכְלִי

גַּהְרִי אֶפְרַסְמוֹן

וּלְהוֹדֵעַ, אֲשֶׁר כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה הוּא עֲצָם עֲצָמִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְכָל
הַדּוֹמָם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם לְבוּשׁ לְגַבִּי אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְהַלְבוּשׁ הַזֶּה,
הוּא הַמַּלְכוּת הַתַּחְתּוֹנָה, הַיְנוּ הַלְבָּנָה, וְלִכְן כְּשֶׁמְחַבְּרִים וּמְקַשְׂרִים אֶת הַחֲמָה
עִם הַלְבָּנָה, מִזֶּה יוֹצֵא ח"ן נוֹרָא וְנִפְלֵא מְאֹד, כַּמּוּבָא בְּדַבְּרֵי רַבְּנּוּ ז"ל
(לְקוּטִי־מוֹהַב"ן, חֵלֶק א', סִימָן א'), שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּינֵיהֶם יַחֲדוֹ נִפְלֵא מְאֹד, בְּסוֹד (יִשְׁעִיָּה
ל, כו): "וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָּנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה", שְׂאֵז נִתְגַּלָּה אֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה
הִיא בְּעֲצָם, עֲצָם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, רַק מְלַבֶּשֶׂת בְּלְבוּשׁ גִּשְׁמִי,
שֶׁנִּדְמָה שְׂרוּאִים דּוֹמָם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, אֲבָל הַכֹּל לְכָל עֲצָם אֱלֻקוֹתוֹ
יִתְבַּרֵּךְ, שֶׁכֻּלָּם שָׂרִים שִׁירָה לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שֶׁזֶה סוֹד פְּרָקִי שִׁירָה,
שְׂאוּמֶרֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה אֶת הַפְּסוּק שְׁלֵה כִּידוּעַ. וּבְשִׁשְׁמֵעוּ שְׂזִיחוּ נְגוּן,
הַטּוֹ אָזְנִים יוֹתֵר, וְשִׁמְעוּ שֶׁהוּא נְגוּן נִפְלֵא וְנָעִים מְאֹד מְאֹד; כִּי בְּאֵמֶת מִי
שֶׁמְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְיודֵעַ וְעַד אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵּךְ
כָּלִל, וּמִפְּשִׁיט אֶת עֲצָמוֹ וְאֶת כָּל הַבְּרִיאָה מִגִּשְׁמִיּוֹתָהּ, הוּא שׁוֹמֵעַ אֵיךְ שֶׁכָּל
הַבְּרִיאָה כְּלָה אוֹמֶרֶת שִׁירָה לְבוֹרָא עוֹלָם, כִּי מַה שָּׂרַק שׁוֹמְעִים מִכָּלִל
הַבְּרִיאָה שִׁירָה חֲדָשָׁה שֶׁשָּׂרָה כָּל הַבְּרִיאָה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ: הֵן כָּל הַחַיּוֹת, הֵן
כָּל הָעוֹפוֹת, הֵן כָּל בְּנֵי אָדָם, מִפְּנִימִיּוֹת קוֹלָם יוֹצֵאת שִׁירָה חֲדָשָׁה נוֹרָאָה
וְנִפְלְאָה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ. וְזֶה אֵי אֶפְשֶׁר לְתַאֵר וּלְשַׁעַר כָּלִל, רַק לְזַכֵּי הַשְּׂמִיעָה
שְׁשׁוֹמְעִים מִתּוֹךְ יְצוּרֵי הַבְּרִיאָה, אֵיךְ שֶׁכָּל דְּבוּרָם שֶׁמְדַבְּרִים וְשֶׁהוֹמִים
וְנוֹהֲמִים וּמְקַרְקְרִים וְכוּ', הַכֹּל בְּאֵמֶת שִׁירָה חֲדָשָׁה אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, וּמִי שָׂרַק
מִטָּה אֵזֵן קִשְׁבֵּת לְאֱלֻקוֹת שֶׁבְּתוֹךְ הַבְּרִיאָה, הוּא שׁוֹמֵעַ שִׁיר נְגוּן נִפְלֵא וְנָעִים
מְאֹד מְאֹד. וְאָמַר לָהֶם הָאָדָם הַיֵּעַר הַנַּ"ל, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, מַה זֶה חֲדוּשׁ
אֲצִלְכֶם, שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה אוֹמֶרֶת שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, הֲלֹא יֵשׁ
אֲצִלִּי כָּלִי שֶׁקִּבְּלֹתִי מֵאֲבוֹתַי, שֶׁהֵם יָרְשׁוּ מֵאֲבוֹת אֲבוֹתֵיהֶם, שֶׁהִכְלִי עֲשׂוּיָהּ

עשויה עם עלים וצבעונים פאלו, שפשמניחים הפלי הזאת על איזה בהמה או עוף, אזי תכף מתחיל לנגן הנגון הזה.

נהרי אפרסמון

עם עלים וצבעונים פאלו, שפשמניחים הפלי הזאת על איזה בהמה או עוף, אזי תכף מתחיל לנגן הנגון הזה [עין קהלות יעקב, ערך פלי: "פלי" הוא שם מע"ב שמות, שהוא תפארת דשם ע"ב, והוא סוד כ"ה, ל"ו, י' שראל, שהם בחינת נפש, רוח, נשמה; ועל-כן הצדיקים נקראים פלי, כמו שפכתוב (ישעיה נב, יא): "נושאי פלי הנ"ה"; כי באמת בכל אור רוחני יש לו עצמות וכלים, שהאור הגנוז הטמון בפלי ועצמות האור, יש לו אור פנימי ואור מקיף, והפלי נעשה מהפאת אור מקיף באור פנימי, ולכן הצדיקים הדבוקים באין סוף ברוך הוא, והם בעיניהם פלא כלום, בטלים ומבטלים אל עצם עצמיות אלקותו יתברך, על-כן הם נקראים כלים, כי הם כלים לגבי הארת האין סוף ברוך הוא. ומובא (עץ חיים, שער אנ"ד. פרק י'): כל הספירות יש להן שלש בחינות: כלים פנימיים, כלים אמצעיים, כלים חיצוניים, סוד כלים פנימיים היא חכמה, בינה, דעת, ובו מאיר שם ס"ג: יו"ד ה"י וא"ו ה"י. וסוד כלים אמצעיים הוא חסד, גבורה, תפארת, ובו מאיר שם מ"ה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וסוד כלים חיצוניים הוא נצח, הוד, יסוד, ובו מאיר שם ב"ן: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה; ולכן ההתקרבות אל הצדיק נקראת סוד פל"י, ולכן על כל מי שרק שמים את הפלי הזה של התקרבות אל הצדיק, גם הוא מתחיל לשיר את השיר הזה. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן עג), שהפלי נעשה על-ידי סוד אנ"י, שהוא סוד מחשבה, דבור, כי כשמקשר את המחשבה אל הדבור, בזה נעשה פל"י, שכל אחד מעלה שעשועים אליו יתברך, ועל-ידי-זה יורד עליו שפע אלקי. ולכן את הפלי הזה, הינו התקרבות אל הצדיק, אם שמים את זה אפלו על איזו חיה ועוף הינו בחינת האנשים הירודים והפחותים, גם הם כבר יכולים לשיר את השירה הזאת. ובאמת רואים, שכל מי שרק זוכה להתקרב אל הצדיק, גם לו יש דבורים חמים כגחלי אש לקרב את אחרים].

אַחֲר־כֵּן חָזַר וַנַּעֲשֶׂה הַחוּכָא הַנַּ"ל, וַנַּעֲשֶׂה יוֹם, וְהָלַךְ לוֹ
הָאָדָם-הַיַּעַר הַנַּ"ל. וְהוּא (הֵינּוּ בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת)
הָלַךְ לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי הַכְּלִי הַנַּ"ל, וְחַפֵּשׂ בְּכָל אוֹתוֹ הַחֹדֶר וְלֹא
מָצָא, וְלִהְלֹךְ יוֹתֵר הָיָה מִתִּירָא לִילָךְ. וְהֵם, הֵינּוּ הָאָדוֹן
(שֶׁהוּא בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת) וְהַעֲבָד (שֶׁהוּא בֶן הַשְּׂפָחָה בְּאֲמֵת,
שֶׁהָיָה מִתְחַלֵּה מֶלֶךְ בְּנַ"ל) הָיוּ מִתִּירָאִים לוֹמַר לְאָדָם-הַיַּעַר
נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

אחֲר־כֵּן חָזַר וַנַּעֲשֶׂה הַחוּכָא הַנַּ"ל, וַנַּעֲשֶׂה יוֹם, כִּי לִפְנוֹת בֶּקֶר אֹז נַעֲשֶׂה
הַיַּחֲדוּד הַשְּׁלֵם, כְּמֵאֲמָרָם ו'ל (בְּרִכּוֹת ג.): אֵשֶׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעֲלָהּ; וְאֹז
הַשְּׂמִיחָה גְדוֹלָה מְאֹד, כִּי בַעֲת הַיַּחֲדוּד נַעֲשֶׂה שְׂמִיחָה וְצַחֲוֹק בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.
וְהָלַךְ לוֹ הָאָדָם הַיַּעַר הַנַּ"ל, כִּי הַצַּדִּיק הָאֲמֵת הַנִּקְרָא אָדָם הַיַּעַר, הוֹלֵךְ בְּכָל
פַּעַם מִדְרָגָה אַחֲרֵי מִדְרָגָה, וְהוּא (הֵינּוּ בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת) הָלַךְ לְחַפֵּשׂ אַחֲרֵי הַכְּלִי
הַנַּ"ל, כִּי מִי שֶׁהוּא בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת, כְּשֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ שֵׁישׁ דָּבָר כְּזֶה, שֵׁישׁ
כְּלִי, שֶׁכָּל מִי שֶׁשׁוֹמְעוֹ, גַּם-כֵּן מִתְחִיל לְשִׁיר אֶת הַשִּׁיר הַזֶּה, הֵינּוּ שִׁירוֹת
וְתִשְׁבָּחוֹת לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְעַל-כֵּן וְחַפֵּשׂ בְּכָל אוֹתוֹ הַחֹדֶר וְלֹא מָצָא,
לְקַח אֶת עֲצָמוֹ לְחַפֵּשׂ אֶת הַכְּלִי הַזֶּה, אֲבָל לֹא מָצָא; כִּי בְּאֲמֵת עַד שְׁזוֹכִין
לְקַבֵּל מִהַצַּדִּיק אֶת הַכְּלִי הַזֶּה, צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה, כַּמּוּכָא בְּדַבְרֵי
רַבִּנּוּ ו'ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן ח'), שְׁצַרִּיכִים לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק,
שְׁיֻכַּל לְהָאִיר גַּם בּוֹ חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, שִׁירְגִישׁ אִיךָ שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּטוֹבוֹ
מִחֲדָשׁ אֶת עוֹלָמוֹ בְּכָל יוֹם בְּכָל שְׁעָה וּבְכָל רִגַע, אֲשֶׁר מִשָּׁם יוֹצֵא הַשִּׁיר
הַנִּפְלָא שְׁמִתְנַגֵּן עַל ע"ב נִימִין, בְּסוּד י' י"ה י"ו י"ז י"ח, שֶׁהוּא שִׁיר פְּשוּט:
כְּתוּר, שִׁיר כְּפוּל: חֲכָמָה, בִּינָה, שִׁיר מְשֻׁלָּשׁ: חֲסִיד, גְּבוּרָה, תְּפָאֲרֵת,
שִׁיר מְרַבֵּעַ: נִצְחֻת, הוֹד, יְסוּד, מְלָכוּת. וְלִהְלֹךְ יוֹתֵר הָיָה מִתִּירָא לִילָךְ, כִּי
כָּל אֶחָד צְרִיךְ רַק לְלַקֵּחַ כְּפִי מִדְרָגָתוֹ וּבְחִינָתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּנּוּ ו'ל
(תִּי-מוֹהַר"ן, סִימָן תַּקס), שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת מָה לְפָנָיו וּמָה לְאַחֹר לְפִי
מִדְרָגָתוֹ; וְהֵם, הֵינּוּ הָאָדוֹן (שֶׁהוּא בֶן הַמֶּלֶךְ הָאֲמֵת), וְהַעֲבָד (שֶׁהוּא בֶן הַשְּׂפָחָה
בְּאֲמֵת, שֶׁהָיָה מִתְחַלֵּה מֶלֶךְ בְּנַ"ל), הָיוּ מִתִּירָאִים לוֹמַר לְאָדָם הַיַּעַר הַנַּ"ל שְׁיֻלִּיכֶם

הַנִּלְשׁוֹן לְשׂוֹלֵיכֶם לְיִשׁוּב. אַחֲר־כֵּן בָּא אָדָם־הַיֵּעַר הַנִּלְשׁוֹן
 וְאָמַר לָהֶם שׂוֹלֵיכֶם לְיִשׁוּב, וְהוֹלִיךְ אוֹתָם לְיִשׁוּב, וְלָקַח
 אֶת הַכְּלֵי הַנִּלְשׁוֹן וְנִתְּנָה לְבֵן הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי, וְאָמַר לוֹ: הַכְּלֵי
 אֲנִי נֹתֵן לָךְ, וְעַם הָאָדָם הַזֶּה (הֵינּוּ הָעֶבֶד שְׁלוֹ, שֶׁהוּא בֶן
 הַשְּׁפָחָה בְּאֲמִת, שֶׁהָיָה מֶלֶךְ תַּחֲלָה מִחֲמַת הַחֲלוּף בֶּנִל) תִּדְרַע

נְחִיר אַפְרָסִמוֹן

לְיִשׁוּב; כִּי בְּאֲמִת כְּשׂוֹכִים לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאֲמִת, הוּא מוֹצִיא אֶת
 אֲנָשָׁיו מִחוּץ לְיִשׁוּב, וּמַעֲלָה וּמַגְבִּייה אוֹתָם בְּמַדְרָגָה עֲלִיוֹנָה מְאֹד. אֲבָל
 אַחֲר־כֵּן הֵם לֹא יְכוּלִים לְהִשָּׂאֵר שָׁם, כִּי הָאוֹר גָּדוֹל מְאֹד יוֹתֵר מִכְּפֵי כָחָם,
 וְלָכֵן הֵם רוֹצִים לְחֹזֵר אֶל הַיִּשׁוּב, כִּי בְּהִשָּׁגַת אֱלֻקוֹת צְרִיכִים בְּחִינַת "רְצוּא"
 לְצֵאת מִהַיִּשׁוּב, וְצְרִיכִים בְּחִינַת "וְשׁוּב" לְחֹזֵר אֶל הַיִּשׁוּב, וְהַצַּדִּיק מַעֲלָה
 אֶת אֲנָשָׁיו לְמַעֲלָה נוֹרָאָה וְנִפְלְאָה מְאֹד, עַד שְׂמוֹצִיאָם מִחוּץ לְיִשׁוּב, וְקָשָׁה
 לָהֶם לְעַמֵּד בְּזֶה, עַל־כֵּן הֵם מְשִׁתַּקְקִים לְחֹזֵר חֲזָרָה אֶל הַיִּשׁוּב, כִּי הָאוֹר
 הַזֶּה לְמַעֲלָה מִהִשָּׁגַתָם. אַחֲר־כֵּן בָּא אָדָם הַיֵּעַר הַנִּלְשׁוֹן וְאָמַר לָהֶם, שׂוֹלֵיכֶם
 לְיִשׁוּב, כִּי (מִכּוֹת י'): בְּדַרְךְ שְׂאָדָם רוֹצֵה לִילֵךְ בָּהּ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ; וְהוֹלִיךְ
 אוֹתָם לְיִשׁוּב, כִּי מֵאַחַר שֶׁרָאָה שֶׁהֵם עֲדִין לֹא אוֹחֲזִים בְּמַדְרַגַת הַדְּבָקוֹת
 וְהַבְּטוּלָה אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, לָכֵן הוֹלִיכֵן חֲזָרָה אֶל הַיִּשׁוּב, וְלָקַח אֶת
 הַכְּלֵי הַנִּלְשׁוֹן, וְנִתְּנָה לְבֵן הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי, וְאָמַר לוֹ: הַכְּלֵי אֲנִי נֹתֵן לָךְ, כִּי הַכְּלֵי
 הַזֶּה, שֶׁהוּא הַדְּבָקוֹת בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא וְהִתְקַרְבוֹת אֶל הַצַּדִּיק, שְׂיִכַת רַק
 אֶל בֶּן הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי, שֶׁהֵם כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁעֲלִיָּהֶם נֹאמַר (דְּבָרִים יד,
 א): "בְּנִים אַתֶּם לַהֲנִי"ה אֱלֻקִּיכֶם", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֲבוֹת ג'):
 חֲבִיבֵין יִשְׂרָאֵל שְׂנִקְרָאִים בְּנִים לְמָקוֹם, חֲבִיה יִתְרָה נֹדַעַת לָהֶם שְׂנִקְרָאוּ בְּנִים
 לְמָקוֹם, שְׂנֹאמַר: "בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם"; חֲבִיבֵין יִשְׂרָאֵל שְׂנִתֵּן לָהֶם כָּל־י
 חֲמִדָּה, חֲבִיה יִתְרָה נֹדַעַת לָהֶם שְׂנִתֵּן לָהֶם כָּל־י חֲמִדָּה, שְׂבוּ נִכְרָא הָעוֹלָם;
 וְעַם הָאָדָם הַזֶּה (הֵינּוּ הָעֶבֶד שְׁלוֹ, שֶׁהוּא בֶן הַשְּׁפָחָה בְּאֲמִת, שֶׁהָיָה מֶלֶךְ תַּחֲלָה מִחֲמַת
 הַחֲלוּף בֶּנִל), תִּדְרַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ, כִּי מֵאַחַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל עוֹלִין עַל־יְדֵי הַצַּדִּיק
 לְתַכְלִית מַדְרָגָה עֲלִיוֹנָה, לָכֵן הֵם יוֹדְעִים מֵה לְעֲשׂוֹת עִם בֶּן הַשְּׁפָחָה, שֶׁהֵם

אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ. וְשָׂאֲלוּ אוֹתוֹ: לְהִיכֵן נִלְךָ. אָמַר לָהֶם, שִׁישָׂאֲלוּ וַיִּדְרָשׁוּ אַחַר הַמְּדִינָה שֶׁנִּקְרְאָת בְּשֵׁם הַזֶּה: הַמְּדִינָה טַפְשִׁית וְהַמֶּלֶךְ חָכָם (דָּאם נִיירִישֶׁע לֵאמֹר אֲוֹן דְּעַר קְלוּגִיר מַלְכוּת) (בְּזֶה הַלְשׁוֹן סֵפֶר רַבְּנֵי נְרוֹ יֵאִיר) שָׂאֲלוּ אוֹתוֹ:

נְחָרֵי אֶפְרַסְמוֹן

כָּלֵל אֲמוֹת הָעוֹלָם, שְׂצָרִיכִים לְהַפְרֵד וּלְהַבְדִּיל מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (וַיִּקְרָא כ, כו): "וַהֲיִיתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' הַיְהוָה, וְאַבְדִּיל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי"; וְשָׂאֲלוּ אוֹתוֹ: לְהִיכֵן נִלְךָ? כִּי אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזָה דְרָךְ לְהֵלֵךְ, וְכַמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּטִי-מוֹהֲרֵן, חֶלֶק א', סִימָן ד'), עַל-פִּי מֵאֲמָרָם ז"ל (סוֹטָה כ"א), וְאֵינִי יוֹדֵעַ בְּאֵיזָה דְרָךְ מֵהֵלֵךְ; כִּי אִם אָדָם אֵינוֹ מִקְרָב אֶל הַצְּדִיק הָאֲמֵת, הַתְּלֵמִיד חָכָם הָאֲמֵתִי, עֲדִין אֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזוֹ דְרָךְ הוּא מֵהֵלֵךְ, כִּי (מְשַׁלֵּי יד, יב): "יֵשׁ דְרָךְ יֵשׁר לִפְנֵי אִישׁ, וְאַחֲרִיתָהּ דְרָכֵי מוֹת"; וְלִכֵּן הִתְקַרַח לְהִיּוֹת מִקְרָב אֶל הַצְּדִיק הָאֲמֵת וְהַתְּלֵמִיד חָכָם הָאֲמֵתִי, כְּדִי שְׂיִוְרָה לוֹ אֶת הַדְרָךְ לְהִיכֵן לֵילֵךְ. אָמַר לָהֶם, אָדָם הַיְעַר, שֶׁהוּא הַצְּדִיק הָאֲמֵת, שֶׁנִּתְגַּדֵּל בַּיְעַר, וְנִמְצָא חוּץ לַיְעוֹב, שִׁישָׂאֲלוּ וַיִּדְרָשׁוּ אַחֲרֵי הַמְּדִינָה, שֶׁנִּקְרְאָת בְּשֵׁם הַזֶּה: הַמְּדִינָה טַפְשִׁית וְהַמֶּלֶךְ חָכָם (דָּאם נִיירִישֶׁע לֵאמֹר אֲוֹן דְּעַר קְלוּגִיר מַלְכוּת), (בְּזֶה הַלְשׁוֹן סֵפֶר רַבְּנֵי נְרוֹ יֵאִיר) כִּי בְּאֲמֵת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ הוּא עֲצָם עֲצָמִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְכָל הַמְּדִינוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הֵן תַּחַת מְמִשְׁלָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כִּי דָבָר גְּדוֹל וְדָבָר קָטָן אֵינוֹ נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֲלִיּוֹן, וְהַכֹּל מִשְׁגָּח מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְאִם בְּנֵי הַמְּדִינָה יוֹדְעִים זֹאת, אֲזִי הַמְּדִינָה נִקְרְאָת מְדִינָה חָכְמָה, אֲבָל יַעַן שֶׁבְּכָל מְדִינוֹת הָעוֹלָם תּוֹלִים הַכֹּל בְּטַבֵּעַ מִקְרָה וּמִזֶּל, וְעוֹקְרִים אֶת עֲצָמָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ, וְחוֹשְׁבִים שֶׁהַכֹּל "כֹּחֵי וְעֲצָם יְדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה", לִכֵּן הִיא נִקְרְאָת הַמְּדִינָה טַפְשִׁית, כִּי בְּלֹא יְדִיעָה בְּרוּרָה וּמְזַכֵּכַת, שֶׁהַכֹּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּרָה הוּא, וְאִין שׁוּם מִקְרָה וְטַבֵּעַ כְּלָל, אֲזִי הַמְּדִינָה נִקְרְאָת טַפְשִׁית, כִּי אִין לָךְ עוֹד טַפְשׁוֹת יוֹתֵר מִזֶּה — שֶׁמִּנְתַּקִּים אֶת עֲצָמָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ. מֵה שָׂאִין כֵּן הַמֶּלֶךְ הוּא חָכָם גְּדוֹל מְאֹד, כִּי הוּא יוֹדֵעַ שָׂאִין בְּלַעֲדֵי יִתְבָּרֵךְ כְּלָל, וְלִכֵּן הוּא נִקְרָא מֶלֶךְ חָכָם. וְכַעֲיֵן שָׂאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (הוֹרִיּוֹת יא): נְשִׂיא שָׂאִין עַל גְּבִיּוֹ אֶלָּא הַיְהוָה

להיכן ולאִיזה צד נִתְחַיֵּל לְשֹׂאֵל אַחַר הַמְּדִינָה הַזֹּאת?
הֲרָאָה לָהֶם בְּיָדוֹ: לְצַד פְּלוֹנִי (כְּמִרְאָה בְּאַצְבָּע), וְאָמַר
הָאָדָם־הַיָּעַר לְהַבִּין מִלֶּךְ הָאֲמֹתַי: לֶךְ לְשֵׁם אֵל הַמְּדִינָה
הַנִּלְ, וְשֵׁם תָּבוֹא אֶל הַגְּדֹלָה שְׁלֶךְ.

וְהִלְכוּ לָהֶם; וְהָיוּ הוֹלְכִים בְּדַרְכָּם, וְהָיוּ מִתְּאוּיִם מְאֹד
לְמִצָּא אִיזָה חַיָּה אוֹ בְּהֵמָה, לְנַפּוֹת אֶת הַכְּלִי

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

אַלְקִי; שְׁאַלוּ אוֹתוֹ הֵבֵן מִלֶּךְ וְהֵבֵן שִׁפְחָה: לְהִיכֵן וְלֵאִיזָה צַד נִתְחַיֵּל לְשֹׂאֵל
אַחַר הַמְּדִינָה הַזֹּאת? הֲרָאָה לָהֶם בְּיָדוֹ לְצַד פְּלוֹנִי (כְּמִרְאָה בְּאַצְבָּע); כִּי בְּאֵמֶת
הַצְּדִיק אֵינּוּ יָכוֹל לֹמַר בְּפִרוּשׁ, כְּדִי לֹא לְקַחַת אֶת הַבְּחִירָה מִן הָאָדָם, וְלִכֵּן
הוּא רַק מְרַמֵּז רְמִזִּים בְּיָדוֹ, כְּמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק ב',
סִימָן ז'), שֶׁהַצְּדִיק מְרַמֵּז רְמִזִּים בְּיָדוֹ בֵּינֵם הַחֲכָמָה, שְׂיַדַע הָאָדָם אִיךָ לְהִתְנַהֵג.
וְאָמַר הָאָדָם הַיָּעַר הֵינּוּ הַצְּדִיק הָאֵמֶת שֶׁנִּתְגַּדֵּל בַּיָּעַר, הוּא וְאַבּוֹתָיו וְאַבּוֹת
אַבּוֹתָיו, לְהַבִּין מִלֶּךְ הָאֲמֹתַי: לֶךְ לְשֵׁם, אֵל הַמְּדִינָה הַנִּלְ, וְשֵׁם תָּבוֹא אֶל
הַגְּדֹלָה שְׁלֶךְ; כִּי מֵאַחַר שֶׁנִּתֵּן לוֹ אֶת הַכְּלִי, שְׁעַל אִיזָה חַיָּה וְעוֹף שְׁשָׁמַיִם
עֲלֵיהֶם אֶת הַכְּלִי, הֵם מִתְחַיִּלִים לְשִׁיר אֶת הַשִּׁיר הַנוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד אֵלָיו
יִתְבַּרֵּךְ, הֵינּוּ שֶׁנִּתְגַּלָּה גַם לוֹ אֲמִתּוֹת מְצִיאֹתָיו יִתְבַּרֵּךְ, אֶפְלוּ שֶׁהִיָּה עַד עַכְשָׁו
בְּבַחֲיַנֵּת חַיָּה אוֹ עוֹף, וְלִכֵּן דִּיקָא עַל־יְדֵי הַכְּלִי הַזֶּה הוּא יָכוֹל לְהַפִּיךְ אֶת כָּל
הַמְּדִינָה, וְלְהוֹצִיא אוֹתָם מִטְּפִשׁוֹתָם, עַד שֶׁגַם הֵם יִהְיוּ חֲכָמִים, וְיִכְרִיּוּ אֶת
הַבוֹרָא יִתְבַּרֵּךְ שְׁמוֹ. וְהִלְכוּ לָהֶם, הֵינּוּ הֵבֵן מִלֶּךְ וְהֵבֵן שִׁפְחָה, וְהָיוּ הוֹלְכִים
בְּדַרְכָּם, וְכֹאֵן רוֹאִים אִיךָ שִׁיכּוֹלִים לְלַכֵּת בְּזֶה הָעוֹלָם שְׁנֵי אַנְשִׁים, וּמִבְּחוּץ
נִדְמָה שֶׁהֵם אוֹתוֹ דָּבָר, אֲבָל בְּפִנְיֵמִיּוֹתָם — זֶה בֶּן מִלֶּךְ וְזֶה בֶּן שִׁפְחָה.
וְכִמוֹכָא בְּדַבְרֵי רַבְּנּוּ ז"ל (לְקוּטִי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן קצ"א), שִׁיכּוֹלִים לְשַׁבֵּת
שְׁנֵי אַנְשִׁים זֶה לְיַד זֶה, הָאֶחָד נִמְצָא בְּגִן־עֵדֶן, וְהָאֶחָד נִמְצָא בְּגִי הַנּוֹם, וְכָל
זֶה מַחְקֵי הַבְּחִירָה, שְׁאֶחָד אֵינּוּ יוֹדַע מִהֲשֵׁנִי כָּלֵל, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (פְּסָחִים נד:):
וְאִין אָדָם יוֹדַע מִה בְּלָבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ; וְהָיוּ מִתְּאוּיִם מְאֹד לְמִצָּא אִיזָה חַיָּה אוֹ

הנ"ל, אם תוכל לנגן פנ"ל, אך עדין לא היו רואים שום
מין חיה. אחר־כך באו יותר לישוב ומצאו איזה בהמה,
והניחו הפלי עליה והתחילה לנגן פנ"ל.

והיו הולכים ובאים, עד שבאו אל המדינה הנ"ל, ואותה

נחרי אפרסמון

בהמה לנסות את הפלי הנ"ל, אם תוכל לנגן פנ"ל; כי מאחר שהם כבר
טעמו את הטעם האמתי בגלוי אלקות, לשמע איך שכל הבריאה שרה
שירות ותשבחות להקדוש־ברוך־הוא, לכן התאוו עכשו לראות אם הם
יכולים לשים את הפלי על איזו חיה או בהמה, אך עדין לא היו רואים שום
מין חיה, כי הם היו חוץ לישוב, ומוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק
ב', סימן ז'), שמי שאינו דבוק אל הקדוש־ברוך־הוא, הוא רק חיה בצורת
אדם, ומאחר שהם היו עדין חוץ לישוב, לא מצאו שום ברירה לשים עליו
את הפלי. אחר־כך באו יותר לישוב, ומצאו איזה בהמה, כי בישוב כבר
מסתובבים אנשים, אבל על־פירב כל אחד מסתובב עם הדמיונות שבו, עם
כח הבהמיות שבו, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א', סימן כה),
שכח המדמה הוא הבהמיות שיש באדם. וזה מוצאים הרבה בישוב, אנשים
מסתובבים בזה העולם מלאים דמיונות, וכח הבהמיות נדבק בהם, והניחו
הפלי עליה והתחילה לנגן פנ"ל; כי הפלי הוא סוד התקרבות אל הצדיק,
שעל ידו מתגלה אמתת מציאותו יתברך, והוא מוציא את האדם מכח
המדמה שלו, עד שיכולים גם־כן כבר להתחיל לשיר שירות ותשבחות
להקדוש־ברוך־הוא.

והיו הולכים ובאים; כי זה כלל גדול בעבודת השם יתברך, שצריך
להיות על ונפיק, רצוא ושוב, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי־מוהר"ן, חלק א',
סימן ו'): בזה העולם צריכים שתי בקיאות: בקי ברצוא ובקי בשוב, שזה
שהיו הולכים ובאים, הינו הליכה זה רצוא, ביאה זה ושוב, עד שבאו אל
המדינה הנ"ל, שנקראה מדינה טפשית, שהפרידו את עצמם ממנו יתברך,

הַמְדִינָה, הִיְתָה חוֹמָה סְבִיב לָהּ, וְאִין נִכְנָסִין אֵלֶיהָ, כִּי־אִם בְּשַׁעַר אֶחָד, וְצָרִיכִים לְסַבֵּב כַּמָּה פְּרָסָאוֹת עַד שְׂבָאִין אֶל הַשַּׁעַר לְפָנֶם אֶל הַמְדִינָה. וְהִלְכוּ וְסָבְבוּ, עַד שְׂבָאוּ אֶל הַשַּׁעַר. כְּבוֹאֵם אֶל הַשַּׁעַר לֹא רָצוּ לְהִנִּיחַ אוֹתָם לְפָנֶם, הָיִיתָ שְׁהַמְלִךְ שֶׁל הַמְדִינָה מֵת, וְנִשְׂאָר הַבֶּן מֶלֶךְ. וְהִנִּיחַ הַמְלִךְ צוֹאָה, בְּאֲשֶׁר שָׁעַד עֲבָשׁוּ הָיוּ קוֹרְאִין אֶת הַמְדִינָה: דָּאס נִירִישֶׁע לֹאנְד און דָּער קְלוֹגֶיר

נְחָרִי אֶפְרָסִמוֹן

ואותה המדינה היתה חומה סביב לה, ואין נכנסין אליה, כי אם בשער אחד, וצריכים לסבב כמה פרסאות, עד שבאין אל השער לפני אל המדינה; כי מאחר שהם נקראים מדינה טפשית, שעקרו את עצמם לגמרי ממנו יתברך, לכן הם חושבים שיש מקום להטמן ולהתחבא, ולכן בנו חומה סביבם, ורק דרך שער אחד להפגס בו, וגם להגיע להשער צריכים להסתובב כמה פרסאות; כי מי שנדמה לו שהוא יכול להתחבא ממנו יתברך, הוא בונה סביבו חומות בצורות, והוא אינו יודע שממנו יתברך לא שנה להתחבא, וכמו שכתוב (ירמיה כג, כד): "אם יסתר איש במסתרים, ואני לא אראנו נאם הו'ה, הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם הו'ה"; וכתוב (תהלים קלט, יב): "גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר, כחשכה פאורה"; כי לא שנה להסתר ולהתחבא ממנו יתברך, אך מחמת שהם הפרידו את עצמם ממנו יתברך, לכן נדמה להם, שאפשר לבנות חומות בצורות סביב המדינה, ושאר אחד שלא יוכל להפגס לשם, רק דרך שער אחד, שגם-כן צריכים ללכת ולהסתובב כמה פרסאות עד שמגיעים אליו. והלכו וסבבו, עד שבאו אל השער, כי מאחר שהם כבר קבלו דעת מאדם היער שהוא הצדיק, לכן הגיעו עד השער. כבואם אל השער, לא רצו להניח אותם לפני, היות שהמלך של המדינה מת, ונשאר הבן מלך, והניח המלך צואה, באשר שעד עבשו היו קוראין את המדינה: דאס נירישע לאנד און דער קלוגיר מלכות

מַלְכוּת (הַמְדִינָה טַפְשִׁית וְהַמְלָכוֹת חֻכְמָה), עֲבָשׁוּ יְהֵא קוֹרְאִין
 אוֹתָהּ לְהַפְּךְ: דָּאס קְלוּגַע לְאַנְד און דֶּער נִירִישְׁעֶר
 מַלְכוּת (הַמְדִינָה חֻכְמָה וְהַמְלָכוֹת טַפְשִׁית). וּמִי שִׁיחְגַּר מִתְנִי
 לְזֶה, שִׁיחְזֹר הַשֵּׁם לְקַדְמוֹתוֹ, דְּהִינּוּ שִׁיחְיוּ חוֹזְרִים
 וְקוֹרְאִים אֶת הַמְדִינָה בְּשֵׁם הָרֵאשׁוֹן, דְּהִינּוּ מְדִינָה
 טַפְשִׁית וּמֶלֶךְ חֻכְמָה, הוּא יְהִי מֶלֶךְ. עַל־כֵּן אֵין מְנִיחִין

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

[מְדִינָה טַפְשִׁית וּמֶלֶךְ חֻכְמָה], עֲבָשׁוּ יְהֵא קוֹרְאִין אוֹתָהּ לְהַפְּךְ: דָּאס קְלוּגַע לְאַנְד
 און דֶּער נִירִישְׁעֶר מַלְכוּת [הַמְדִינָה חֻכְמָה וְהַמְלָכוֹת טַפְשִׁית]; כִּי כָּל זְמַן שֶׁהִיָּה
 שֵׁם הַמֶּלֶךְ, וְגַלְיָה אֶת חֻכְמָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, הִיָּה הוּא נִקְרָא חֻכְמָה, וְהַמְדִינָה שְׁלֵא
 רְצוֹ לְקַבֵּל אֶת דַּעְתּוֹ, הִיָּה נִקְרָאִין מְדִינָה טַפְשִׁית, אֲבָל עֲבָשׁוּ, שְׁמַת וְנִסְתַּלַּק
 הַחֻכְמָה, נִתְהַפֵּךְ הַשֵּׁם, וְנִקְרָאֵה מְדִינָה חֻכְמָה, כִּי לְגַבֵּי חֻכְמַת הַחֻכְמָה הַמֶּלֶךְ
 הָאֲמִתִּי, שֶׁהִיָּה עַד עֲבָשׁוּ וְנִסְתַּלַּק, אֲזִי נִתְהַפֵּךְ, שֶׁהַמְדִינָה נִקְרָאֵת מְדִינָה
 חֻכְמָה, אֲבָל הַמְלָכוֹת וְהַמְנַהֲיגוֹת נִקְרָאֵת מֶלֶךְ טַפְשִׁי; כִּי כָּל זְמַן שֶׁהַחֻכְמָה
 הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי הִיָּה נִמְצָא, הִיָּה עֲדִין יְכוּל לְהַכְנִיס בְּהֵם חֻכְמָה, אִם הֵם הִיָּו
 רוֹצִים לְקַבֵּל אֶת דַּעְתּוֹ, אֲבָל עֲבָשׁוּ, שֶׁהַחֻכְמָה הַמֶּלֶךְ הָאֲמִתִּי מֵת וְנִסְתַּלַּק,
 נִשְׁאַר הַשֵּׁם: מְדִינָה חֻכְמָה וּמַלְכוּת טַפְשִׁית, שֶׁזֶה כָּלֵל הַמְנַהֲיגִים
 וְהַמְפָּרְסְמִים שֶׁל שְׁקֵר, שְׁמוּלִיכִים אֶת הָעַם שׁוֹלֵל. וּכְמֵאֲמָרָם ו"ל (שְׁבַת קַלְט):
 אִם רְאִיתָ דוֹר, שְׁצָרוֹת רַבּוֹת בְּאוֹת עֲלִיו, צָא וּבְדַק בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁכַל
 פְּרָעוֹנוֹת שְׁבָאָה לְעוֹלָם, לֹא בָּאָה אֶלָּא בְּשִׁבִיל דִּינֵי יִשְׂרָאֵל; וְאָמְרוּ בְּזִהְרָה (רַעֲיָא
 מְהִימְנָא, פְּנַחֵס קַחוּ). עַל אֵלוֹ הַמְפָּרְסְמִים שֶׁל שְׁקֵר וְעַל הַמְנַהֲיגִים שֶׁל כְּזָב,
 וְאִינוֹן עַרְכֵּי רַב, אִינוֹן עֲתִירִין בְּשִׁלְוָה בְּחֻדְוָא בְּלֹא צַעֲרָא, בְּלֹא יְגוּנָא כָּלֵל,
 גְּזֻלְגִין מְאִרֵי שְׁחַד דְּאִנוֹן דִּינִין רִישֵׁי עֲמָא, (בְּרֵאשִׁית ו, יג): "כִּי מְלֹאָה הָאָרֶץ
 חֻכְמָה מִפְּנֵיהֶם", עַל־יְהִי אִיתְמַר (אִיכָּה א, ה): "הִיָּו צְרִיָּה לְרֵאשִׁי"; וְלִכֵּן הַנִּיח
 הַמֶּלֶךְ צְנוּאָה, שְׁכַל מִי שִׁיחְגַּר מִתְנִי לְזֶה, שִׁיחְזֹר הַשֵּׁם לְקַדְמוֹתוֹ, דְּהִינּוּ
 שִׁיחְיוּ חוֹזְרִים וְקוֹרְאִים אֶת הַמְדִינָה בְּשֵׁם הָרֵאשׁוֹן, דְּהִינּוּ מְדִינָה טַפְשִׁית
 וּמֶלֶךְ חֻכְמָה, הוּא יְהִי מֶלֶךְ; כִּי מֵרַב חֻכְמָתוֹ וּדְבָקוֹתוֹ בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא,

שום אדם לפני אל המדינה כִּי־אם מי שיִּחַגֵּר מִתְּנִי לָזֶה. עַל־כֵּן לֹא רָצוּ לְהַנִּיחַ אוֹתוֹ לְבָנִים, וְאָמְרוּ לוֹ: הֲאֵתָה יָכוֹל לְחַגֵּר מִתְּנִיךָ לָזֶה, לְהַחְזִיר אֶל הַמְּדִינָה הַשָּׁם הָרֵאשׁוֹן. וּבֹדְאֵי אֵי אֶפְשָׁר לְהַכְנִים עֲצָמוֹ לְדַבֵּר כֹּזֵה, וְלֹא יָכֻלוּ לְכַנֵּם. וְהֵסִיתוּ הָעֶבֶד הַזֶּה לְשִׁיחֲזָרוֹ לְבֵיתָם. אַךְ

נחרי אפרסמון

שִׁמְגְלָה אֶת עֵצִים עֲצָמִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ לְכֻלָּם, עַל־יְדֵי־זֶה כָּלָם בְּטָלִים נִגְדוּ, וְנִקְרְאִים מְדִינָה טַפְשִׁית, וְהוּא מֶלֶךְ חָכֵם, וְעַל־כֵּן אֵין מְנִיחִין שׁוּם אָדָם לְבָנִים אֶל הַמְּדִינָה, כִּי אִם מִי שִׁיחַגֵּר מִתְּנִי לָזֶה, שְׂיֻכַּל לְקַחַת עַל עֲצָמוֹ לְתַקֵּן אֶת הָעוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׂדֵי, לְגַלוֹת וּלְפָרְסֵם לְכֻלָּם אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹוֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, עַד שִׁיְהִי כָּלָם בְּטָלִים וּמְבַטְלִים אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא. עַל־כֵּן לֹא רָצוּ לְהַנִּיחַ אוֹתוֹ לְבָנִים, וְאָמְרוּ לוֹ: הֲאֵתָה יָכוֹל לְחַגֵּר מִתְּנִיךָ לָזֶה, לְהַחְזִיר אֶל הַמְּדִינָה הַשָּׁם הָרֵאשׁוֹן, וּבֹדְאֵי אֵי אֶפְשָׁר לְהַכְנִים עֲצָמוֹ לְדַבֵּר כֹּזֵה, כִּי זֶה מְאֹד מְאֹד מְסַכֵּן, כִּי מִי שְׂרוּצָה לְחַגֵּר מִתְּנִי לְהַפֵּךְ אֶת הַמְּדִינָה, הוּא נִכְנָס בְּסַפְנָה גְדוֹלָה מְאֹד. וְכַמּוּבָא בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סה), שְׁמִי שְׂחוּגֵר מִתְּנִי לְהִיּוֹת בְּעַל הַשְּׂדֵה, צָרִיךְ לְהִיּוֹת גְּבוּר חֵיל, כִּי יָכוּלִים לְהַסְתַּלֵּק מִחַמַּת זֶה, וְזֶה מְאֹד מְאֹד קָשָׁה לְהִיּוֹת בְּעַל הַשְּׂדֵה, וְלַעֲסֵק בְּתַקּוּן כָּל הַמְּדִינָה. וְכֵן אָמַר רַבְּנֵי ז"ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן עא), שְׁקָשָׁה מְאֹד לְהִיּוֹת מְפָרְסֵם, כִּי יָכוֹל לְהִיּוֹת נִזּוֹק מְזֵה, וְצָרִיכִים לְסַבֵּל יְסוּרִים בְּשִׁבִיל רַבִּים, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (ישעיה נג, ה): "וּבַחֲבֵרְתוֹ נִרְפָּא לְנוּ"; כִּי מְאַחַר שֶׁהוּא מְפָרְסֵם, עַל־כֵּן נֹאמַר עָלָיו (שם יב): "לְכֵן אֲחַלֵּק לוֹ בְּרַבִּים", שְׁצָרִיךְ לְסַבֵּל יְסוּרִים בְּשִׁבִיל רַבִּים, כִּי כָּל אֱלוֹ גְדוּלֵי וּמְבַחְרֵי הַצְּדִיקִים, שְׁקָבְלוּ עַל עֲצָמָם לְהַחְזִיר אֶת כָּל הַמְּדִינָה, הֵינּוּ אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּתִשׁוּבָה, סָבְלוּ יְסוּרִים קָשִׁים וּמְרִים מְאֹד, שְׁקָמוּ עֲלֵיהֶם אֵינְשֵׁי דִלָּא מְעַלִּי, רְשָׁעִים אַרְוֵרִים, וְגִרְמוּ מַחֲלַקַת גְּדוֹלָה עֲלֵיהֶם, וְלָכֵן לֹא כָּל אֶחָד יָכוֹל לְחַגֵּר מִתְּנִי לָזֶה, לְהַחְזִיר לְמְדִינָה אֶת הַשָּׁם הָאֲמִתִּי — מְדִינָה חֲכָמָה, וְלָכֵן וְלֹא יָכֻלוּ לְכַנֵּם אֶל תּוֹךְ הַמְּדִינָה. וְהֵסִיתוּ הָעֶבֶד הַזֶּה לְשִׁיחֲזָרוֹ לְבֵיתָם, הֵינּוּ שְׁעָדִיף לְחַזֵּר חֲזָרָה אֶל

הוא לא רצה לחזור, מחמת שהאדם היער אמר לו שילך למדינה זו, ושם יבוא לגדלה שלו.

**בְּתוֹךְ כֶּךָ בָּא לְשֵׁם עוֹד אָדָם אֶחָד, שֶׁהָיָה רוֹכֵב עַל סוּס,
וְרָצָה לְפָנִים, וְלֹא הִנִּיחוּ אוֹתוֹ גַּם-כֵּן לְפָנִים מִחֲמַת
הַנַּ"ל. בְּתוֹךְ כֶּךָ רָאָה שְׁעוֹמֵד הַסּוּס שֶׁל אוֹתוֹ הָאָדָם,
וְלָקַח הַכְּלִי הַנַּ"ל וְהִנִּיחָה עַל הַסּוּס, וְהִתְחִיל לִנְגֹן הַנְּגוּן**

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

גופם הגשמי ואל התאוות הגשמיות, כי הוא העבד נמשך תמיד רק אל התאוות והעביות והגשמיות. ולכן הסית את בן המלך שיחזור עמו לביתם, הינו אל גופם הגשמי והחמרי, אך הוא הינו הבן מלך האמתי, לא רצה לחזור, מחמת שהאדם היער שהוא הצדיק האמת, אמר לו שילך למדינה זו, ושם יבוא לגדלה שלו; ומחמת שהיתה לו אמונת חכמים גדולה מאד באדם היער, שהוא הצדיק האמת, לכן לא רצה בשום פנים ואפן לחזור לביתו, כי ידע כי כאן בהמדינה הזו יבוא לגדלתו.

בתוך כך בא לשם עוד אדם אחד, שהיה רוכב על סוס; הגוף של האדם נקרא סוס, כי הסוס הוא מלכות, כסא לזעיר, כי רבוע אדניי — א' א"ד אד"נ אדניי גימטריה סוס, שהוא דין חזק, ורצה לפנס, ולא הניחו אותו גם-כן לפנס מחמת הנ"ל; כי מי שאינו יכול להחזיר למדינה את השם 'מדינה חכמה', אי אפשר לו להפנס, כמו-כן מי שאינו יכול להפך את הגוף שלו, שיהיה כסא להנשמה, שגם הגוף יאיר כמו הנשמה, הוא אינו יכול להפנס שמה. בתוך כך ראה הבן מלך האמתי, שעומד הסוס של אתו האדם, וחשק מאד לנסות את הכלי שקבל מאדם היער, אם זה יכול להפך, שגם החיה והבהמה יוכל לשיר את השיר, ולקח הכלי הנ"ל, והניחה על הסוס, והתחיל לנגן הנגון הנפלא מאד פנ"ל; כי בהכלי היה כח להפך גם חיה

הנפלא מאד כנ"ל. ובקש מאד האדם של הסוס, שימכר לו הכלי הזאת ולא רצה למכרה, והשיב לו: מה תוכל לתן לי בעד כלי נפלאה כזו? אמר לו האדם של הסוס הנ"ל: מה תוכל לפעל עם הכלי הזאת. (הלא הוא רק) שתעשה עמה קאמעדיא [הצגה] ותקבל דינר, אבל אני יודע דבר שהוא טוב יותר מהכלי שלך. דהינו, שאני

גברי אפרסמון

ובהמה שישירו את השיר הנפלא. ובקש מאד האדם של הסוס, שימכר לו הכלי הזאת, כי מאד התפעל מהכלי הזה, ולא רצה בן המלך האמתי למכרה; כי כלי כזה לא מוכרים, כי זו מדרגה גדולה מאד מאד להפך גם חיה ובהמה, שגם כן יוכלו לשיר את השיר הנפלא, לשיר שירות ותשבחות אליו? תברך. והשיב לו הבן מלך האמתי להאדם של הסוס: מה תוכל לתן לי בעד כלי נפלאה כזו? כי הרי זה חרוש נורא ונפלא מאד, להגיע למדרגה כזו להשיג כלי שיכול להפך אפלו חיות ובהמות, שישירו את השיר הנפלא. אמר לו האדם של הסוס הנ"ל אל הבן מלך האמתי: מה תוכל לפעל עם הכלי הזאת (הלא הוא רק) שתעשה עמה קאמעדיא [הצגה], ותקבל דינר; כי גם בהתקרבות אל הצדיק צריכים רחמים רבים לא להטעות את עצמו, כי אחד בא בשביל התכלית האמתית להיות דבוק בחי החיים בו? תברך, ולפרש את עצמו לגמרי מהעולם הזה, ולהיות דבוק רק באין סוף ברוך הוא, להפך את הגשמי לרוחני, ואחד בא כדי לקבל כסף או כבוד, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן לא), שגם בהתקרבות אל הצדיק יש (הושע יד, י): "וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם"; הינו (יומא עב): זכה — נעשה לו סם חיים, לא זכה — נעשה לו סם המות; ולכן חשד האדם עם הסוס, שהבן המלך האמתי קבל את הכלי הזה, הינו התקרבות אל הצדיק בשביל קאמעדיא [משחק הצגה], ולקבל על זה כסף. אבל אני, אומר לו האדם עם הסוס, יודע דבר, שהוא טוב יותר מהכלי שלך, דהינו

יודע דבר שקבלתי מאבות אבותי, להיות מבין דבר מתוך דבר, הינו שאני יודע דבר כזה שקבלתי מאבות אבותי, שיכולים להיות עלייזה מבין דבר מתוך דבר. שפשאחד אומר איזה דבור בעלמא, יכולים עליידי הקבלה הנ"ל שיש לי, להבין דבר מתוך דבר, ועדין לא גליתי זאת לשום אדם בעולם. בכך אני אלמד אותך הדבר הזה, ואתה תתן לי הכלי הזאת הנ"ל. ונתישב

נחרי אפרסמון

שאני יודע דבר, שקבלתי מאבות אבותי, להיות מבין דבר מתוך דבר, הינו שאני יודע דבר כזה, שקבלתי מאבות אבותי, שיכולים להיות על ידי מבין דבר מתוך דבר, שפשאחד אומר איזה דבור בעלמא, יכולים עליידי הקבלה הנ"ל, שיש לי, להבין דבר מתוך דבר; הינו כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן יא): כשאדם זוכה לתקון הברית, מאיר בו הט"ל אורות, וזוכה לתבונות התורה לעמקה, שזה בחינת מבין דבר מתוך דבר, ומה גם כשאדם דבוק בו יתברך בכטול כל הרגשותיו, הוא יכול להבין מדברי הזולת את מצבו הרוחני, שזה סוד (חלין יז): רב ששת בדיק ליה בריש לישניה; רמז רמזו צדיקים, שיכולים לבדק את האדם עליידי לשונו. וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן סו), שכל מה שאדם חושב, צריך לעבר דרך לשונו; ולכן היו גדולי מבחרי הצדיקים, אשר היו בטלים ומבטלים לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, מבינים דבר מתוך דבר את כל האדם, כי בזה שרק דבר וספר ספור, גלה כבר את כל מעשיו. כידוע מדרגה זו בין גדולי ומבחרי הצדיקים. ועדין לא גליתי זאת לשום אדם בעולם, בכך אני אלמד אותך הדבר הזה, ואתה תתן לי הכלי הזאת הנ"ל. [ולכאורה קשה להבין, אם האדם עם הסוס היה במדרגה גבוהה כזו, שהיה מבין דבר מתוך דבר, מה היה צריך את הכלי, שנראה למדרגה פחותה ממדרגתו, כי הרי הוא רוצה לגלות לו את המדרגה להיות מבין דבר מתוך

(הבן מלך האמת, שהיה לו הפלי הזאת כנ"ל) שבאמת הוא דבר נפלא להיות מבין דבר מתוך דבר, ונתן לו הפלי הנ"ל, והוא (הינו האדם של הסוס הנ"ל) הלך ולמדו הדבר הנ"ל להיות מבין דבר מתוך דבר:

והבן מלך האמת, מאחר שנעשה מבין דבר מתוך דבר, היה הולך שם אצל שער המדינה הנ"ל, והבין שהוא באפשר שיחגר מתניו לזה להחזיר

נחרי אפרסמון

דבר?! וכן יש להקשות, אם הייתה לו את המדרגה להיות מבין דבר מתוך דבר, מדוע הוא לא נכנס אל המדינה להפך את השם?! ואולי יש לומר, כי אם זכה האדם עם הסוס למדרגה להבין דבר מתוך דבר, עדין אין ראיה, שהוא הגיע למדרגה של הפלי, כי כל צדיק זכה למדרגה אחרת, ולכן אף שהגיע למדרגת מבין דבר מתוך דבר, אכל לא זכה אל המדרגה הזו של הפלי, שיכולים לשים אותו על כל חיה ובהמה, שישירו את השיר. ולכן הוא השתוקק להגיע אל זה, כדרך צדיקים שהם משתוקקים תמיד להגיע למדרגות חדשות, אשר לא זכו לזה עד עכשו. ובענין למה הוא לא החליף את השם של המדינה, והלא הוא זכה להיות מבין דבר מתוך דבר, יש לומר בפשיטות, כי הוא הבין שזה לא שיקף אליו, וזה לא הענין שלו. ונתישב (הבן מלך האמת, שהיה לו הפלי הזאת כנ"ל), שבאמת הוא דבר נפלא להיות מבין דבר מתוך דבר, כי זו מדרגה נוראה ונפלאה מאד, שאדם יכול להבין מפל דבר מה בפנימיות הדבר, הינו להיות מבין דבר מתוך דבר, ולכן התישב הבן מלך האמתי, ונתן לו הפלי הנ"ל. והוא (הינו האדם של הסוס הנ"ל) הלך ולמדו הדבר הנ"ל, להיות מבין דבר מתוך דבר.

והבן מלך האמת, מאחר שנעשה מבין דבר מתוך דבר, היה הולך שם אצל שער המדינה הנ"ל, והבין, שהוא באפשר שיחגר מתניו לזה, להחזיר

לְהַמְדִּינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן, כִּי כָּבֵר נַעֲשָׂה מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ
דָּבָר, עַל־כֵּן הִבִּין שֶׁהוּא בְּאִפְשָׁר, אֶת־עַל־פִּי שְׁעַדִּין אִינוֹ
יִדְעֵ אֵיךְ וּמָה, אֵיךְ יוּכַל לַעֲשׂוֹת זֹאת, אֶת־עַל־פִּי־כֵן,
מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, עַל־כֵּן הִבִּין שֶׁהוּא

נְהַרִי אֶפְרָסִמוֹן

לְהַמְדִּינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן, כִּי כָּבֵר נַעֲשָׂה מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, עַל־כֵּן הִבִּין
שֶׁהוּא בְּאִפְשָׁר, אֶת־עַל־פִּי שְׁעַדִּין אִינוֹ יִדְעֵ אֵיךְ וּמָה, אֵיךְ יוּכַל לַעֲשׂוֹת זֹאת,
אֶת־עַל־פִּי־כֵן מֵאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, עַל־כֵּן הִבִּין שֶׁהוּא
בְּאִפְשָׁר; כִּי בְּרַגַע שְׁאֵדָם זֹכָה לִהְיוֹת דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וּמִבְטָל אֶת עֲצָמוֹ
לְגַמְרֵי אֵל עֲצָם עֲצָמִיּוֹת אֶלְקוּתוֹ יִתְבַּרֵךְ בְּבִטּוֹל כָּל הַרְגָּשׁוֹתָיו, עַד שֶׁאִינוֹ
רוֹאֶה וְאִינוֹ שׁוֹמֵעַ וְאִינוֹ מְרַגֵּשׁ כְּלוּם רַק עֲצָם אֶלְקוּתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְהוּא בְטָל
וּמִבְטָל אֶל הָאֵין סוֹף, וְנַעֲשָׂה כִּפְסָא לְשִׁכְיִנַת עֲזוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲזִי נַעֲשָׂה מִבֵּין דָּבָר
מִתּוֹךְ דָּבָר, וְהוּא מִבֵּין שֶׁהוּא גַם־כֵּן יֵשׁ בְּכַחוֹ לְהַפְּךָ הַכֹּל, וּלְתַקֵּן עוֹלָם
בְּמַלְכוּת שְׁד"י, כִּי קֹדֶם שְׁאֵדָם נַעֲשָׂה מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, נִדְמָה לוֹ שֶׁהוּא
לֹא יַצְלִיחַ, וְלֹא שִׁיךְ אֵלָיו דְּבָרִים אֱלוֹ, לְהַפְּךָ אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵךְ,
אֲשֶׁר דָּבָר זֶה יְכוּל כָּל אֶחָד, כְּמֵאֲמָרָם ו'ל (סְנֵהֲדִין לֹז): חֲזִיב אָדָם לֹמַר
בְּשִׁבְלֵי נִבְרָא הָעוֹלָם; וְאָמַר עַל זֶה רַבְּנוּ ו'ל (לְקוּטֵי־מוֹתֵר"ן, חֶלֶק א', סִימָן ה'):
נִמְצָא, כְּשֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבְלֵי, צָרִיךְ אָנִי לְרֵאוֹת וּלְעֵין בְּכָל יְעַת בְּתַקּוֹן
הָעוֹלָם, לְמַלֵּא חֲסֵרוֹן הָעוֹלָם וּלְהַתְּפַלֵּל בְּעִבּוּרָם. וְזֶה יְכוּל לַעֲשׂוֹת כָּל בַּר
יִשְׂרָאֵל; כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת כָּלָם נִבְרָאוּ בְּשִׁבְלֵי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ בְּכַחוֹ לְהַפְּךָ
אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁד"י, אֵךְ לְפָנַי שְׁמַגִּיעַ לְמַדְרַגַת
מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, נִכְנָסֶת בּוֹ קְרִירוֹת וְחִלְשָׁה, וְנִדְמָה לוֹ שֶׁהַדָּבָר קָשָׁה
בְּשִׁבְלֵוֹ, וְזֶה לֹא שִׁיךְ אֵלָיו, כִּי הַסֵּמ"ךְ־מ"ם שׁוֹבֵר אֶת הָאָדָם כְּאִלּוֹ אֶבֶד
מְנוּס וְתַקְנָה מְמֻנּוֹ, וּמִכְנִיס בּוֹ יְאוּשׁ וְחִלְשׁוֹת, כְּאִלּוֹ זֶה לֹא שִׁיךְ אֵלָיו,
וּבְשִׁבְלֵי זֶה רַב בְּנֵי־אָדָם נִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, כִּי חוֹשְׁבִים שֶׁזֶה לְמַעַלָּה
מֵהַשְּׂגָתָם וּלְמַעַלָּה מִמְּדַרְגָּתָם. אֲבָל תַּכְּף־וּמִיד כְּשׁוֹזֻכִים לְהַגִּיעַ לְמַדְרַגַת מִבֵּין
דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, מְבִינִים, שֶׁכָּל אֶחָד יְכוּל לְהַגִּיעַ לְכָל הַמְּדַרְגּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם —

בְּאִפְשָׁר. וְנִתְיָשֵׁב שְׂיִצְוָה לְהַנִּיחַ אוֹתוֹ לְכַנֵּם, וְהוּא יִכְנִים
 עֲצָמוֹ לְזֶה (הֵינּוּ לְהַחְזִיר לְהַמְדִינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן) וּמָה יִפְסִיד
 בָּזָה. וְאָמַר (לְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים, שְׁלֵא רְצוּ לְהַנִּיחַ לְכַנֵּם שֵׁם שׁוּם
 אָדָם, כִּי־אִם מִי שְׂיִחְגַּר מִתְנֵינוּ לְעִנְיֵן הַנִּ"ל) שְׂיִנְיָחוּ אוֹתוֹ
 לְכַנֵּם, וְהוּא יִחְגַּר מִתְנֵינוּ לְעִנְיֵן הַנִּ"ל לְהַחְזִיר אֶל הַמְדִינָה
 שֵׁם הָרֵאשׁוֹן. וְהִנְיָחוּ אוֹתוֹ לְכַנֵּם.

וְהוֹדִיעוּ אֶל הַשָּׂרִים שְׁנִמְצָא אִישׁ כְּזֶה שְׂרוּצָה לְחַגַּר
 מִתְנֵינוּ לְזֶה, לְהַחְזִיר לְהַמְדִינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן.
 וְהִבְיָאוּהוּ אֶל הַשָּׂרִים שֶׁל הַמְדִינָה, וְאָמְרוּ לוֹ הַשָּׂרִים:

נְחָרֵי אַפְרָסְמוֹן

אִם רַק יִרְצָה, וְאִם רַק יִהְיֶה חֲזָק בְּדַעְתּוֹ. וְנִתְיָשֵׁב הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֲמִתִּי, שְׂיִצְוָה
 לְהַנִּיחַ אוֹתוֹ לְכַנֵּם, וְהוּא יִכְנִים עֲצָמוֹ לְזֶה (הֵינּוּ לְהַחְזִיר לְהַמְדִינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן)
 וּמָה יִפְסִיד בָּזָה. כִּי אָדָם שְׂיִישׁ לוֹ כְּכֹר סִגְלָה, אֲסוּר לוֹ לִפְלֵ בְּדַעְתּוֹ כָּלֵל,
 אֲלֵא יִהְיֶה חֲזָק מְאֹד בְּנִקְדָתוֹ, וַיִּנְסֶה לְרְאוֹת אֶת כַּחוֹ; כִּי בְּאֲמַת עֵקֶר יִרְיֶדֶת
 וַנְּפִילֵת הָאָדָם הוּא, מִפְּנֵי שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ מִכַּחוֹ, וַיֵּשׁ לוֹ סִפְקוֹת, כְּמוֹ שְׂאָמַר
 רַבְּנוּ ז"ל (בְּשִׁירוֹ): "וְאֵל תִּהְיֶה כְּפִיל הַגְּדוֹל וְכַגְּמַל, אֲפֵלוּ כְּשִׁמְשֻׁכָּהוּ בְּחֻטְמוֹ
 הָעֶכְבֵּר לֹא יִבְעֵט בוֹ, וְכֹל זֶה מִחֻמַּת שְׁטוּת, שְׂאִין יוֹדֵעַ מִכַּחוֹ". וְאָמַר (לְאוֹתָן
 הָאֲנָשִׁים, שְׁלֵא רְצוּ לְהַנִּיחַ לְכַנֵּם שֵׁם שׁוּם אָדָם, כִּי אִם מִי שְׂיִחְגַּר מִתְנֵינוּ לְעִנְיֵן הַנִּ"ל),
 שְׂיִנְיָחוּ אוֹתוֹ לְכַנֵּם, וְהוּא יִחְגַּר מִתְנֵינוּ לְעִנְיֵן הַנִּ"ל, לְהַחְזִיר אֶל הַמְדִינָה שֵׁם
 הָרֵאשׁוֹן; כִּי מֵאַחַר שֶׁהִיא חֲזָק בְּדַעְתּוֹ עִם נִקְדָתוֹ שְׂיִישׁ בוֹ, אֲזִי הֵלֶךְ וְאָמַר
 לָהֶם, שֶׁהוּא יְכוֹל לְהַפְּךְ אֶת הַשֵּׁם שֶׁל הַמְדִינָה. וְהִנְיָחוּ אוֹתוֹ לְכַנֵּם.

וְהוֹדִיעוּ אֶל הַשָּׂרִים, שְׁנִמְצָא אִישׁ כְּזֶה, שְׂרוּצָה לְחַגַּר מִתְנֵינוּ לְזֶה,
 לְהַחְזִיר לְמְדִינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן, וְהִבְיָאוּהוּ אֶל הַשָּׂרִים שֶׁל הַמְדִינָה. וְאָמְרוּ לוֹ

תִּדְעַ שְׁגָם אֲנַחְנוּ אֵין אָנוּ טַפְשִׁים חֵם וְשְׁלוֹם, רַק שֶׁהַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה, הָיָה חָכֵם גָּדוֹל, מִפְּלֵג מְאֹד, אֲשֶׁר כִּנְגְדוּ הַיֵּינוּ כְּלָנוּ נַחֲשָׁבִים טַפְשִׁים, וְעַל־כֵּן הָיְתָה הַמְּדִינָה נִקְרָאת מְדִינָה טַפְשִׁית וּמֶלֶךְ חָכֵם. וְאַחֲרֵי־כֵן נִפְטַר הַמֶּלֶךְ הַנִּ"ל, וְנִשְׂאָר הַבֶּן מֶלֶךְ, וְגַם הוּא חָכֵם, אֲבָל כִּנְגְדוּ אֵינוּ חָכֵם כָּלֵל, עַל־כֵּן נִקְרָאת הַמְּדִינָה (עַכְשָׁו) לְהַפֵּךְ: מְדִינָה חֲכָמָה וּמֶלֶךְ טַפֵּשׁ. וְהַנִּיחַ הַמֶּלֶךְ צוֹאָה, שְׁמִי שִׁימְצֵא חָכֵם כְּזֶה,

נַחְרֵי אַפְרָסִמוֹן

הַשְּׂרִים: תִּדְעַ, שְׁגָם אֲנַחְנוּ אֵין אָנוּ טַפְשִׁים, חֵם וְשְׁלוֹם, רַק שֶׁהַמֶּלֶךְ שֶׁהָיָה, הָיָה חָכֵם גָּדוֹל מִפְּלֵג מְאֹד, אֲשֶׁר כִּנְגְדוּ הַיֵּינוּ כְּלָנוּ נַחֲשָׁבִים טַפְשִׁים, וְעַל־כֵּן הָיְתָה הַמְּדִינָה נִקְרָאת מְדִינָה טַפְשִׁית וּמֶלֶךְ חָכֵם. [זֶה סוֹבֵב עַל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו (מְלָכִים־א' ה, י): "וַיִּתְּרַב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קִדְם וּמִכָּל חֲכָמַת מִצְרַיִם, וַיִּחַפְּסֵם מִכָּל הָאָדָם"; וּבְקִמְיוּ הָיָה סִיְהָרָא בְּאַשְׁלָמוֹתָא, כְּמוֹבָא בְּזִהַר (נִיצָא קֵי): דְּקִמְיָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלָמוֹתָא, וּבִי מִקְדָּשָׁא אֲתַבְּנִי, וּכְדִין הִנֵּה חֲמִי שְׁלֹמֹה עֵינָא בְּעֵינָא חֲכָמָתָא]; וְאַחֲרֵי־כֵן נִפְטַר הַמֶּלֶךְ הַנִּ"ל, וְנִשְׂאָר הַבֶּן־מֶלֶךְ, וְגַם הוּא חָכֵם, אֲבָל כִּנְגְדוּ אֵינוּ חָכֵם כָּלֵל, [זֶה סוֹבֵב עַל רַחֲבֵעַם בֶּן שְׁלֹמֹה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (מְלָכִים־א' יב, יח): "וַיַּעֲזֹב אֶת עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יַעֲצָהוּ וַיַּוְעֵץ אֶת הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ וְגו', וְעָתָה אֲבִי הַעֲמִיס עֲלֵיכֶם עַל כָּבֵד, וְאֲנִי אֲסִיף עַל עֲלֵכֶם, אֲבִי יִסַּר אֶתְכֶם בְּשׁוֹטִים, וְאֲנִי אֲיַסַּר אֶתְכֶם בְּעִקְרָבִים"]; עַל־כֵּן נִקְרָאת הַמְּדִינָה (עַכְשָׁו) לְהַפֵּךְ: מְדִינָה חֲכָמָה וּמֶלֶךְ טַפֵּשׁ, [כִּי הוּא לֹא שָׁמַע בְּעֲצַת הַזְּקֵנִים, אֲלֹא הֵלֵךְ בְּעֲצַת הַיְלָדִים. וְלָכֵן לְבִסוּף מְרָדוֹ בּוֹ הָעַם. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מְגִלָּה יב). עַל אַחֲשׁוּרוּשׁ, שֶׁהָיָה מֶלֶךְ טַפֵּשׁ, דְּאִיבְעִי לִיָּה לְקָרוּבֵי בְּנֵי מְאִתִּיהָ בְּרִישָׁא, דְּאִי מְרָדוֹ בֵּיהָ הִנֵּה הֵנִי הוּוּ קִימִי בְּהַדְרִיָּה; הַיֵּנוּ שֶׁהָיָה צְרִיף לְקָרֵב אֶת אֲנָשֵׁי עִירוֹ, כִּי אִם יַעֲשׂוּ מְרָד כִּנְגְדוֹ מִרְחֻק, שְׁעַל־כָּל־פָּנִים אֲנָשֵׁי עִירוֹ יַחֲזִיקוּ עִמּוֹ]. וְהַנִּיחַ הַמֶּלֶךְ צוֹאָה, שְׁמִי שִׁימְצֵא חָכֵם כְּזֶה,

שְׂיֹכַל לְהַחְזִיר לְהַמְדִינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן, הוּא יִהְיֶה מֶלֶךְ,
 וְצִוָּה לְבָנוֹ, שֶׁשְׂיִמְצֵא אִישׁ כָּזֶה, יִסְתַּלַּק הוּא מִן
 הַמְּלוּכָה, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ יִהְיֶה נֹעֲשֶׂה מֶלֶךְ. הִינּוּ, כְּשִׂימְצֵא
 חָכָם כָּזֶה, שִׂיִּהְיֶה מִפְּלֶג בְּחֻכְמָה מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁכִּנְגְדוּ
 יִהְיוּ כָּלֶם טַפְּשִׁים, הוּא יִהְיֶה מֶלֶךְ, כִּי זֶה הָאִישׁ יִכּוֹל
 לְהַחְזִיר לְהַמְדִינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן, כִּי יִהְיוּ חוֹזְרִים וְקוֹרִין
 אוֹתָהּ מְדִינָה טַפְּשִׁית וּמֶלֶךְ חָכָם, כִּי הֵם כָּלֶם טַפְּשִׁים
 כִּנְגְדוּ, עַל־כֵּן תִּדְעַ לְאִיזָה דְבָר אֶתָּה מִכְּנִים עֲצֻמָּה. (כַּל
 זֶה אָמְרוּ לוֹ הַשָּׂרִים הַנִּ"ל).

וְאָמְרוּ לוֹ (הִינּוּ גַם־כֵּן הַשָּׂרִים הַנִּ"ל, כִּי כָּל זֶה הוּא הַמֶּשֶׁךְ
 דְּבַר־הֵם): הַנְּסִיּוֹן יִהְיֶה אִם אֶתָּה חָכָם כָּזֶה; הִיּוֹת

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

הוּא יִהְיֶה מֶלֶךְ. וְצִוָּה לְבָנוֹ, שֶׁשְׂיִמְצֵא אִישׁ כָּזֶה, יִסְתַּלַּק הוּא מִן הַמְּלוּכָה,
 וְאוֹתוֹ הָאִישׁ יִהְיֶה נֹעֲשֶׂה מֶלֶךְ, הִינּוּ כְּשִׂימְצֵא חָכָם כָּזֶה, שִׂיִּהְיֶה מִפְּלֶג
 בְּחֻכְמָה מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁכִּנְגְדוּ יִהְיוּ כָּלֶם טַפְּשִׁים, הוּא יִהְיֶה מֶלֶךְ, כִּי זֶה
 הָאִישׁ יִכּוֹל לְהַחְזִיר לְהַמְדִינָה שֵׁם הָרֵאשׁוֹן, כִּי יִהְיוּ חוֹזְרִים וְקוֹרִין אוֹתָהּ
 מְדִינָה טַפְּשִׁית וּמֶלֶךְ חָכָם, כִּי הֵם כָּלֶם טַפְּשִׁים כִּנְגְדוּ; כִּי עַקֵּר שְׁלָמוֹת הַמֶּלֶךְ
 הוּא, שִׂיִּהְיֶה חָכָם בְּחֻכְמַת הָאֱלֹקוֹת, וְיִהְיֶה דְבוּק בְּחֵי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כִּי
 הַמֶּלֶךְ כּוֹלֵל אֶת כָּל הַמְּדִינָה, וְסִפִּירַת הַמְּלָכוֹת מְאִירָה בּוֹ בְּשְׁלָמוֹת, כִּי הוּא
 מְגַלֵּה רַק אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְלִכֵּן הוּא נִקְרָא חָכָם, וְלִהְפֹּךְ מִי שֶׁלֹּא
 מִחְזִיק בָּזֶה כְּמוֹ הַמְּדִינָה, שֶׁלֹּא יִכּוֹלִים לְקַבֵּל אֶת דַּעְתּוֹ, הֵם נִקְרָאִים מְדִינָה
 טַפְּשִׁית, עַל־כֵּן תִּדְעַ לְאִיזָה דְבָר אֶתָּה מִכְּנִים עֲצֻמָּה (כַּל זֶה אָמְרוּ לוֹ הַשָּׂרִים
 הַנִּ"ל). וְאָמְרוּ לוֹ (הִינּוּ גַם־כֵּן הַשָּׂרִים הַנִּ"ל, כִּי כָּל זֶה הוּא הַמֶּשֶׁךְ דְּבַר־הֵם) הַנְּסִיּוֹן
 יִהְיֶה, אִם אֶתָּה חָכָם כָּזֶה, הִיּוֹת שִׂישׁ פֶּאֶן גֵּן, שֶׁנִּשְׁאָר מִן הַמֶּלֶךְ שֶׁהִיָּה, שֶׁהוּא

שִׁישׁ כָּאֵן גֵּן שְׁנַשְׂאֵר מִן הַמֶּלֶךְ שְׁחִיחַ, שֶׁהוּא הָיָה חָכֵם
 גְּדוֹל מְאֹד, וְהֵגֵן הוּא נִפְלָא מְאֹד מְאֹד, שְׁגִדְלִים בּוֹ כְּלֵי
 מִתְכּוֹת, כְּלֵי כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב, וְהוּא נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, אֲךָ
 אֵי אֶפְשָׁר לִכְנֹס בּוֹ, כִּי כְּשֶׁנִּכְנָס בּוֹ אָדָם, אֲזִי תִכְפֵּה
 מִתְחִילִין שָׁם לְרַדְפוֹ, וְרוֹדְפִין אוֹתוֹ וְהוּא צוֹעֵק, וְהוּא
 אֵינוֹ יוֹדֵעַ כָּלֵל וְאֵינוֹ רוֹאֶה מִי רוֹדֵף אוֹתוֹ. וְכֵן הֵם
 רוֹדְפִין אוֹתוֹ עַד שְׁמִבְרִיחִין אוֹתוֹ מִן הַגֵּן, עַל־כֵּן נִרְאֶה
 אִם אִתָּה חָכֵם, אִם תּוֹכֵל לִכְנֹס אֶל הַגֵּן הַזֶּה. וְשָׂאל אִם

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

הָיָה חָכֵם גְּדוֹל מְאֹד; וְהֵגֵן הוּא נִפְלָא מְאֹד מְאֹד, שְׁגִדְלִים בּוֹ כְּלֵי מִתְכּוֹת,
 כְּלֵי כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב, וְהוּא נִפְלָא וְנוֹרָא מְאֹד, אֲךָ אֵי אֶפְשָׁר לִכְנֹס בּוֹ, כִּי
 כְּשֶׁנִּכְנָס בּוֹ אָדָם, אֲזִי תִכְפֵּה מִתְחִילִין שָׁם לְרַדְפוֹ, וְרוֹדְפִין אוֹתוֹ, וְהוּא צוֹעֵק,
 וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ כָּלֵל וְאֵינוֹ רוֹאֶה מִי רוֹדֵף אוֹתוֹ, וְכֵן הֵם רוֹדְפִין אוֹתוֹ, עַד
 שְׁמִבְרִיחִין אוֹתוֹ מִן הַגֵּן; הַגֵּן הַזֶּה סוֹכֵב עַל עוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא כְּגֵן נִפְלָא
 מְאֹד, כִּי בּוֹ גְּדֻלִים כָּל מֵינֵי כְּלִים יָפִים וְנִפְלְאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד, וַיֵּשׁ לוֹ כָּל
 מֵינֵי תַעֲנוּגִים, אֲךָ כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהִגִּיעַ לָזֶה, וְכִמוֹ שֶׁאָמַר רַבְּנוּ ז"ל
 (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן כב): הִגִּיהֵנוּם וְהִגֵּן־עֲדָן הֵם בְּזֵה הָעוֹלָם, וְלִכֵּן רַב
 בְּנֵי־אָדָם מְרַגִּישִׁים גַּם אֶת הִגִּיהֵנוּם, כִּי הֵם נִרְדְּפִים מִצַּד עֲצָמָם, וְכִמוֹכָא
 בְּדַבְּרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן קיט), כְּנִרְאֶה שֶׁכָּאֵן הוּא הִגִּיהֵנוּם,
 כְּפִי שְׁעוֹבֵר עַל בְּנֵי־אָדָם מֵה שְׁעוֹבֵר, כִּי מֵאֵז שֶׁאָדָם הִרְאִשׁוֹן נִתְקַלֵּל, וְנֶאֱמַר
 אֲצִלוּ (בְּרֵאשִׁית ג, כד): "וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם וַיִּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגֵן־עֲדָן אֶת הַפְּרִכִּים,
 וְאֶת לֶהֱט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֵּקֶת לְשֹׁמֵר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים", אֲזַי כָּל אֶחָד סוֹבֵל
 כְּאֵן בְּזֵה הָעוֹלָם מֵה שְׁסוֹבֵל, וְתִכְפֵּה־וּמֵיד כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִכְנֹס וּלְהִרְגִישׁ אֶת טַעַם
 פְּנִימִיּוֹת הָעוֹלָם, וְלִהְנוֹת מִמֶּנּוּ, תִּכְפֵּה־וּמֵיד מִתְחִילִים לְגַרֵּשׁ אוֹתוֹ, וְהוּא אֶפְלוּ
 אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי מְגַרֵּשׁ אוֹתוֹ, וְרוֹדְפִים אוֹתוֹ, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי רוֹדֵף אוֹתוֹ, עַל־כֵּן
 נִרְאֶה אִם אִתָּה חָכֵם, אִם תּוֹכֵל לִכְנֹס אֶל הַגֵּן הַזֶּה. וְשָׂאל הַבֶּן־מֶלֶךְ אֶת

מִכִּי אֶת הָאָדָם הַנִּכְנָס. אָמְרוּ לוֹ, שֶׁהֶעֱקַר שְׂרֹדְפִין
 אוֹתוֹ, וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ כָּלֵל מִי וּמִי רוֹדֵף אוֹתוֹ, וּבוֹרַח
 בְּבַחֲלָה גְדוֹלָה מְאֹד, כִּי כֵן סִפְרוּ לָהֶם בְּנֵי-אָדָם שְׁנִכְנָסוּ
 לָשֵׁם.

וְהִלֵּךְ אֶל הַגֵּן (הֵינּוּ זֶה הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֲמֵת) וְרָאָה שֵׁישׁ לוֹ
 חוֹמָה סְבִיב, וְהִשְׁעֵר פְּתוּחַ, וְאִין שָׁם שׁוֹמְרִים, כִּי
 בּוֹדָאִי אִין צְרִיכִים שׁוֹמְרִים לְזֶה הַגֵּן. וְהָיָה הוֹלֵךְ אֶצֶל
 הַגֵּן, וְהִסְתַּכַּל וְרָאָה, שֶׁעוֹמֵד שָׁם אֶצֶל הַגֵּן אָדָם, הֵינּוּ

גַּחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

הַשְּׂרִים: אִם מִכִּי אֶת הָאָדָם הַנִּכְנָס, [כִּי אִם מִכִּי, סִימָן שֵׁישׁ שְׁמָה בְּעֵלִי
 בַּחִירָה, וְהוּא רָצָה לְהִבִּין דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר הַקּוֹרָה בְּזֶה, וְלִכֵּן אִם מִכִּי, סִימָן
 שְׁזֶה מִבְּעֵלִי בַּחִירָה]. אָמְרוּ לוֹ, שֶׁהֶעֱקַר שְׂרֹדְפִין אוֹתוֹ, וְהוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ כָּלֵל
 מִי וּמִי רוֹדֵף אוֹתוֹ, וּבוֹרַח בְּבַחֲלָה גְדוֹלָה מְאֹד, [שְׁזוֹ קָלְלָה מֵהַתּוֹכְתָה (וַיִּקְרָא
 כו, יז): "וְנִתְתִי פְּנֵי בְּכֶם, וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֲבִיכֶם, וְרָדוּ בְּכֶם שְׁנְאִיכֶם, וְנִסְתַּתֶּם
 וְאִין רִדְף אֶתְכֶם" וְגו', "וְרִדְף אֶתְכֶם קוֹל עֲלֵה גִדְף, וְנָסוּ מִנִּסְתַּת חֲרִב, וְנִפְלוּ
 וְאִין רִדְף, וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאֶחָיו כְּמִפְּנֵי חֲרִב וְרִדְף אִין"; כִּי כֵן סִפְרוּ לָהֶם בְּנֵי
 אָדָם שְׁנִכְנָסוּ לָשֵׁם, כִּי הֵם לֹא נִכְנָסוּ שְׁמָה, רַק הֵיטָה שְׁמוּעָה מִבְּנֵי אָדָם
 שֶׁהָיוּ שָׁם, שְׁזֶה אֶחָד מֵהַדְּמִיוֹנוֹת הַכִּי גְדוֹלִים שֵׁישׁ בְּעוֹלָם, שְׁאָדָם לֹא רָאָה
 בְּעֶצְמוֹ, אֲלֹא הוּא אוֹמֵר בְּשֵׁם אַחֲרִים, שְׁאָמְרוּ וְסִפְרוּ, שֶׁכְּשֶׁנִּכְנָסִים שְׁמָה
 רוֹדְפִים אוֹתוֹ, עַד שֶׁהוּא מִכְרַח לְבָרַח.

וְהִלֵּךְ אֶל הַגֵּן (הֵינּוּ זֶה הַבֶּן מֶלֶךְ הָאֲמֵת), וְרָאָה שֵׁישׁ לוֹ חוֹמָה סְבִיב וְהִשְׁעֵר
 פְּתוּחַ, וְאִין שָׁם שׁוֹמְרִים, כִּי בּוֹדָאִי אִין צְרִיכִים שׁוֹמְרִים לְזֶה הַגֵּן, מֵאַחַר
 שֵׁישׁ פָּחַד, שְׁמִי שָׂרַק יִכְנַס יְרֻדְפוּ אוֹתוֹ, וְיִגִּיסוּ אוֹתוֹ הַחוּצָה. וְהָיָה הוֹלֵךְ
 אֶצֶל הַגֵּן, וְהִסְתַּכַּל וְרָאָה, שֶׁעוֹמֵד שָׁם אֶצֶל הַגֵּן אָדָם, הֵינּוּ שֶׁהָיָה מְצִיר שָׁם

שְׁהִיָּה מְצִיר שָׁם אָדָם, וְהִסְתַּכַּל וְרָאָה, שְׁלַמְעֵלָה מֵעַל
הָאָדָם יֵשׁ דָּף (שְׁקוּרִין "טאבליצע" לוח עין), וְכָתוּב שָׁם, שְׁזָה
הָאָדָם הָיָה מֶלֶךְ לְפָנָי כַּמָּה מְאוֹת שָׁנִים, וּבִימֵי הַמֶּלֶךְ הָיָה
הָיָה שְׁלוֹם, כִּי עַד אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הָיוּ מְלַחְמוֹת, וְכֵן אַחֲרָיו
הָיוּ מְלַחְמוֹת, וּבִימֵי הַמֶּלֶךְ הָיָה הָיָה שְׁלוֹם.

וְהִתְבּוֹנֵן מֵאַחַר שֶׁכָּבַר נַעֲשָׂה מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר
כַּנֶּ"ל, שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בְּזֵה הָאָדָם, שֶׁכְּשֶׁנִּכְנָסִין
לְגֵן וְרוֹדְפִין אוֹתוֹ, אֵין צְרִיכִין לְבָרַח כָּלֵל, רַק לַעֲמֹד
עַצְמוֹ אֶצֶל הָאָדָם, וְעַל־יְדֵי זֶה יִנָּצֵל. וְיִזְתַּר מִזֶּה, שָׁאֵם

נְהַרֵי אַפְרָסְמוֹן

אָדָם, וְהִסְתַּכַּל וְרָאָה, שְׁלַמְעֵלָה, מֵעַל הָאָדָם — יֵשׁ דָּף, (שְׁקוּרִין טאבליצע
לוח), וְכָתוּב שָׁם, שְׁזָה הָאָדָם הָיָה מֶלֶךְ לְפָנָי כַּמָּה מְאוֹת שָׁנִים, וּבִימֵי הַמֶּלֶךְ
הָיָה הָיָה שְׁלוֹם, כִּי עַד אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הָיוּ מְלַחְמוֹת, וְכֵן אַחֲרָיו הָיוּ מְלַחְמוֹת,
וּבִימֵי הַמֶּלֶךְ הָיָה הָיָה שְׁלוֹם. וְהִתְבּוֹנֵן, מֵאַחַר שֶׁכָּבַר נַעֲשָׂה מִבֵּין דָּבָר מִתּוֹךְ
דָּבָר כַּנֶּ"ל, שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בְּזֵה הָאָדָם, שֶׁכְּשֶׁנִּכְנָסִין לְגֵן וְרוֹדְפִין אוֹתוֹ, אֵין
צְרִיכִין לְבָרַח כָּלֵל, רַק לַעֲמֹד עַצְמוֹ אֶצֶל הָאָדָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִנָּצֵל; הָאָדָם
הָיָה מְרַמֵּז עַל הַצְּדִיק, שֶׁעָלִיו נֶאֱמַר (קֹהֶלֶת יב, ג): "כִּי זֶה כָּל הָאָדָם"; וְדָרְשׁוּ
עַל זֶה חֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרָכוֹת ו): "מֵאֵי 'כִּי זֶה כָּל הָאָדָם'? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
אָמַר הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא: כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בְּשִׁבִיל זֶה. רַבִּי אֲבָא
בַּר כַּהֲנָא אָמַר: שְׁקוּל זֶה כְּנֶגֶד כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן עֲזַאי אוֹמַר:
וְאָמַרִי לֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן זֹמָא אוֹמַר: כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצוּוֹת
לְזֶה. וְלִכֵּן אִם מִתְחִילִים לְרַדֵּף אֶת הָאָדָם וּלְגַרֵּשׁ אוֹתוֹ מִהֶגֶן, שְׁזָה הָעוֹלָם
הָיָה, עָלָיו לַעֲמֹד עַל יַד הָאָדָם שְׁזָה הַצְּדִיק, וְעַל יְדוֹ יִנָּצֵל, שְׁלֹא יוֹכְלוּ
לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוֹם רַע; כִּי בְּאֵמֶת מִי שְׁזוֹכָה לְהִיוֹת מְקַרֵּב אֶל הַצְּדִיק הָאֵמֶת,
שֶׁהוּא הָאָדָם, שֶׁכָּל הָעוֹלָם כְּלוּ לֹא נִבְרָא אֶלָּא בְּשִׁבִילוֹ, הוּא אֵינוֹ מְפַחֵד

יִקְחוּ אֶת הָאָדָם הַזֶּה וַיַּעֲמִידוּ אוֹתוֹ לְפָנִים בְּתוֹךְ הַגֶּן הַזֶּה, אַזִּי יוּכַל כָּל אָדָם לִפְנֵים בְּשָׁלוֹם אֶל הַגֶּן הַזֶּה. (כָּל זֶה

גַּחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

משום דבר, אלא מסתובב בזה העולם, וזוכה לראות את הטוב של הבריאה, ואף אחד אינו מגרש אותו, כי כל מי שחטא, נופל עליו פחד, וההכרח לו לרוץ ולברח בבקלה גדולה מאד, והוא אינו יודע אפלו מי רודף אותו, והכל מחמת רבוי עוונותיו, שעל-ידי-זה ברא קלפות ומשחיתים שהם נוקמים בו, ומגרשים אותו החוצה, והוא מסתובב בזה העולם נע ונד כמו קין, כי אינו מוצא את מקומו. מה שאין פן בשאדם מקרב אל הצדיק האמת, שהוא האדם, המגלה אשר מלא כל הארץ כבודו, ואין מה לפחד משום דבר, כי הכל ממנו יתברך, וכמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן נו): כשיש לאדם לב, אין שיף אצלו מקום כלל, כי אדרבה הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו, ולכן אין ראוי לאדם להגיד שהמקום הזה לא טוב בעדו, כי בכל מקום יכולים למצא את הקדוש-ברוך-הוא, וכל זה מגלה הצדיק האמת, שהוא האדם. ולכן אם אדם נמצא בזה העולם בצרה שרודפים אותו, אין עצה אחרת, אלא להעמיד את עצמו אצל האדם, ואז יוכל להפגס לתוך הגן, שזה העולם הזה, שנדמה לגן נפלא מאד. והבין הבן מלך האמתי, אשר יותר מזה, שאם יקחו את האדם הזה, ויעמידו אותו לפניו בתוך הגן הזה, אזי יוכל כל אדם לפגס בשלום אל הגן הזה, הינו אם מכניסים את האדם, שהוא הצדיק, לתוך חיי יום יום, כי משתמשים עם עצותיו הקדושות בחיי יום יום, על-ידי-זה כל אדם כבר יכול להפגס לתוך הגן, ואף אחד כבר לא ירדף אותו, כי כשאוחזים בעצות הצדיק האמת, אין מה לפחד משום דבר שבעולם; כי הצדיק הוא המגלה את אמתת מציאותו יתברך, ואיך שמלא כל הארץ כבודו, וצריכים רק לדבר אליו יתברך, ואז אין מה לפחד משום דבר שבעולם. וכל אלו שמפחידים אותו, זה רק דמיון אחד גדול, וזה בא מחמת עוונותיו המרבים, שברא קלפות ומשחיתים, שהם רודפים אותו. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), שעוונותיו של אדם חקוקים על עצמותיו, ואלו מה שרודפים אותו, כמו שכתוב (תהלים

הבין זה הבן מלך האמת עלידי שהיה מבין דבר מתוך דבר
 פנ"ל). והלך ונכנס אל הגן. ותכף פשהתחילו לרדפו, הלך
 ועמד אצל האדם הנ"ל, שעומד אצל הגן מבחוץ,
 ועלידי זה יצא בשלום בלי פגע כלל. פי אחרים,
 פשנכנסו לגן והתחילו לרדפם, היו בורחים בבהלה
 גדולה מאד, והיו מפים ונלקים עלידי זה, והוא יצא
 בשלום ושלזה עלידי שעמד עצמו אצל האדם הנ"ל.

נחרי אפרסמון

לה, כב): "תמותת רשע רעה", מי ממית את הרשע? הרעה שעשה. כמו-כן
 מי מפחיד את האדם שיפחד מכל דבר? עוונותיו. כמו שכתוב (ירמיה ח):
 "עוונתיכם הטו אלה", וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ס): "ההוא
 תלמידא דהנה קא אזיל בתריה דרבי ישמעאל ברבי יוסי בשוקא דציון,
 חזיה דקא מפחיד, אמר ליה: חטאה את, דכתיב (ישעיה לג, יד): "פחדו בציון
 חטאים"; (כל זה הבין זה הבן מלך האמת. עלידי שהיה מבין דבר מתוך דבר, פנ"ל).
 והלך ונכנס אל הגן; ותכף פשהתחילו לרדפו, הלך ועמד אצל האדם הנ"ל,
 שעומד אצל הגן מבחוץ, ועלידי זה יצא בשלום, בלי פגע כלל. פי אחרים,
 פשנכנסו לגן והתחילו לרדפם, היו בורחים בבהלה גדולה מאד, והיו מפים
 ונלקים עלידי זה איש מחבירו, כי ברחו מרב בהלה, ולכן "וכשלו איש
 באחירו", ולא שהכה אותם, אלא מרב פחד שנפל עליהם הכו זה את זה,
 וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (שפת ס): "במערה היו יושבין, ושמעו קול
 מעל גבי המערה, כסבורין היו שבאו עליהם אויבים, דחקו זה בזה, והרגו
 זה את זה, יותר ממה שהרגו בהן אויבים; והוא יצא בשלום ושלזה, עלידי
 שעמד עצמו אצל האדם הנ"ל; פי כשעומדים על יד הצדיק, הוא מחדיר
 בהם אמונה פשוטה, שמלא כל הארץ כבודו, ואין בלעדיו יתברך כלל,
 ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ולכן אין מה לפחד, פי מה יעשה
 לו האדם. וכמו שכתוב (תהלים קיח, ו): "הנני"ה לי לא אירא, מה יעשה לי

וְהַשָּׂרִים רָאוּ וְתָמְהוּ עַל שִׁיבְצָא בְּשָׁלוֹם. וְאִזִּי צָוָה (זֶה הַבֶּן מֶלֶךְ הָאָמֶת) לְקַח אֶת הָאָדָם הַנַּ"ל וְלְהַעֲמִיד אוֹתוֹ בְּפָנִים בְּתוֹךְ הַגָּן, וְכֵן עָשׂוּ. וְאִזִּי עָבְרוּ כָּל הַשָּׂרִים בְּתוֹךְ הַגָּן וְנִכְנְסוּ וַיִּצְאוּ בְּשָׁלוֹם, בְּלִי פִגְעַת כָּלֵל.

נְחָרִי אֶפְרַסְמוֹן

אָדָם"; וְאָמְרוּ תְּכַמִּינוּ הַקְּדוּשִׁים (מִדְרַשׁ תְּהֵלִים קִיח, סִימָן ט'): אַבְרָהָם אָמַר: הַנַּ"ה לִי לֹא אֵינִי, מִה יַעֲשֶׂה לִי גִמְרוּד; יִצְחָק אָמַר: הַנַּ"ה לִי לֹא אֵינִי, מִה יַעֲשֶׂה לִי אַבְיִמְלֵךְ; יַעֲקֹב אָמַר: הַנַּ"ה לִי לֹא אֵינִי, מִה יַעֲשֶׂה לִי עֶשָׂו וְלָבָן; דָּוִד אָמַר: הַנַּ"ה לִי לֹא אֵינִי, מִה יַעֲשֶׂה לִי גִלְיָת; כִּי הֵם הִתְדַּיְרוּ בְּעֵצְמָם כָּל-כֶּף אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, עַד שֶׁשׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַפְחִיד אוֹתָם. וְזוֹ מַעֲלַת הָאָדָם שֶׁמְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק, שֶׁמְתַדִּיר בּוֹ אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, עַד שֶׁאֵינוֹ מִפְחָד מִשׁוּם בְּרִיָּה, כִּי מִה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם. וְהַשָּׂרִים רָאוּ וְתָמְהוּ עַל שִׁיבְצָא בְּשָׁלוֹם. וְאִזִּי צָוָה (זֶה הַבֶּן מֶלֶךְ הָאָמֶת) לְקַח אֶת הָאָדָם הַנַּ"ל, וְלְהַעֲמִיד אוֹתוֹ בְּפָנִים בְּתוֹךְ הַגָּן; כִּי זֶה מַעֲלַת הַבֶּן מֶלֶךְ הָאָמֶת, שֶׁלֹּא דִי לוֹ שֶׁהוּא בְּעֵצְמוֹ יוֹדֵעַ אֶת הַסּוּד, שֶׁכְּשֶׁמִּתְחִילִים לְרַדֵּף אֶת הָאָדָם, אִזִּי צָרִיכִים לְהַעֲמִיד עֵצְמוֹ אֶצֶל הָאָדָם שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, אֲלָא מְקַיֵּם (מִשְׁלֵי ג, כז): "אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוֹ, בְּהִיּוֹת לְאֵל יָדֶךָ לַעֲשׂוֹת"; שְׂרוּצָה לְזַכּוֹת גַּם אֶת אֲחֵרִים, שֶׁגַּם הֵם יוֹכְלוּ לְהִסְתַּוֵּבֵב בְּזֶה הָעוֹלָם בְּלִי פִחַד וְאִימָה יִתְרָה, עַל-יְדֵי שִׁיגְלָה וַיִּפְרָסֶם לָהֶם אֶת הָאָדָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאָמֶת. הֵינּוּ שִׁיכְנִיסוּ אֶת הַצַּדִּיק הָאָמֶת בְּתוֹךְ הַגָּן, שֶׁכֵּלֶם יִדְעוּ מִהַצַּדִּיק הָאָמֶת. וְלָכֵן צָוָה שִׁיִּקְחוּ אֶת הָאָדָם שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, וַיַּעֲמִידוּ אוֹתוֹ בְּפָנִים בְּתוֹךְ הַגָּן. שֶׁזֶה מַעֲלַת הָאָדָם שֶׁמְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאָמֶת, שֶׁאֵינוֹ מִסְתַּפֵּק בְּזֶה שֶׁרַק הוּא יוֹדֵעַ מִהַצַּדִּיק הָאָמֶת, אֲלָא עַז חִפְצוֹ וְרִצּוֹנוֹ, שֶׁכֵּלֶם יִדְעוּ מִהָאָדָם הַזֶּה, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאָמֶת, וְכֵלֶם יוֹכְלוּ כְּבָר לְהַפְגִּס בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הַגָּן גִּפְלָא, שִׁיִּכְוֹלִים לְרְאוֹת בְּזֶה אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, אֲשֶׁר דּוּמָם, צוּמָת, חֵי, מְדַבֵּר, זֶה עֵצָם עֲצָמִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם שׁוּם פִּחַד מִשׁוּם דְּבָר. וְכֵן עָשׂוּ, שֶׁהִכְנִיסוּ אֶת הָאָדָם שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאָמֶת בְּתוֹךְ הַגָּן, וְאִזִּי עָבְרוּ כָּל הַשָּׂרִים בְּתוֹךְ הַגָּן, וְנִכְנְסוּ וַיִּצְאוּ בְּשָׁלוֹם, בְּלִי פִגְעַת כָּלֵל. [וּבִקְאֵת

זה סוד מה שאמרו חכמינו הקדושים (חגיגה טו): ארבעה נכנסו בפרדס, ואלו הן: בן עזאי, ובן זומא, אחר, ורבי עקיבא וכו'; בן עזאי — הציץ ומת, עליו הפתוב אומר (תהלים קטז, טו): "יָקַר בְּעֵינֵי הַנְּיָ"ה הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו"; בן זומא — הציץ ונפגע, ועליו הפתוב אומר (משלי כה, טז): "דַּבֵּשׁ מִצְאֵת אָכַל דִּיגָה, פֶּן תִּשְׁבַּעְנָה וְהִקְאֵתוּ". (כי להם היה רבוי אור, שעלו למעלה ממדרגתם); אחר — קצץ בנטיעות (שכפר בעקר); רבי עקיבא — יצא בשלום; כי בזה העולם, יכולים למצא את הקדוש-ברוך-הוא בכל פרט מפרטי הבריאה, שזה סוד פרד"ס: פ'שט, ר'מז, ד'רש, ס'וד, ש'יש בתוף הגן, שהיא התורה, וכמוכא (תקוני-זהר, תקון ג): "וַיִּטַע הַנְּיָ"ה אֱלֹקִים גֶּן", דא אורייתא דבכתב, "עדן" דא עדונא דאורייתא; הינו כי כל התורה שבכתב, שבה מבארים כל התרי"ג מצוות הנמצאות בעולם הזה, זה בעצמו הגן הנפלא, כי יש ג'ן פרשיות בתורה שבכתב, וכשמכניסים את הרוחניות בהם, זה תורה שבעל-פה, זה עדן, עדונא דנחלי עלאה, וכשזוכה להיות דבוק בו יתברך, אז הוא יכול להתענג בזיו שכונת עזו יתברך, ורואה איה שבכל פרט מפרטי הבריאה, יש בזה אלקות. אף לא כל אחד זוכה לזה, כי לפעמים זה אצל האדם רבוי אור, שזה נקרא שמגרשים אותו מהגן, כי הוא אינו יכול לתפס את האורות שמצויים שם. וכן להפך, יש אחד שדיקא מרבוי אור מסנוור אותו וכופר בכל, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פב), שזה (בראשית כו, א): "וַתַּכְהִין עֵינָיו מֵרְאֵת", מחמת שנתקרר ביותר אל האור אלקות, אזי האור מכה עיניו ומזיק לו, כמו שאדם מסתכל בעצם השמש, אור השמש מזיק לעיניו, מה שאין כן רבי עקיבא, היה נכנס בשלום ויצא בשלום, כי הוא החזיק את עצמו ביחד עם כלל נשמות ישראל, כמו שלמד את תלמידיו, כמאמרם ז"ל (בראשית רבה, פרשה כ"ד, סימן ז'), רבי עקיבא אומר (ויקרא יט, יח): "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ" — זה כלל גדול בתורה; וכעין שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן א'), שאמר הקדוש-ברוך-הוא למשה, אחז בכסא כבודי, הינו שיאחז את עצמו בשרשי נשמות ישראל, ועל-ידי-זה לא יוכלו להזיקו המלאכים, כי כשמתאחדים יחד עם נשמות ישראל, לא יכולים לעשות לו שום דבר, ולכן דיקא רבי עקיבא, שהעמיד את כל התורה פלה על "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ", היה יכול להפגס בשלום ולצאת בשלום].

אָמְרוּ לוֹ הַשָּׂרִים: אֶף-עַל-פִּי-כֶן, אֶף-עַל-פִּי שְׂרָאִינוּ מִמֶּךָ
 דָּבָר כְּזֶה, אֶף-עַל-פִּי-כֶן, בְּשִׁבִיל דָּבָר אֶחָד אֵין
 רְאוּי לְתַן לָךְ הַמְּלוּכָה. נִנְסָה אוֹתָךְ עוֹד בְּדָבָר אֶחָד.
 אָמְרוּ לוֹ: הֵיזֵת שְׂיִש כָּאן כֶּסֶף מִהַמֶּלֶךְ שְׁהִיָּה, וְהַכֶּסֶף
 גְּבוּהָ מְאֹד, וְאַצֵּל הַכֶּסֶף עוֹמְדִים כָּל מֵינֵי חַיּוֹת וְעוֹפּוֹת
 שֶׁל עֵץ (הֵינּוּ שְׁהֵם חֲתוּכִים וּמְתַקְנִים מִן עֵץ. (בְּלַעֲזוֹ:
 "אוּיסְגִּשְׁנִיצֵט")) וְלִפְנֵי הַכֶּסֶף עוֹמֵד מִטָּה, וְאַצֵּל הַמִּטָּה עוֹמֵד

 גַּחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

אָמְרוּ לוֹ הַשָּׂרִים: אֶף-עַל-פִּי-כֶן, אֶף-עַל-פִּי שְׂרָאִינוּ מִמֶּךָ דָּבָר כְּזֶה,
 שְׁתַּקְנֵת תַּקוּן נוֹרָא וְנִפְלָא כְּזֶה, שְׁכַלְס יְכוּלִים כְּכַר לְהַכְנִס לְתוֹךְ הַגָּן, וְאֵין
 לָהֶם מָה לְפַחַד, אֶף-עַל-פִּי-כֶן בְּשִׁבִיל דָּבָר אֶחָד אֵין רְאוּי לְתַן לָךְ הַמְּלוּכָה;
 כָּאן רוֹאִים רְשָׁעוֹת בְּנֵי אָדָם, הַרִי קָדָם שְׁגָלָה לָהֶם הַבֵּן מֶלֶךְ הָאֲמִתִּי אֶת סוּד
 הָאָדָם, אֲזִי פָחַדוּ לְהַכְנִס, כִּי רָדְפוּ אוֹתָם עַד חֲרָמָה, וְהֵם לֹא יָדְעוּ אֶפְלוּ מִי
 רוֹדֵף אוֹתָם, וְאַחַר שֶׁקָּרַב אוֹתָם אֶל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי, עֲדִין רָצוּ לְנִסּוֹת אוֹתוֹ
 עִם עוֹד נִסְיוֹן. וְזֶה בָּא מִפְּגַם אֲמוּנַת חֲכָמִים, כִּי מֵאַחַר שֶׁאָדָם זוֹכֶה כְּכַר
 לְהֵיזֵת מִקְרָב אֶל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי, שֶׁהוּא הָאָדָם אֲשֶׁר כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ לֹא נִבְרָא
 אֶלָּא בְּשִׁבִילוֹ, מָה צְרִיכִים עוֹד יוֹתֵר מִזֶּה?! אֲבָל אֲצֵל כָּל אֶחָד יֵשׁ רְשָׁעוֹת
 מְעוּוּנוֹתָיו, וְאַפְלוּ שֶׁכְּכַר רוֹאֶה דָּבָר נִפְלָא כְּזֶה, שֶׁהוּא יְכוּל לְרְאוֹת וּלְהַרְגִישׁ
 אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי הָאָדָם, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי, וְלֹא יִירָא
 וְלֹא יִפְחַד יוֹתֵר לְהַכְנִס לְגָן, עִם כָּל זֹאת עֲדִין יֵשׁ בּוֹ קִשְׁיוֹת וּסְפִקוֹת, וְרוֹצֶה
 עוֹד לְנִסּוֹת אֶת הַבֵּן מֶלֶךְ הָאֲמִתִּי. וְלָכֵן אָמְרוּ: נִנְסָה אוֹתָךְ עוֹד בְּדָבָר אֶחָד;
 כִּי חָשְׁבוּ פֶּן וְאוּלֵי זֶה מִקְרָה, וְאַף שֶׁזֶה דָּבָר נִפְלָא מְאֹד לְהִרְאוֹת וּלְגַלּוֹת
 דָּבָר כְּזֶה, עִם כָּל זֹאת חָשְׁשוּ פֶּן וְאוּלֵי כִּוֵּן לְפִי חֲכָמָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: הֵיזֵת שְׂיִש
 כָּאן כֶּסֶף מִהַמֶּלֶךְ שְׁהִיָּה, (הֵינּוּ הַמֶּלֶךְ הַשָּׂאִיר אַחֲרָיו כֶּסֶף), וְהַכֶּסֶף גְּבוּהָ מְאֹד,
 וְאַצֵּל הַכֶּסֶף עוֹמְדִים כָּל מֵינֵי חַיּוֹת וְעוֹפּוֹת שֶׁל עֵץ (הֵינּוּ שְׁהֵם חֲתוּכִים וּמְתַקְנִים
 מִן עֵץ. בְּלַעֲזוֹ: אוּיסְגִּשְׁנִיצֵט), וְלִפְנֵי הַכֶּסֶף עוֹמֵד מִטָּה, וְאַצֵּל הַמִּטָּה עוֹמֵד שְׁלֶחַן,

שְׁלַחַן, וְעַל הַשְּׁלַחַן עוֹמֵד מְנוֹרָה. וּמִן הַכֶּסֶף יוֹצְאִים
 דְּרָכִים כְּבוֹשִׁים (שְׁקוֹרִין "גִּשְׁלֹאגִינִי וְוַעֲגִין"), וְהַדְּרָכִים הֵם
 בְּנוּיִים בְּבִנְיַן חוֹמָה (הֵינּוּ "גִּימּוּאִירֵטִי וְוַעֲגִין"), וְאֵלוּ הַדְּרָכִים
 יוֹצְאִים מִן הַכֶּסֶף לְכָל צַד, וְאִין אָדָם יוֹדֵעַ כָּלֵל מָה עֲנִין
 הַכֶּסֶף הַזֶּה עִם הַדְּרָכִים הַלָּלוּ, וְאֵלוּ הַדְּרָכִים, כְּשֶׁהֵם

נְחָרִי אֶפְרַסְמוֹן

וְעַל הַשְּׁלַחַן עוֹמֵד מְנוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁמְצִינּוּ אֶצֶל אֱלִישַׁע הַנְּבִיא (מְלָכִים-ב' ד, י):
 "נַעֲשֶׂה נָא עֲלִית קִיר קִטְנָה, וְנָשִׂים לוֹ שֵׁם מִטָּה וְשְׁלַחַן וְכֶסֶף וּמְנוֹרָה, וְהָיָה
 בְּבֹאוֹ אֲלֵינוּ יְסוּר שְׁמָה"; וּמוֹבָא בְּזֶהֱר (בְּשִׁלַּח מ.ד.): בְּגִין דְּאִיהוּ תְּקוּנָא
 דְּשְׁכִינְתָא, וְזֶה אֲשֶׁר מִטָּה, שְׁלַחַן, כֶּסֶף, מְנוֹרָה — רְאֵשֵׁי תְּבוּת: מִשְׁכִּיבֵי,
 וּמוֹבָא בְּזֶהֱר (פְּנִיחָס רמט:): עַל הַפְּסוּק (שְׁמוֹת יב, כא): "מִשְׁכּוֹ וְקַחוּ" וְגו', מֵאִי
 מִשְׁכּוֹ? כְּמֵאן דְּמִשִּׁיף מֵאַתֵּר אַחְרָא לְאַתֵּר דָּא, מִשְׁכּוֹ יוֹמִין עֲלָאִין לְגַבֵּי יוֹמִין
 תְּתָאִין, כְּמוֹ שִׁישׁ תְּעֻנוּג לְמַעְלָה בְּיוֹמִין עֲלָאִין, שְׁמַרְגִּישִׁין רוּחְנִיּוֹת חֵיוֹת
 אֱלֻקוֹת, כְּמוֹ-כֵן אִם אָדָם זוֹכֶה, הוּא מְרַגִּישׁ גַּם כָּאֵן בְּיוֹמִין תְּתָאִין בְּכָל יוֹם
 יוֹם תְּעֻנוּג וְעֲנַג רוּחְנִי, חֵיוֹת אֱלֻקוֹת. וְכְמוֹ שֶׁאָדָם מִתְּעַנֵּג מִמִּטָּה, שְׁלַחַן,
 כֶּסֶף וּמְנוֹרָה, שֶׁאָדָם צָרִיף אֶת זֶה בְּחַיֵּי יוֹם יוֹם, כִּף אִם זוֹכֶה לְהַמְשִׁיף בְּהֵם
 רוּחְנִיּוֹת חֵיוֹת אֱלֻקוֹת, וְהוּא יוֹדֵעַ, שְׁכָל אֵלוּ הָאֲרַבְעָה: מִטָּה, שְׁלַחַן, כֶּסֶף
 וּמְנוֹרָה — רְאֵשֵׁי תְּבוּת: מִשְׁכִּיבֵי, שְׁמַמְשִׁיף בְּהֵם חֵיוֹת אֱלֻקוֹת, וְיוֹדֵעַ
 שֶׁאֵלוּ הֵם כֶּסֶף לְשְׁכִינַת עֻזוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מִתְּעַנֵּג בְּהֵם עֲנַג רוּחְנִי.
 וְכְמוֹבָא בְּדַבְרֵי מוֹהֲרַנְ"ת ו"ל (לְקוּשִׁי-הַלְכוֹת שַׁבָּת, הַלְכָה ג', אוֹת יא): מִשְׁכָּן הוּא
 רְאֵשֵׁי תְּבוּת: מִטָּה, שְׁלַחַן, כֶּסֶף, גִּיר, שְׁזוֹ הַשְּׁלֵמוֹת, שְׁיִמְשִׁיף הָאָדָם אֶת
 אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֵם, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה יְחִוּד עֲלִיוֹן, כִּי כָל מָה
 שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה כָּאֵן לְמִטָּה, צָרִיף לְהֵיוֹת מְקַשֵּׁר וּמִיחָד לְמַעְלָה. וּמִן הַכֶּסֶף
 יוֹצְאִים דְּרָכִים כְּבוֹשִׁים (שְׁקוֹרִין גִּשְׁלֹאגִינִי וְוַעֲגִין), וְהַדְּרָכִים הֵם בְּנוּיִים בְּבִנְיַן
 חוֹמָה (הֵינּוּ גִימּוּאִירֵטִי וְוַעֲגִין), וְאֵלוּ הַדְּרָכִים יוֹצְאִים מִן הַכֶּסֶף לְכָל צַד, וְאִין
 אָדָם יוֹדֵעַ כָּלֵל מָה עֲנִין הַכֶּסֶף הַזֶּה עִם הַדְּרָכִים הַלָּלוּ; כִּי זֶה פְּלֵא גְדוֹל,
 אִיךָ שֶׁמְכֶסֶף יְכוּלִים לְצַאת דְּרָכִים לְכָל צַד. וְאֵלוּ הַדְּרָכִים, כְּשֶׁהֵם יוֹצְאִים

ויוצאים ומתפשטים להלך איזה שעור, עומד שם אריה של זהב, ואם ילך ויתקרב אצלו איזה אדם, אזי יפתח את פיו ויבלענו. ולהלך מן אותו האריה מתפשט הדרך עוד להלך יותר, וכן בשאר הדרכים היוצאים מן הכסא, הינו שגם הדרך השני היוצא מן הכסא לצד אחר, הוא גם-כן כן. כשמתפשט ונמשך הדרך איזה שעור, עומד שם מין חיה אחר, כגון לביא של מיני מתכות, ושם גם-כן אי אפשר להתקרב אליו כנ"ל. ולהלך מתפשט הדרך יותר, וכן בשאר הדרכים. ואלו הדרכים הם מתפשטים והולכים בכל המדינה כלה, ואין שום אדם

גהרי אפרסמון

ומתפשטים להלך איזה שעור, עומד שם אריה של זהב, ואם ילך ויתקרב אצלו איזה אדם, אזי יפתח את פיו ויבלענו; כי כן נתקן בחכמה עמקה, שאף אחד אינו יכול להגיע אל הכסא, כי אם יתקרב אל הכסא איזה אדם, אזי האריה יבלענו. ולהלך מן אותו האריה מתפשט הדרך עוד להלך יותר, כי בהמשך יש עוד דרך, וכן בשאר הדרכים היוצאים מן הכסא, הינו שגם הדרך השני, היוצא מן הכסא לצד אחר, הוא גם-כן כן, כשמתפשט ונמשך הדרך איזה שעור, עומד שם מין חיה אחר, כגון לביא של מיני מתכות, ושם גם-כן אי אפשר להתקרב אליו כנ"ל; כי החיה שעומדת שם תבלענו. ולהלך מתפשט הדרך יותר, כי בהמשך יש עוד דרך, וכן בשאר הדרכים, הינו בכל דרך ודרך שיוצא מהכסא, נכנס מדרך לדרך, ואף אחד אינו יכול לעבר שמה, כי עומדת שם חיה של זהב או של מתכות, שמי שרק רוצה לגשת, אזי נבלע. ואלו הדרכים הם מתפשטים והולכים בכל המדינה כלה, כי מן הכסא יוצאים כל מיני דרכים מדרכים שונים, דרך מביא לדרך, ודרך נכנס בדרך, ובכל מקום עומדת איזו חיה או של זהב או של מתכות או של

יודע ענין הפסא הנ"ל עם כל הדברים הנ"ל עם הדרכים
 הנ"ל, על-כן תתנסה בזה, אם תוכל לידע ענין הפסא עם
 כל הנ"ל.

והראו לו הפסא, וראה שהוא גבוה מאד וכו'. והלך
 אצל הפסא, והסתכל והתבונן, שזאת הפסא
 עשויה מן העץ של התבה הנ"ל (הינו הפלי הנ"ל, שנתן לו

גהרי אפרסמון

שאר מינים, שכולעת את האדם, ואין שום אדם יודע ענין הפסא הנ"ל עם
 כל הדברים הנ"ל, עם הדרכים הנ"ל; כי זה פלא גדול מאד, על מה הפסא
 הזה עומד, ומה ענינו, ולמה יוצאים מהפסא הזה כל-כף הרבה דרכים,
 ולמה יש שם תיות שכולעות את האדם. על-כן תתנסה בזה, אם תוכל לידע
 ענין הפסא עם כל הנ"ל, הינו שתסביר לנו מה ענין הפסא, ואיך יכולים
 לגשת אליו, ולא ינזקו מהחיות: מהאריה או מהלביא וכדומה.

והראו לו הפסא, וראה שהוא גבוה מאד וכו'; כי הפסא הזה מרמז על
 מקום שבו עומד בית-המקדש, שעליו נאמר (ירמיה יז, יב): "פסא כבוד מרום
 מראשון מקום מקדשנו". ומוכא (מדרש הנעלם, וירא קיג), כי זה נגד המקדש
 שלמעלה, שהוא פסא הכבוד, שהוא הנה ראש הנקדם לכל. ונטל
 הקדוש-ברוך-הוא את הנשמה הטהורה מפסא הכבוד להיות מאירה לגוף
 וכו', עין שם. והלך אצל הפסא, והסתכל והתבונן, שזאת הפסא עשויה מן
 העץ של התבה הנ"ל (הינו הפלי הנ"ל, שנתן לו אדם היצר הנ"ל), שהיה לו כח
 וסגלה בזה, שעל איזה תיה ועוף שהוא רק שם את הפלי, התחיל לשיר את
 הנגון הנפלא, כי התגלתה אמתת מציאותו יתברך בתוך הבריאה, ושמעו
 איך שפל הבריאה כלה שרה שירה אל הקדוש-ברוך-הוא. וזה מה שכתוב
 בזהר (מצרע נו): ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה מא, כז): ראשון לציון הנה הנם,
 ולירושלים מבשר אתן. תאנא זמינא ירושלם למהוי שורקא לעילא

אָדָם־הַיָּעַר כַּנְּ"ל), וְהִסְתַּכַּל וְרָאָה שְׁחָסַר מִן הַכֶּסֶף לְמַעַלָּה
 אֵיזָה שׁוֹשְׁנָה (הֵינּוּ "רִיזוּלִי"), וְאָם הִיָּה לְהַכֶּסֶף זֹאת
 הַשׁוֹשְׁנָה, הִיָּה לָּהּ הַכֶּסֶף שֵׁישׁ לְהַתְּבָה הַנְּ"ל (הֵינּוּ הַכְּלִי
 הַנְּ"ל, שֶׁהִיָּה לָּהּ כַּח לְנַגֵּן כְּשֶׁהָיוּ מְנִיחִין אוֹתָהּ עַל אֵיזָה מִיּוֹן חִיָּה

נְחָרֵי אֶפְרַסְמוֹן

וּלְאֶתְקַרְבָּא עַד כּוּרְסֵי יַקְרָא דְּמַלְכָּא, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב (יְרֵמְיָה ג, יז): "בְּעַת
 הַהִיא יַקְרָאוּ לִירוּשָׁלַם כֶּסֶף הַנְּזִ"ה", כְּדִין כְּתִיב (יִשְׁעִיָּה ל, כו): "וְהָיָה אוֹר
 הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה, וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַע־עֶתִים". כְּדִין (זְכַרְיָה יד, ט): "בַּיּוֹם
 הַהוּא יִהְיֶה הַנְּזִ"ה אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד"; כִּי עַכְשָׁיו אֵין הַשֵּׁם שְׁלָם וְאֵין הַכֶּסֶף
 שְׁלָם, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (תְּנַחֲוּמָא כִּי תַצֵּא): כֹּל זְמַן שְׁזַרְעוּ שֶׁל עֲמֶלֶק בְּעוֹלָם, לֹא
 הַשֵּׁם שְׁלָם וְלֹא הַכֶּסֶף שְׁלָם, אֲבָד זְרַעוּ שֶׁל עֲמֶלֶק, הַשֵּׁם שְׁלָם וְהַכֶּסֶף שְׁלָם;
 וְלִכֵּן אֵין שׁוֹמְעִין מִכָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה דוֹמָם, צוֹמָח, חֵי, מְדַבֵּר, אֶת הַשִּׁירוֹת
 וְהַתְּשֻׁבוֹת שֶׁשָּׂרִים לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, כִּי הָרִי הַבְּרִיאָה כְּלָה שָׁרָה שִׁירוֹת
 וְהַתְּשֻׁבוֹת לְהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא, שְׁזָה סוּד פְּרָקֵי שִׁירָה, וְהַכֹּל מִחֲמַת הַסְּפָקוֹת
 שְׁנִכְנָסִים בְּאָדָם, שְׁזָה בָּא מְקַלְפֵת עֲמֶלֶק, שְׁנֵאֲמַר בּוֹ (שְׁמוֹת יז, ז): "הֵיִשׁ
 הַנְּזִ"ה בְּקַרְבָּנוּ אִם אֵין, וַיָּבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלְחַם עִם יִשְׂרָאֵל" וְגו', וְלִכֵּן כֹּל זְמַן
 שְׁאֵין הַשֵּׁם שְׁלָם וְאֵין הַכֶּסֶף שְׁלָם, מִזֶּה בָּא, שֶׁעַל כֹּל הַדְּרָכִים שִׁיּוֹצְאִים
 מִהַכֶּסֶף עוֹמְדֵת אֵיזוֹ חִיָּה שֶׁל זָהָב אוֹ שֶׁל מַתְּכוֹת, שְׁמִי שְׁרוּצָה לְלַכֵּת עַל
 דְּרָךְ הַזֶּה, מִיָּד בּוֹלַע אוֹתוֹ, וְאֶף אֶחָד אֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה זֶה הַכֶּסֶף וּמַה סוּדוֹ,
 וְלָמָּה יֵשׁ כָּל־כֶּף הַרְּבֵה דְּרָכִים שִׁיּוֹצְאִים מִהַכֶּסֶף, וּמִכָּל דְּרָךְ יוֹצֵא עוֹד דְּרָךְ,
 וְעוֹמְדֵת שָׁם עַל כֹּל דְּרָךְ חִיָּה שֶׁל זָהָב אוֹ שֶׁל מַתְּכוֹת שֶׁתְּבַלַּע אוֹתוֹ. וְלִכֵּן
 שְׁאֵלוּ אוֹתוֹ, שִׁיִּסְבִּיר מַה זֶה, וְלָמָּה לֹא יְכוּלִים לְגַשֵּׁת שָׁם; וְהִסְתַּכַּל הַבֵּן
 מֶלֶךְ, וְהַתְּבוּנָן הֵיטֵב בְּתוֹךְ הַכֶּסֶף, כִּי הָרִי הִיָּה כְּכֹר מִבֵּין דְּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר.
 וְרָאָה, שְׁחָסַר מִן הַכֶּסֶף לְמַעַלָּה אֵיזָה שׁוֹשְׁנָה (הֵינּוּ רִיזוּלִי), וְאָם הִיָּה
 לְהַכֶּסֶף זֹאת הַשׁוֹשְׁנָה, הִיָּה לָּהּ הַכֶּסֶף שֵׁישׁ לְהַתְּבָה הַנְּ"ל (הֵינּוּ הַכְּלִי הַנְּ"ל, שֶׁהִיָּה
 לָּהּ כַּח לְנַגֵּן כְּשֶׁהָיוּ מְנִיחִין אוֹתָהּ עַל אֵיזָה מִיּוֹן חִיָּה אוֹ בְּהִמָּה אוֹ עוֹף כַּנְּ"ל); הַשׁוֹשְׁנָה
 הַזֹּאת הִיא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הַנְּשָׁמָה שְׁבָאָה מִלְּמַעַלָּה, וּמִתְּלַבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הַגּוֹף, כִּי
 כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת שׁוֹשְׁנָה, כְּמוֹבָא (זֶהר הַקְּדָמָה א.) מָאן שׁוֹשְׁנָה? דָּא כְּנֶסֶת

או בהמה או עוף כנ"ל), והסתכל יותר וראה, שזאת השושנה, שחסר למעלה מן הכפא, היא מנחת למטה בכפא, וצריכין לקח אותה משם ולהניחה למעלה, ואזי יהיה להכפא הכח של התבה הנ"ל. כי המלך שהיה, עשה כל דבר בחכמה, באפן שלא יבין שום אדם את הענין, עד שיבוא חכם מפלג, שיבין את הדבר ויוכל לבון להחליף ולסדר כל הדברים פראוי.

גחרי אפרסמון

ישראל; והסתכל יותר וראה, שזאת השושנה, שחסר למעלה מן הכפא, היא מנחת למטה בכפא, וצריכין לקח אותה משם ולהניחה למעלה, ואזי יהיה להכפא הכח של התבה הנ"ל, כי המלך שהיה, עשה כל דבר בחכמה, באפן שלא יבין שום אדם את הענין, עד שיבוא חכם מפלג, שיבין את הדבר, ויוכל לבון להחליף ולסדר כל הדברים פראוי; הינו כי כל הבריאה כלה היא פסא לאלקותו יתברך, כמו שכתוב (ישעיה סו, א): "השמים פסאי והארץ הדם רגלי", ומעולם הכפא מתחיל עולם הפרוד, שהיא הבריאה, יצירה, עשיה. ועקר כל התכלית של הבריאה היתה רק שיזכו להפירו יתברך בכל פרט מפרטי הבריאה, ולקשר את כל העולמות: עשיה, יצירה, בריאה, אל עצם האצילות, שיהיה הכל מיוחד ביחוד ובאחדות אחת. אבל מאז החלוף שנחלף בין הבן מלך לבין בן השפחה, הכל נתחלף, ואי אפשר להפירו יתברך, ולכן אלו רצים אחר הבהמות, שהם העוונות שלהם, וזה רץ אחר הסוס, שאלו התאוות שלו, והכל נראה מהפך לגמרי, עד שזוכים להגיע לאדם היצר, שהוא הצדיק האמת, אשר הוא מורה לנו דרך איך למצא את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הבריאה, ונותן לנו כלי כזה, שעל ידו יכולים לשמע איך שכל הבריאה שרה להקדוש-ברוך-הוא, שנה הכלי הוא בעצמו התקרבות אל הצדיק האמת, שמקבלים ממנו את ענין התפלה, שאדם מרגיל את עצמו לשיר שירות ותשבחות להקדוש-ברוך-הוא, עד שאפלו כל חיה

ובהמה שרק שמים עליה את הכלי הזה, גם-כן מתחילה לשיר שירות ותשבחות להקדוש-ברוך-הוא, והראו לו את סוד הכפסא, שיוצאים מזה כל-כף הרבה דרכים, ומכל דרך יוצאים עוד דרכים, ועל כל דרך עומדת איזו חיה של זהב או של מתכת, שמי שרק רוצה לגשת שמה בולעת אותו, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (פנהדרין צו.) על הפסוק (ישעיה נט, טו): "ותהי האמת נעדרת", מאי ותהי האמת נעדרת? אמרי דבי רב, מלמד שנעשית עדרים עדרים והולכת לה, וכל אחד אומר שרק אצלו היא האמת, עד שמהדרכים בעצמם יוצאים המון דרכים, ואי אפשר ללכת על שום דרך, כי יש שמה חיות של זהב ושל מתכת, שרק בולעות את האדם שרוצה ללכת שמה, שזה כלל תאות ממון שיש, וקשורה אל כל דרך ודרך, כי בכל דרך שיש בה מחלוקות, אין זה אלא מפני תאות ממון, אריה של זהב, ולביא של מתכת וכו', שמי שרק נגש לשם — הם בולעים; כי זה עקר הגלות, שבמקום שהדרכים יובילו אליו יתברך, ומכפסא הכבוד יחזרו כלם אליו יתברך ויתאחדו יחד, דיקא משם נעשה מחלוקות, ויוצאות הרבה דרכים, ואחד רוצה לבלע את השני, דיקא על-ידי חיה של זהב, או של מתכת. והבין הבן מלך האמתי דבר מתוך דבר, שדיקא הכפסא הזה נעשה מאותו עץ של הכלי, כי הכפסא זה סוד כפסא הכבוד, שמשם נמשכות נשמות ישראל, שזה כ'לוי': כ'הן, לוי, ישראל, שהם חלוקי הנשמות שיש בין נשמות ישראל, ועם כל זאת צריכים להתאחד יחד, שיהיו כלי שלם, ואז ישיר הכפסא את השיר חדש, ויהיה השם שלם והכפסא שלם, אבל לעת עתה, שמתגברת קלפת עמלק, שהיא תאות ממון, כמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נו), שמלכות עמלק היא תאות ממון, ולכן נאמר עליו (דברים כח, יח), "אשר קרך בדרך", בדרך דיקא, כי על-ידי עמלק נעשים הרבה דרכים, ומכל דרך יוצא עוד דרך, עד שאין יודעים באיזה דרך ללכת, כי כל המדינה מלאה דרכים, והבין הבן מלך, שאם יקח את השושנה שהיא כנסת ישראל נשמות ישראל, וישים את זה למעלה, על-ידי זה יתקן השם והכפסא, ותכלה קלפת עמלק מן העולם, וישאר אך דרך אחד, כמו שכתוב (צפניה ג, ט) "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה', לעבדו שכם אחד", כי תשאר רק דרך בכל המדינות של מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, ויהיה התקון השלם, שיהיה אור הלבנה פאור החמה,

וְכֵן הַמָּטָה, הַבֵּין שְׁצָרִיכִין לְנִתְקָה קֶצֶת מִן הַמָּקוֹם שְׁעוֹמְדָת. וְכֵן הַשְּׁלַחַן צָרִיכִין גַּם־כֵּן לְנִתְקוֹ קֶצֶת, לְשָׁנוֹת מְקוֹמוֹ קֶצֶת. וְכֵן הַמְּנוּרָה, צָרִיכִין גַּם־כֵּן לְנִתְקָה קֶצֶת מִמְּקוֹמָהּ. וְכֵן הָעוֹפוֹת וְהַחַיּוֹת, צָרִיכִין גַּם־כֵּן לְשָׁנוֹתָם כָּלָם מִמְּקוֹמָם: לְקַח זֶה הָעוֹף מִמְּקוֹם זֶה

נַחְרֵי אֶפְרַסְמוֹן

שְׁזֵה הַלְכוּשׁ שְׁעוֹשֶׂה הַחֲמָה לְהִלְבְּנָה, אֲשֶׁר מִשָּׁם יוֹצֵא כָּל הַשִּׁיר, שְׁכָּל הַחַיּוֹת שָׁרִים שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת. וְכֵן זֶה הַבֵּין הַבֵּן מֶלֶךְ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר.

וְכֵן הַמָּטָה הַבֵּין, שְׁצָרִיכִין לְנִתְקָה קֶצֶת מִן הַמָּקוֹם שְׁעוֹמְדָת, הִינּוּ שְׂאִינוֹ אוֹמֵר לֹא לִישָׁן, אֲלָא לְנִתְקָה מִהַמָּקוֹם, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ט', סִימָן ג') עַל הַפְּסוּק (בְּרֵאשִׁית א, לא): "וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד", וְהִנֵּה טוֹב שְׁנָה, וְכִי יֵשׁ שְׁנָה טוֹבָה מְאֹד אֲתָמָהּ? ! לֹא־כֵן תִּנְיִן "יֵינִי וְשְׁנָה לְרָשָׁעִים", הַנִּיָּה לָהֶם וְהַנִּיָּה לְעוֹלָם, אֲתָמָהּ?! אֲלָא יֵשׁ אָדָם יֵשׁן קִמְעָא, הוּא עוֹמֵד וְיִגַּע בַּתּוֹרָה הַרְבֵּה; וְכֵן הַשְּׁלַחַן, צָרִיכִין גַּם־כֵּן לְנִתְקוֹ קֶצֶת, לְשָׁנוֹת מְקוֹמוֹ קֶצֶת, הִינּוּ שְׂאִינוֹ אוֹמֵר שְׁלֵא לְאָכַל, אֲלָא לְשָׁנוֹת מְקוֹמָם קֶצֶת, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (שְׁבַת י'): רְבִיעִית — מֵאֲכָל כָּל אָדָם, חֲמִישִׁית — מֵאֲכָל פּוֹעֲלִים, שְׁשִׁית — מֵאֲכָל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים; שְׁתַּלְמִיד חֲכָם לִפְנֵי שְׁהוּלָף לְאָכַל, הוּא עוֹד לוֹמֵד אֶת הַשְּׁעוּרִים שְׁלוֹ בַּתּוֹרָה, שְׁזֵה פְרוּשׁ לְשָׁנוֹת מְקוֹמָם קֶצֶת, שְׁלֵא יֵאכַל בְּזַמַּן כָּל אָדָם, אֲלָא קֵדָם יִלְמַד שְׁעוּרָיו. וְכֵן הַמְּנוּרָה, צָרִיכִין גַּם־כֵּן לְנִתְקָה קֶצֶת מִמְּקוֹמָהּ, הִינּוּ עֲנִין הָרְאִיָּה, שְׁהָאָדָם צָרִיךְ רַק לְהִסְתַּפֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שְׁזֵה עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת. וְלָכֵן הָעֵינַיִם הֵן כְּדִגְמַת הַמְּנוּרָה שְׁמֵאִירָה לְאָדָם, וְצָרִיכִים לְנִתְקָה קֶצֶת מִמְּקוֹמָהּ, לֹא לְהִסְתַּפֵּל בְּמָקוֹם שְׁאֲסוּר לְהִסְתַּפֵּל, רַק לְהִסְתַּפֵּל וּלְהַבִּיט עָלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְמָה שְׁיִזְכֶּה, כְּמֵאֲמָרָם ו"ל (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה נ', סִימָן ה'): עֲשִׂיתָם לִפְנֵי מְנוּרָה, אֲנִי מֵאִיר לָכֶם שְׁבַעֲתִים לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאֲמַר (יִשְׁעִיָּה ל, כו): "וְהִנֵּה אֹר הַלְּבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה, וְאֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים"; וְכֵן הָעוֹפוֹת וְהַחַיּוֹת, צָרִיכִין גַּם־כֵּן לְשָׁנוֹתָם כָּלָם מִמְּקוֹמָם, לְקַח

וְלַהֲעֲמִידוֹ בְּמָקוֹם זֶה וְכֵן כָּלֵם, כִּי הַמֶּלֶךְ עָשָׂה הַכֹּל
 בְּעֶרְמָה וּבְחֲכָמָה, בְּאִפְן שְׁלֵא יִבִּין שׁוֹם אָדָם, עַד שְׁיִבּוֹא
 הַחֲכָם שְׁיִוְכַל לְהִתְבּוֹנֵן לְסִדְרָם כְּרֵאוּי, וְכֵן הָאֲרִיָּה
 שְׁעוֹמֵד שָׁם (אֲצֵל הַתְּפִשְׁטוֹת הַדֶּרֶךְ) צְרִיכִין לְהֲעֲמִידוֹ כָּאן,
 וְכֵן כָּלֵם. וְצִוָּה לְסִדֵּר הַכֹּל כְּרֵאוּי: לְקַח הַשּׁוֹשֵׁנָה מִלְּמַטָּה

נחרי אפרסמון

זֶה הָעוֹף מִמְּקוֹם זֶה וְלַהֲעֲמִידוֹ בְּמָקוֹם זֶה, וְכֵן כָּלֵם, כִּי הַמֶּלֶךְ עָשָׂה הַכֹּל
 בְּעֶרְמָה וּבְחֲכָמָה, בְּאִפְן שְׁלֵא יִבִּין שׁוֹם אָדָם, עַד שְׁיִבּוֹא הַחֲכָם, שְׁיִוְכַל
 לְהִתְבּוֹנֵן לְסִדְרָם כְּרֵאוּי. וְכֵן הָאֲרִיָּה שְׁעוֹמֵד שָׁם (אֲצֵל הַתְּפִשְׁטוֹת הַדֶּרֶךְ), צְרִיכִין
 לְהֲעֲמִידוֹ כָּאן, וְכֵן כָּלֵם. וְצִוָּה הַבֵּן מֶלֶךְ הָאֱמֹתִי לְסִדֵּר הַכֹּל כְּרֵאוּי; כִּי בְּאֱמֹת
 אֵין עוֹד יְפִי כִּיפֵי הַבְּרִיאָה, שֶׁהַכֹּל בְּרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְכַבּוֹדוֹ, כְּמוֹ
 שְׁכַתּוֹב (יִשְׁעִיָּה מֵג, ז): "כָּל הַנִּקְרָא בַשָּׁמַיִם וְלְכַבּוֹדֵי בְּרֵאֲתֵינוּ יִצְרָתֵינוּ אֶף
 עֲשִׂיתֵינוּ"; וְהַכֹּל מֵנַח בְּמִקּוּמוֹ וּבְזַמְנוֹ בְּחֻשְׁבוֹן צֶדֶק וּבְכֻנְנָה מְדִיקָת, כְּמוֹ
 שְׁכַתּוֹב (קֹהֶלֶת ג, יא): "אֵת הַכֹּל עָשָׂה יְפָה בְּעֵתוֹ", וְאָמְרוּ עַל זֶה חֲכָמֵינוּ
 הַקְּדוֹשִׁים (מְדַרְשׁ תְּהִלִּים לד): כֹּל מֵה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֵתוֹ, פְּרוֹת
 חֲמִין גְּאָכְלִים בִּימֹת הַחֶרֶף, פְּרוֹת קָרִים גְּאָכְלִים בִּימֹת הַחֲמָה. וְאָמְרוּ (בְּרִכּוֹת
 מג:): מֵאֵי דְכִתִּיב: "אֵת הַכֹּל עָשָׂה יְפָה בְּעֵתוֹ", מִלְּמַד, שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד יְפָה
 לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֲמִנּוּתוֹ בְּפָנָיו. וְכֵן כֹּל פָּרֵט וּפְרֵט מִפְּרֵטֵי הַבְּרִיאָה
 נִבְרָא בְּחֻשְׁבוֹן נְכוֹן, וְהַכֹּל מְסֻדֵּר בְּאִפְן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, אֲשֶׁר לְמַעְלָה
 מִהַשְּׁגָתָנוּ וְדַעְתָּנוּ, כִּי כֹל מֵה שֶׁעָשָׂה וַיִּצַּר וַיִּבְרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּכֹל
 הָעוֹלָמוֹת עַד הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי הַעֲשִׂיָּה הַזֶּה, הַכֹּל טוֹב וַיְפָה הַדְּבָר, וּמִשְׁגָּח
 בְּהַשְּׁגָחַה פְּרֵטֵי פְּרֵטִית, עַד כְּדֵי כֶּף, שְׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֵלִין ז:): אֵין
 אָדָם נוֹקֵף אֲצַבְעוֹ מִלְּמַטָּה אֲלֵא אִם כֵּן מְכַרְיִזִין עָלָיו מִלְּמַעְלָה, שְׁנֹאֲמַר
 (תְּהִלִּים לו, כג): "מִהַנְּיָה מְצַעְדֵי גָבֵר כּוֹנְנוֹ", אֶף אֵין אָדָם יוֹדֵעַ אֵת דְּרָכָיו
 יִתְבַּרֵךְ, כִּי אֵין מִי שְׁיִבִין בְּפְרֵטֵי פְּרֵטִית אֵת דְּרָכָיו יִתְבַּרֵךְ, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (מְשִׁלִּי
 כ, כד): "וְאָדָם מֵה יִבִּין דְּרָכּוֹ", רַק שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הִיָּה חֲכָם מְכָל אָדָם,
 וְלָכֵן הִיָּה יְכוֹל לְסִדֵּר אֵת הַכֹּל, כְּמֵאֲמָרָם ו'ל (תְּנַחֲוּמָא קְדוּשִׁים), שְׁאֵין אָדָם

וּלְתַחְבֵּה לְמַעֲלָה, וְכֵן כָּל הַדְּבָרִים הַנִּלְ, לְסֹדֵר כְּלָם בְּסֹדֵר
הָרְאוּי כַּנִּל. וְאִז הַתְּחִילוּ כְּלָם לְנִגּוֹן נִגּוֹן הַנִּפְלֵא מְאֹד,

נְהַרִי אֶפְרַסְמוֹן

יודע מקום כל נטיעה ונטיעה היכן הוא נוטע, אבל שלמה שהיה חכם, נטע כל מיני אילנות, שנאמר: "עשיתי לי גנות ופרדסים, ונטעתי בהם עץ כל פריי", מהו עץ כל פרי אכל? אמר רבי ינאי, אפלו פלפלין נטע שלמה בארץ, וכיצד היה נוטען? אלא שלמה חכם היה, והיה יודע עקר משתיתו של עולם וכו', והיה שלמה יודע איזה הוא הגיד שהוא הולך לכוש, ונטע עליו פלפלין, ומיד היו עושין פרות, שכן הוא אומר: "נטעתי בהם עץ כל פריי" וכו', ארץ ישראל יושבת באמצעיתו של עולם, וירושלים באמצעיתה של ארץ ישראל, ובית המקדש באמצע ירושלים, וההיכל באמצע בית המקדש, והארון באמצע ההיכל, ואבן שתיה לפני הארון, שממנה נשתת העולם, ושלמה שהיה חכם, עמד על השרשין היוצאין ממנה לכל העולם, ונטע בהם כל מיני אילנות ועשה פרות וכו'; כי רק שלמה המלך, שהוא היה חכם מכל אדם, הוא היה יודע איך לסדר את הכל, ולכן זכה שהיה מולך בכפפה, כמאמרם ו"ל (במדבר רבה, פרשה יג, סימן יד): מלכי בית דוד שעתידים לעמד ממנו, שמלכו בכפפה בימים וביבשה, כגון: שלמה ומלך המשיח, שהוא הין מלך האמת. ולכן אמר, שצריכים לקח השושנה מלמטה, פי עכשיו כנסת ישראל, שהם נשמות ישראל, מנחות למטה, וכמו שאמר רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן א'), שעכשו החן והחשיבות של ישראל נפל, ועקר החן הוא אצל אמות העולם, שהם בן השפחה, ולכן צריכים לקחת את השושנה המנחת עכשו למטה, ולתחבה למעלה, להחזירה למקומה, למקום הראוי לה, וכן כל הדברים הנ"ל: מ'טה, ש'לחן, כ'סא, ג'יר (שהיא מנורה), שכל זה ראשי תבות: משפ"ן, לסדר את כלם בסדר הראוי כנ"ל, שזה יכול רק משה רבנו, כמוכא בדברי רבנו ו"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ב'), פי הוא יכול להקים את השכינה לאעלא שיפא בשיפא, כל חד לדוכתיה, כמו שכתוב (שמות כ'): "ויקם משה את המשפן", ואז כשסדרו את הכל בסדר הנכון, אזי התחילו כלם לנגן את הנגון הנפלא מאד, ועשו כלם הפעלה

ועשו כלם הפעלה הראויה להם, ואז נתנו לו המלוכה.

ענה ואמר הבן מלך האמת, שנעשה עתה מלך, אל בן השפחה האמת הנ"ל: עתה אני מבין, שאני בן המלך באמת, ואתה בן השפחה באמת:

(גם אלה דברי רבנו נרו יאיר. אחר שספר זאת המעשה, ענה ואמר דברים אלה).

נחרי אפרסמון

הראויה להם, ואז נתנו לו המלוכה, שזה משה משיח, כי (קהלת א, ט): "מ'ה ש'היה הוא ש'היה" — ראשי תבות: משה, משה היה הגואל הראשון, ומשה יהיה הגואל האחרון.

ענה ואמר הבן מלך האמת, שנעשה עתה מלך, אל בן השפחה האמת הנ"ל: עתה אני מבין, שאני בן המלך באמת, ואתה בן השפחה באמת; כי כשתגלה מלכות משיח, אז הכל יראו בגדלת ישראל, שהם סוד בן המלך האמתי, כמו שכתוב (דברים יד, א) "בנים אתם להנ"ה אלקיכם", ואמות העולם הם בן השפחה באמת, כמו שכתוב (בראשית ט, כה): "ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו", כי בגלות נקראת ארץ ישראל ארץ כנען, שאמות העולם והערב-רב מתפשטים שם מאד. וכשיתגלה מלך המשיח, אז דיקא תחזור ארץ ישראל לנשמות ישראל, כי רק הוא יגאל את ארץ ישראל מאמות העולם והערב-רב, והוא יגלה את אמתת מציאותו: תברך לכול העולם כלו, ויהיה אור הלבנה כאור החמה, וכל הבריאה כלה תשיר שירות ותשבחות להקדוש-ברוך-הוא, כי יהיה גלוי אלקות במדרגה עליונה כל-כף, עד שכלם יכירו אותו ותברך, כמו שכתוב (ישעיה יא, ט): "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", "והיה ביום ההוא שרש ישי אשר צמד לגס עמים, אליו גוים ידרשו, והיתה מנחתו כבוד". גם אלה דברי רבנו נרו יאיר, אחר שספר זאת המעשה, ענה ואמר דברים אלה.

בדורות הראשונים, כשהיו מדברים ומשיחים קבלה, היו משיחים בלשון כזה. פי עד רבי שמעון בר יוחאי לא היו מדברים קבלה באתגליא, רק רבי שמעון בר יוחאי גלה קבלה באתגליא. ומקדם, כשהיו החברים מדברים קבלה, היו מדברים בלשון כזה: כשהניחו הארון על הפרות התחילו לשורר, והבן:

כי יש חדתותי דסיהרא (חדושים של הלכנה). כשהלכנה מקבלת חדושים מן השמש, וזה בחינת כשנושאין הארון אל בית-שמש (שמואל א ו, יב), ואזי כל החיות

נחרי אפרסמון

בדורות הראשונים, כשהיו מדברים ומשיחים קבלה, היו משיחים בלשון כזה; הינו שספרו מעשיות וספורים, מבחוץ היה נדמה כאלו הם דברים של מה בכך, אבל היה מלבש בזה רזין וסתרי תורה, פי עד רבי שמעון בר יוחאי, לא היו מדברים קבלה באתגליא, פי לא נתנה רשות עד אז, רק רבי שמעון בר יוחאי גלה קבלה באתגליא, פי לו נתנה רשות לגלות לכל העולם סתרי נסתרות, כמובא בזהר (נשא כד): בהאי תבורא דאיהו ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא; ומקדם, כשהיו החברים מדברים קבלה, היו מדברים בלשון כזה; הינו בספורים ובמעשיות שבני אדם לא יבינו ולא ישכילו מה שגנוז בתוכם, מה שספר על הכלי שמניחים על איזו חיה ובהמה, הוא שר את השירה, זה מרמז בפסוק (שמואל א ו, יב): "וישרנה הפרות בדרך", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (תנחומא ויקהל): מהו "וישרנה הפרות"? שפתחו פיהן הפרות ואמרו שירה, הינו כשהניחו הארון על הפרות, התחילו לשורר, והבן. פי יש חדתותי דסיהרא [חדוש הלכנה], כשהלכנה מקבלת חדושים מן השמש, שהשמש עושה לה לבוש, פי עקר מה שהלכנה מקבלת היא רק מאור השמש. וזה בחינת כשנושאין הארון אל בית-שמש, ואזי נאמר "וישרנה הפרות בדרך", ואזי כל החיות נושאי

נושאי הכפא עושין נגון חדש, בחינת מזמור שירו לה' שיר חדש (תהלים צו, א), שזהו השיר ששרו פרות הבשן. וזה בחינת מטה ושלחן וכפא ומנורה, הם תקוניהא דשכינתא. ובחינת הגן, כי אדם הראשון נתגרש מן הגן, ושבת אגין עלוהי כמובא (עין זהר שמות קלח). ושבת הוא בחינת מלך שהשלום שלו, בחינת האדם הנ"ל, שהוא מלך שהיה שלום בימיו, ועל-פן עמד עצמו אצל שבת. והשאר לא באר:

נחרי אפרסמון

הכפא עושין נגון חדש, בחינת (תהלים צו, א): "מזמור שירו לה' שיר חדש", שזהו השיר ששרו פרות הבשן, כמובא בזהר (תרומה קלח): "כד הוו נטלי ארנא אתערו בהאי תשבחתא כמה דאת אמר: "וישרנה הפרות בדרך". ומה שירה הוו אמרי (תהלים צח, א): "מזמור שירו להג'ה" שיר חדש, כי נפלאות עשה", וזא דא איהו כגונא דלעילא. בשעתא דאנון חיות נטלי כרסיא לארמא ליה לעילא אנון אמרי תשבחתא דא. ואי תימא אמאי כתיב הכא חדש, והא תדיר קאמרי תשבחתא דא. אלא ודאי חדש איהו, וחדש לא אקרי אלא באתחדותא דסיהרא כד אתנהירת מן שמשא כדין איהו חדש, ודא איהו שיר חדש. וזה בחינת מטה ושלחן וכפא ומנורה, הם תקוניהא דשכינתא, שזה סוד המשכן, שהוא ראשי תבות: מ'טה, ש'לחן, כ'פא, ג'ר (הינו מנורה), שהם נגד שם הג'ה ברוך הוא וברוך שמו, שהם תקון השכינה. ובחינת הגן, שגרשו מי שרק נכנס שם, כי אדם הראשון נתגרש מן הגן, כמו שכתוב (בראשית ג, כד): "ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן-עדן את הפרכים ואת להט החרב המתהפכת", שמי שרק נכנס שמה ברח בבהלה, מפני להט החרב המתהפכת, שהטיל אימה ויראה על כל מי שרצה להפנס לגן. ושבת אגין עלוהי, כמובא (עין זהר שמות קלח); הינו ששבת הגגה על אדם הראשון והצילתו. ושבת הוא בחינת מלך שהשלום שלו, כי אז נתגלה אמתת מציאותו ויתברך בגלוי נפלא, שזה בחינת האדם הנ"ל, שהוא מלך, שהיה שלום בימיו, ועל-פן עמד עצמו אצל שבת, וזה מה שהציל

(עֲנֵה וְאָמַר אַחֲרַי שְׁסַפֵּר הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הַלְשׁוֹן):

**הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הוּא הַפְּלֵא גְדוֹל. וְהַכֵּל אֶחָד. הַבְּהֵמוֹת
וְכוֹי, וְהַכֶּסֶף וְכוֹי וְהַגָּן הַכֵּל אֶחָד. פַּעַם נִקְרָא
(הַבְּחִינָה הַמְרֻמָּזוֹת בַּהֶסְפּוֹר) בְּשֵׁם זֶה וּפַעַם בְּשֵׁם זֶה; הַכֵּל
לְפִי הָעֲנִין וְהַבְּחִינָה:**

**וְהַדְּבָרִים עֲמָקִים נִפְלְאִים וְנוֹרְאִים מְאֹד מְאֹד. (גַּם אֱלֹה
דְּבָרֵי רַבְּנוּ גֵרֹו יְאִיר). וַיֵּשׁ עוֹד וַאִין צְרִיכִין**

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

אוֹתוֹ, וְהַשְּׂאָר לֹא בָּאָר רַבְּנוּ ז"ל. [כֹּל אֱלוֹי מַעֲט הַרְמְזִים דְּבַר רַבְּנוּ ז"ל
בְּרַהֲיָטָא, אַחֲרַי שְׁסַפֵּר אֶת הַסְּפּוֹר הַנִּפְלֵא וְהַנוֹרָא הַזֶּה].

עֲנֵה וְאָמַר רַבְּנוּ ז"ל אַחֲרַי שְׁסַפֵּר הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה בְּזוֹ הַלְשׁוֹן:

**הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הוּא הַפְּלֵא גְדוֹל. וְהַכֵּל אֶחָד, הַבְּהֵמוֹת וְכוֹי, וְהַכֶּסֶף וְכוֹי,
וְהַגָּן — הַכֵּל אֶחָד. פַּעַם נִקְרָא (הַבְּחִינָה הַמְרֻמָּזוֹת בַּהֶסְפּוֹר) בְּשֵׁם זֶה, וּפַעַם
בְּשֵׁם זֶה, הַכֵּל לְפִי הָעֲנִין וְהַבְּחִינָה:**

וְהַדְּבָרִים עֲמָקִים נִפְלְאִים וְנוֹרְאִים מְאֹד מְאֹד, כִּי הַבְּהֵמוֹת הֵם הַדְּמִיוֹנוֹת
שֵׁישׁ בְּאָדָם, וְכַמוֹכָא בְּדְבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּשֵׁי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן כה), שְׁזֵה
כַּח הַבְּהֵמִיּוֹת שֵׁישׁ בְּאָדָם שֶׁהֵם הַדְּמִיוֹנוֹת, שֶׁהֵיוּ צְרִיכִים לְקַרְא אֶת הַיִּצְר
הָרַע בְּשֵׁם כַּח הַמְדָמָה, כִּי מִשֵּׁם בָּאִים כֹּל הַדְּמִיוֹנוֹת, וְכֵן נִקְרָא בְּכֻלְיֹוֹת
הָעוֹלָם הַזֶּה וְהַבְּרִיאָה כְּלָה, בְּסוּד כֶּסֶף, כִּי הַכֵּל כֶּסֶף לְאַלְקוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאִם
זֶה לֹא מִקְשֶׁר לְשִׁרְשׁוֹ, אֲזִי אֵינוֹ שָׂר אֶת הַנְּגוּן הַנִּפְלֵא, כִּי הַפְּרִידוֹ אֶת הַכֶּסֶף
מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵךְ, וְכֵן הֵגֵן שֶׁהוּא כְּלָלִיּוֹת עוֹלָם הַזֶּה, אִם אֵינוֹ מִקְשֶׁר אֶל הָעֲדוֹן,
עֲדוֹנָא דְּנַחֲלָא, אֲזִי מִגְרָשִׁים אוֹתוֹ וְרוֹדְפִים אוֹתוֹ, וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ בְּכֻלְהָ.
נִמְצָא, שֶׁהַבְּהֵמוֹת וְהַכֶּסֶף וְהַגָּן — הַכֵּל אֶחָד. (גַּם אֱלֹהֵי דְּבָרֵי רַבְּנוּ גֵרֹו יְאִיר)
וַיֵּשׁ עוֹד סוּדוֹת וְרַמְזִים סְתָרִי נִסְתָּרוֹת, שְׁמֻרְמְזִים בְּהַמַּעֲשֶׂה הַנִּפְלֵא הַזֶּה, וַאִין

לגלות לכם. גם יש עוד מה שהמלך שהיה בהמדינה הנ"ל, עשה דבר פנגד החמה ודבר פנגד הלבנה, (הינו שאלו הדברים היו מרמזים על חמה ולבנה), והלבנה היתה אוחות נר בידה, וכשמגיע היום, אזי אין הנר מאיר, כי שרגא בטיהרא וכו' (נר בצהרים אינו מאיר), וזהו שאמרה

גהרי אפרסמון

צריכין לגלות לכם, [כי רבנו ז"ל רצה שנתנגע בעצמנו לחפש ולבקש רמזים, ולהוציא לעצמנו עצות נוראות ונפלאות איך להחזיק מעמד בעולם העובר הזה]. גם יש עוד, מה שהמלך, שהיה בהמדינה הנ"ל, עשה דבר פנגד החמה, ודבר פנגד הלבנה (הינו שאלו הדברים היו מרמזים על חמה ולבנה), [כי סוד השושנה היא בחינת החמה, וסוד הכסא היא בחינת הלבנה, ועכשו בגלות נסתרת החמה מרב העננים שמסבכים אותה, וממילא גם הכסא עומד שמים, ואינו שר את השיר הנורא והנפלא, אף כשמגביהים את השושנה, ומפזרים את העננים המכסים אותה, ממילא שמים אותה במקומה הראוי לה, שתהיה למעלה מהכסא, ויהיה אור הלבנה כאור החמה, בסוד (הושע יד, ו): "אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה, ויה שרשיו פלבנון", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (שיר השירים רבה, פרשה ב', סימן ט): מה השושנה הזו אינה בטלה לעולם, אלא גב ריחה, כך ישראל אינן בטלין אלא גב מצוות ומעשים טובים; מה שושנה זו אינה אלא לריח, כך לא נבראו הצדיקים אלא לגאלתן של ישראל; מה שושנה זו עולה לשלחן מלכים תחלה וסוף, כך ישראל הן הן לעולם הזה הן הן לעולם הבא; מה שושנה זו נפרת בין העשבים, כך ישראל נפרין בין אמות העולם, שנאמר (ישעיה סא, ט): "כל ראייהם יכירום"; מה שושנה זו מתקנת לשבתות וימים טובים, כך ישראל מתקנים לגאלה של מחר; כי ברגע שהשושנה תעלה למעלה מהכסא, אז יתגלה יקרת ומעלת נשמות ישראל, ואיך שהם מוכנים כבר לגאלה. והלבנה היתה אוחות נר בידה, כי היא בעצמה אינה מאירה, אלא ממה שמקבלת מהשמש, וכשמגיע היום, אזי אין הנר מאיר, כי שרגא בטיהרא [נר בצהרים אינו מועיל] וכו', וזהו שאמרה הלילה אל היום: מפני

הַלִּילָה אֶל הַיּוֹם: מִפְּנֵי מָה בִּשְׂאֵתָהּ בָּא אֵין לִי שֵׁם
(בְּמִבְאֵר לְעִיל), כִּי בַיּוֹם אֵין מוֹעִיל הַגֵּר כָּלֵל:

פְּרוּשׁ הַמַּעֲשֶׂה הוּא, כְּמוֹ הַכֶּסֶף שֶׁעָשָׂה הַמֶּלֶךְ בְּנ"ל
שֶׁעָקַר הַחֲכָמָה שֶׁצָּרִיכִין לִידַע אֵיךְ לְסַדֵּר
הַדְּבָרִים, כְּמוֹ-כֵן מִי שֶׁבָּקִי בְּסִפְרִים וְלָבוֹ שָׁלֵם, יוּכַל
לְהַבִּין הַפְּרוּשׁ, אֵךְ צָרִיכִין לְסַדֵּר הַדְּבָרִים הַיָּטִב, כִּי פַעַם
נִקְרָא כֶּךָ וּפַעַם נִקְרָא כֶּךָ. וְכֵן בְּשֵׁאֵר הַדְּבָרִים, הֵינּוּ
בַפְּרוּשׁ שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה, לְפַעְמִים נִקְרָא הָאָדָם שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה
הַנ"ל בְּשֵׁם זֶה וְלְפַעְמִים בְּשֵׁם אַחֵר, וְכֵן בְּשֵׁאֵר הַדְּבָרִים.

נַחְרֵי אַפְרָסְמוֹן

מָה בִּשְׂאֵתָהּ בָּא, אֵין לִי שֵׁם (בְּמִבְאֵר לְעִיל), כִּי בַיּוֹם אֵין מוֹעִיל הַגֵּר כָּלֵל. וְזֶה
בְּעֲצֻמוֹ הַחֲלוּף וְהַתְּמוּרָה שֶׁמַּעֲלִימִים וּמְסַתִּירִים אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ וְאֶת שֵׁם
הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, כְּמוֹבָא (לְקוּטֵי-הַלְכוּת, בְּרֻכּוֹת הַשַּׁחַר, הִלְכָה ג', אוֹת לַח, לט).

פְּרוּשׁ הַמַּעֲשֶׂה הוּא, כְּמוֹ הַכֶּסֶף שֶׁעָשָׂה הַמֶּלֶךְ בְּנ"ל, שֶׁעָקַר הַחֲכָמָה
שֶׁצָּרִיכִין לִידַע אֵיךְ לְסַדֵּר הַדְּבָרִים, כְּמוֹ-כֵן מִי שֶׁבָּקִי בְּסִפְרִים וְלָבוֹ שָׁלֵם,
יּוּכַל לְהַבִּין הַפְּרוּשׁ, אֵךְ צָרִיכִין לְסַדֵּר הַדְּבָרִים הַיָּטִב, כִּי פַעַם נִקְרָא כֶּךָ,
וּפַעַם נִקְרָא כֶּךָ, וְכֵן בְּשֵׁאֵר הַדְּבָרִים, הֵינּוּ בַפְּרוּשׁ שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה, לְפַעְמִים נִקְרָא
הָאָדָם שֶׁל הַמַּעֲשֶׂה הַנ"ל בְּשֵׁם זֶה, וְלְפַעְמִים בְּשֵׁם אַחֵר, וְכֵן בְּשֵׁאֵר הַדְּבָרִים;
הֵינּוּ יְדוּעַ הַכָּלֵל בְּכָל סִפְרֵי הַזֵּהָר וּבְכָל סִפְרֵי קְבֵלָה, שֶׁכָּל בַּחֲינָה כְּלוּלָה מִכָּל
הַבַּחֲיִנוֹת, וּבְכָל דְּבַר יֵשׁ עֶשֶׂר סִפִּירוֹת, וְכָל סִפִּירָה כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סִפִּירוֹת,
וְחֲמֵשֶׁה פְּרָצוּפִים, וְכֵן בְּכָל פְּרָצוּף יֵשׁ חֲמֵשֶׁה פְּרָצוּפִים כְּיָדוּעַ, וְלָכֵן בְּכָל
פַעַם בְּכָל עוֹלָם וּבְכָל שֵׁם וּסְפִירָה, נִקְרָא בְּשֵׁם אַחֵר, אָבֵל בְּאֲמַת הַכֵּל אֶחָד,
לְגַלוּת וּלְפָרְסָם אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, שִׁיזְכֶּה הָאָדָם לְהִיּוֹת בְּטֵל וּמִבְטָל
בְּאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יִרְאֶה לְפָנָי מְרָאָה עֵינָיו רַק עֵצָם אֶלְקוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

ספורי מעשה יא מבן מלך וכן שפחה שנתחלפו מעשיות תצה

אשרי מי שיזכה להבין דברים אלו לאמתתן. ברוך ה'
לעולם אמן ואמן:

(כל זה דברי רבנו הקדוש עליו השלום זכר צדיק
לברכה).

נהרי אפרסמון

אשרי מי שיזכה להבין דברים אלו לאמתתן, ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

(כל זה הינו כל הרמזים הנקיים שמוכאים אחר הספור הנפלא והנורא
הזה, הם דברי רבנו הקדוש, עליו השלום, זכר צדיק לברכה).

